

Konzalting za turizam,
hotelijerstvo, ugostiteljstvo i
poslovanje nekretninama
Ostravska 7
21000 Split
Hrvatska
Mobitel: +385 (0)91 1976 901
E-mail: mario@marcon.st

Zagreb, 15. lipanj 2011.

Dijagnoza stanja te vizija i misija razvoja turizma za područje Daruvar - Papuk

(Konačna verzija)

Naručitelj:
Grad Daruvar
Trg Kralja Tomislava 14
43500 Daruvar

Sadržaj

1. UVOD	3
1.1. ZADATAK.....	3
1.2. PROCEDURE.....	4
2. OPĆE INFORMACIJE I PODACI	6
2.1. ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE.....	6
2.1.1. Položaj.....	6
2.1.2. Obuhvat.....	7
2.1.3. Klima.....	8
2.2. PROMETNA DOSTUPNOST	9
2.2.1. Cestom.....	9
2.2.2. Željeznicom.....	10
2.2.3. Zrakoplovom	11
2.3. STANOVNIŠTVO	12
3. GOSPODARSTVO.....	13
3.1. MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI	13
3.2. POSLOVNI SEKTORI I SUBJEKTI.....	14
3.3. PROJEKTI.....	15
4. TURIZAM	16
4.1. TURISTIČKI RESURSI I ATRAKCIJE	16
4.1.1. Priroda.....	16
4.1.2. Kultura.....	19
4.1.3. Sport i rekreacija	25
4.2. TURISTIČKI PONUĐAČI.....	27
4.2.1. Lječilišni / termalni objekti	27
4.2.2. Smještajni objekti.....	28
4.2.3. Sadržaji hrane i pića	31
4.2.4. Ostali subjekti.....	31
4.3. TURISTIČKA POTRAŽNJA	32
4.3.1. Volumen potražnje	32
4.3.2. Potražnja po mjesecima.....	33
4.3.3. Potražnja po zemljama porijekla.....	33
4.3.4. Potražnja po smještajnim objektima	35
4.4. IZLETNIČKA POTRAŽNJA	36
4.5. DESTINACIJSKI RAZVOJ, MARKETING I MENADŽMENT	37
5. PLANOVI I PROGRAMI.....	38
5.1. PLANOVI I PROGRAMI PODRUČJA DARUVAR - PAPUK.....	38
5.2. PLANOVI I PROGRAMI BJELOVARSKO-BILOGORSKE ŽUPANIJE	38
5.3. PLANOVI I PROGRAMI REPUBLIKE HRVATSKE	39
6. KONKURENTSKA I OGLEDNA TURISTIČKA PODRUČJA.....	40
6.1. HRVATSKA	43
6.1.1. Lipik - Pakrac	43
6.1.2. Požeška dolina.....	44
6.1.3. Međimurje	46
6.1.4. Varaždinski kraj.....	48
6.1.5. Donje Zagorje.....	50
6.2. SLOVENIJA	52
6.2.1. Istočna Dolenjska.....	52
6.2.2. Posavje	52
6.2.3. Istočna Savinjska	52
6.2.4. Pomurje.....	52

6.3. AUSTRIJA	53
6.3.1. <i>Jugoistočna Štajerska</i>	53
6.3.2. <i>Južno Gradišće</i>	53
7. SWOT ANALIZA	54
7.1. DOSTUPNOST I INFRASTRUKTURA	55
7.2. RESURSI, ATRAKCIJE I PRIRODNI UVJETI	55
7.3. RAZVIJENOST TURISTIČKOG SEKTORA	56
7.4. LJUDSKI POTENCIJALI I TRŽIŠTE RADA.....	56
7.5. ODNOSI I UMREŽAVANJE S DRUGIM GOSPODARSKIM SEKTORIMA	57
7.6. GOSPODARSKO I POSLOVNO OKRUŽENJE	57
7.7. MARKETING I PROMIDŽBA.....	58
7.8. ORGANIZACIJA, UPRAVLJANJE I POTICANJE TURISTIČKOG RAZVOJA	58
8. OCJENA KONKURENTNOSTI	59
9. VIZIJA I MISIJA RAZVOJA TURIZMA	62
9.1. OPĆI KONTEKST I OSNOVNI RAZVOJNI PRINCIPI	62
9.2. METODOLOGIJA I PRISTUP.....	63
9.3. STRATEŠKE SMJERNICE ZA RAZVOJ TURIZMA	64
9.4. VIZIJA I MISIJA RAZVOJA TURIZMA	65
9.5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	67
10. IZVORI INFORMACIJA I PODATAKA.....	68
11. PRILOZI	75

1. UVOD

1.1. Zadatak

Grad Daruvar (u daljnjem tekstu Grad Daruvar ili Klijent) je pokrenuo nekoliko procesa i projekata turističkog razvoja, kao što su osnivanje Turističke zajednice Daruvar - Papuk, unaprjeđenje poslovanja Termalnog vodenog parka Aquae Balissae te priprema i promidžba lokacija za razvoj tri nova hotela (Dvorac Janković, Aquae Balissae i Rimska šuma). S obzirom na potrebu sustavnog osmišljavanja turističkog razvoja i marketinga za cjelovito destinacijsko područje kojeg čine grad i četiri susjedne općine u okruženju (Dežanovac, Đulovac, Končanica i Sirač), Grad Daruvar ima interes da se izrade destinacijski planovi koji će poslužiti kao sveobuhvatna platforma za sve buduće razvojne i marketinške aktivnosti u turizmu područja za razdoblje od 2011. do 2020. godine.

Dalibor Rohlik, Gradonačelnik Grada Daruvara i Ratko Vuković, Pročelnik Upravnog odjela za gospodarstvo i poduzetništvo Grada Daruvara su dogovorili s ravnateljem Daruvarskih toplica (Marcel Medak) i načelnicima općina Dežanovac (Damir Valečić), Đulovac (Drago Hodak), Končanica (Zlatko Bakunić) i Sirač (Branimir Miler) da se turističkom razvoju i marketingu područja pristupi zajednički, koordinirano te uz profesionalnu savjetodavnu podršku specijaliziranih stručnjaka. Klijent je stoga uputio poziv Mariu Šeriću, vlasniku i direktoru tvrtke MarCon, obrta za konzalting u turizmu, hotelijerstvu, ugostiteljstvu i poslovanju nekretninama (u daljnjem tekstu MarCon ili Konzultant), da izradi ponudu za sustavnu provedbu svih potrebnih dijagnoza stanja u cilju definiranja vizije i misije razvoja turizma za područje Daruvar - Papuk (u daljnjem tekstu Projekt).

MarCon je za potrebe rada na Projektu okupio tim specijaliziranih stručnjaka kojeg čine Institut za turizam iz Zagreba i Datzira Development Services iz Barcelone te je dana 15. siječnja 2011. godine dostavio Klijentu ponudu za izradu Projekta. Svrha Projekta je da se sukladno smjericama Turističkog master plana Bjelovarsko-bilogorske županije, a temeljem detaljnih analiza turističke ponude i potražnje, postojećih planskih dokumenata te interesa i očekivanja svih relevantnih dionika javnog i privatnog sektora na području Daruvar - Papuk kao i analiza konkurentskih i oglednih turističkih destinacija, definiraju vizija i misija razvoja turizma za područje Daruvar - Papuk. Projekt time služi kao osnova za izradu detaljnih planova razvoja i marketinga turizma te provedbu svih drugih turističkih aktivnosti za područje Daruvar - Papuk. Klijent je prihvatio ponudu Konzultanta temeljem čega je dana 21. siječnja 2011. godine potpisan ugovor.

Projekt sadrži sljedeće cjeline:

- Dijagnoza stanja područja Daruvar - Papuk (opće informacije i podaci, gospodarstvo, turizam, planovi i programi);
- Konkurentska i ogledna turistička područja (jedanaest destinacijskih područja od kojih pet u Hrvatskoj, četiri u Sloveniji i dva u Austriji);
- SWOT analiza (prednosti, nedostaci, mogućnosti i prijetnje za razvoj turizma) i ocjena konkurentnosti područja Daruvar - Papuk;
- Vizija i misija razvoja turizma za područje Daruvar - Papuk.

Konačna verzija Dijagnoze stanja te vizije i misije razvoja turizma za područje Daruvar - Papuk je dovršena dana 15. lipnja 2011. godine.

1.2. Procedure

Sukladno međunarodnim konzultantskim standardima koji se koriste u dijagnozi stanja te definiranju vizije, misije i ciljeva razvoja turizma, projektni tim Konzultanta je za potrebe rada na Projektu proveo sljedeće procedure rada:

- Opis zemljopisnih značajki (položaj, obuhvat, klima) i analiza cestovne, željezničke i zračne dostupnosti te stanovništva područja Daruvar - Papuk;
- Trend analiza glavnih makroekonomskih pokazatelja te identifikacija glavnih poslovnih sektora, subjekata i razvojnih projekata područja Daruvar - Papuk;
- Identifikacija turističkih resursa i atrakcija te analiza turističke ponude i potražnje za područje Daruvar - Papuk, koristeći informacije i podatke relevantnih izvora kao što su Bjelovarsko-bilogorska županija, Turistička zajednica Bjelovarsko-bilogorske županije, Turistička zajednica Daruvar - Papuk, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske i drugi izvori;
- Identifikacija i analiza svih relevantnih planova i programa koji bilo izravno ili neizravno reguliraju razvoj, marketing i druge aspekte turizma za područje Daruvar - Papuk, a izrađeni su na lokalnoj, županijskoj i nacionalnoj razini;
- Identifikacija interesa i očekivanja od razvoja turizma provođenjem razgovora s 29 dionika javnog i privatnog sektora od značaja za područje Daruvar - Papuk (uključujući obilazke pripadajućih mjesta interesa):
 - Daruvar (16 dionika): Grad Daruvar, Turistička zajednica Daruvar - Papuk, Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice, Termalni vodeni park Aquae Balissae, Hotel Mladimir, Apartmani Slavonija, Sobe Vendi, Sobe u kućanstvu Kod Francuza, Planinarski dom Petrov Vrh, obiteljska poljoprivredna gospodarstva Duga Grana i Pod lipom, Konjički klub Bukač i sin, Vinarija Daruvar, Pivovara Daruvar, Pčelarstvo Daruvar, arheolog i povjesničar Berislav Schejbal;
 - Dežanovac (3 dionika): Općina Dežanovac, Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Jareš, Lovačko društvo Srna;
 - Đulovac (3 dionika): Općina Đulovac, Konjički klub Hrvatski sokol Vukovije, Lovačko društvo Jelen;
 - Končanica (3 dionika): Općina Končanica, Ribnjačarstvo Končanica, Dvorac Dioš;
 - Sirač (4 dionika): Općina Sirač, Mlinarski obrt Sirač, Manastir Pakra, Osnovna škola Sirač;
- Obilazak drugih mjesta interesa na području Daruvar - Papuk:
 - Daruvar: središte naselja Daruvar, Dvorac Janković, Julijev park, rijeka Toplica, ribnjak Jezero, hipodrom Daruvar, vinogradi Vinarije Daruvar, izletišta Vranjevina, restorani Queen, Slavonija, Terasa i Venecija, barovi Best i Star;
 - Dežanovac: središte naselja Dežanovac, naselje Sokolovac;
 - Đulovac: središte naselja Đulovac, katolička župna crkva Svetog Duha, pravoslavna crkva Svete Ane, adventistička crkva, željeznička stanica Đulovac, vinogradi Vinarije Daruvar;
 - Končanica: središte naselja Končanica, naselje Pehovac, restoran Ribarska koliba;
 - Sirač: središte naselja Sirač, Stari grad Sirač, naselje Bijela, dolina rijeke Pakre, restoran Bond;

- Identifikacija konkurentskih i oglednih turističkih područja te analiza tržišnog pozicioniranja, ponude i potražnje za jedanaest (11) odabranih destinacijskih područja, koristeći informacije i podatke relevantnih izvora kao što su službene turističke web stranice i državni statistički uredi:
 - Hrvatska (5 područja): Područje Lipik - Pakrac, Požeška dolina, Međimurje, Varaždinski kraj i Donje Zagorje;
 - Slovenija (4 područja): Istočna Dolenjska, Posavje, Istočna Savinjska i Pomurje;
 - Austrija (2 područja): Jugoistočna Štajerska i Južno Gradišće.
- SWOT analiza područja Daruvar - Papuk odnosno identificiranje i integriranje ključnih nalaza prethodno provedenih analiza radi sagledavanja svih relevantnih prednosti, nedostataka, mogućnosti i prijetnji za razvoj turizma;
- Održavanje strateške radionice 13. travnja 2011. godine s 22 dionika javnog i privatnog sektora radi ocjene konkurentnosti područja i postizanja konsenzusa o viziji i misiji razvoja turizma za područje Daruvar - Papuk:
 - Javni sektor (4 dionika): Grad Daruvar, Općina Končanica, Općina Sirač, Turistička zajednica Daruvar - Papuk;
 - Lječilišni / termalni objekti (2 dionika): Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice, Termalni vodeni park Aquae Balissae;
 - Smještajni objekti (3 dionika): Apartmani Slavonija, Sobe Vendi, Sobe u kućanstvu Kod Francuza;
 - Lovačka društva (2 dionika): Lovačka udruga Fazan (Daruvar), Lovačko društvo Srna (Dežanovac);
 - Sportsko-rekreacijska društva i klubovi (2 dionika): Konjički klub Bukač i sin, Planinarsko društvo Petrov vrh;
 - Proizvođači hrane i pića (7 dionika): Mlinarski obrt Sirač, obiteljska poljoprivredna gospodarstva Duga Grana, Jareš i Voborski, Pčelarstvo Daruvar, Daruvarska vinogradarska zadruga, Vinarija Daruvar;
 - Proizvođači suvenira (1 dionik): Original falsifikata;
 - Ostali subjekti (1 dionik): Ekonomska i turistička škola Daruvar.

2. OPĆE INFORMACIJE I PODACI

2.1. Zemljopisne značajke

2.1.1. Položaj

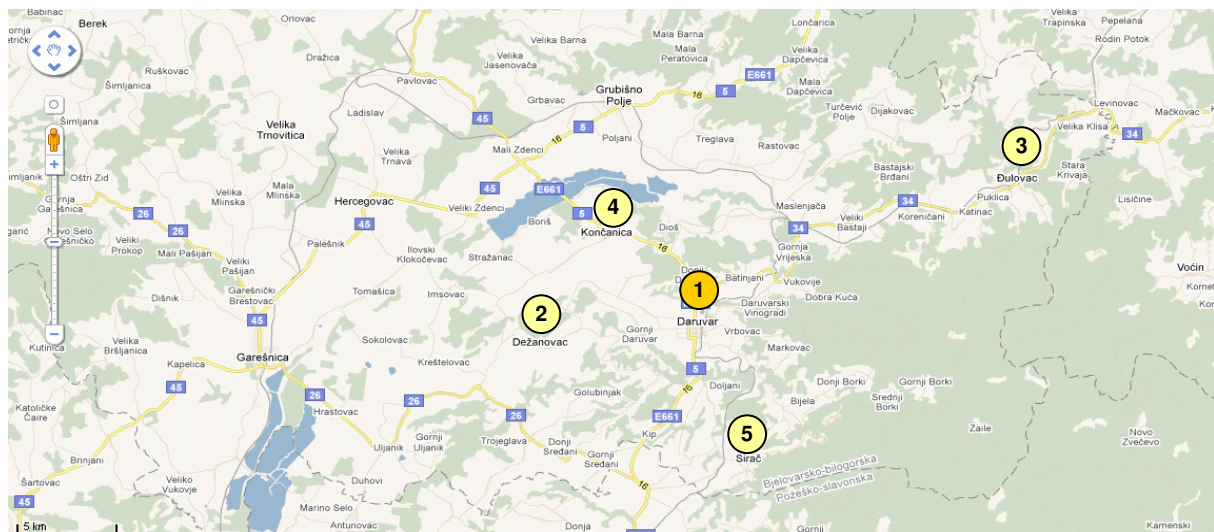

Izvor: Google karte

Područje Daruvar - Papuk (Daruvarsko-papučki klaster) je područje koje se nalazi u jugoistočnom predjelu Bjelovarsko-bilogorske županije. Premda administrativno pripada turističkoj regiji Središnjoj Hrvatskoj, u zemljopisnom i kulturološkom smislu je dio zapadne Slavonije. Graniči sa sljedećim područjima:

- Područje Čazma - Moslavina (Čazmansko-moslavački klaster) u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji na zapadu (Grad Garešnica);
- Područje Bjelovar - Bilogora (Bjelovarsko-bilogorski klaster) u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji na sjeverozapadu (Grad Grubišno Polje i Općina Hercegovac);
- Virovitičko-podravska županija na sjeveroistoku (Grad Virovitica te općine Suhopolje i Voćin);
- Požeška dolina u Požeško-slavonskoj županiji na jugoistoku (Općina Brestovac);
- Područje Lipik - Pakrac u Požeško-slavonskoj županiji na jugu (gradovi Lipik i Pakrac).

2.1.2. Obuhvat

Izvor: Google karte

Područje Daruvar - Papuk obuhvaća Grad Daruvar (1) i četiri susjedne općine: Dežanovac (2), Đulovac (3), Končanica (4) i Sirač (5), s ukupno 68 naselja koja se prostiru na površini od 583 km². Najviše naselja i najveću površinu ima Općina Đulovac (42,6% naselja i 32,3% površine područja).

Obuhvat područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Položaj u području	Naselja		Površina	
			Broj	Udjel	Km2	Udjel
1	Daruvar	Središte	9	13,2%	64,02	11,0%
2	Dežanovac	Jugozapad	12	17,6%	102,49	17,6%
3	Đulovac	Sjeveroistok	29	42,6%	188,22	32,3%
4	Končanica	Sjeverozapad	9	13,2%	83,61	14,3%
5	Sirač	Jugoistok	9	13,2%	144,91	24,8%
	Ukupno	-	68	100,0%	583,25	100,0%

Izvor: Bjelovarsko-bilogorska županija - Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije

Geološka građa područja Daruvar - Papuk odlikuje se po podjeli na dva prepoznatljiva dijela koji su odredili morfologiju ovog područja, biljni pokrov, sustav naseljavanja ljudi, gospodarske djelatnosti pa i mogućnosti razvoja turizma. To su ravničarsko i brežuljkasto područje na zapadu i sjeverozapadu te pitomi obronci Papuka i Ravne Gore na istoku i jugoistoku.

Pored četiri općine koje se nalaze u granicama obuhvata predmetnog područja, Daruvaru gravitiraju i određena naselja izvan područja kao što je Grubišno Polje na sjeveru te Lipik i Pakrac na jugu. Ova naselja se nalaze na cestovnoj udaljenosti od 20 do 25 kilometara od Daruvara te su bliže Daruvaru nego središtima područja kojima pripadaju administrativno i/ili turistički (Bjelovar i Požega). Ukupna površina područja Daruvar - Papuk te administrativnih jedinica u njegovom okruženju (Grubišno Polje, Lipik, Pakrac) iznosi 1.419 km².

2.1.3. Klima

Područje Daruvar - Papuk ima umjerenu kontinentalnu klimu s hladnim zimama, toplim ljetima i srednjom količinom padalina koje su ravnomjerno raspoređene tijekom cijele godine.

Klimatološke značajke Grada Daruvara od 2004. do 2009.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Prosječna temperatura zraka (°C)	10,6	9,9	11,0	11,9	11,8	11,9
Prosječni tlak zraka (hPa)	998,4	998,8	999,2	998,4	998,0	996,5
Prosječna relativna vlaga zraka (%)	81	80	78	77	78	77
Količina oborina (mm)	1.036,4	968,7	775,3	979,6	796,9	680,9
Broj dana sa snježnim pokrivačem > 1 cm	29	64	20	28	11	35
Broj vedrih dana	39	47	54	62	58	49
Broj oblačnih dana	137	126	119	109	122	122

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Prosječne mjesečne temperature zraka se posljednjih godina kreću:

- Od -2,4 °C do 6,6 °C tijekom zime (prosinac, siječanj i veljača);
- Od 4,2 °C do 17,5 °C tijekom proljeća (ožujak, travanj i svibanj);
- Od 18,5 °C do 22,5 °C tijekom ljeta (lipanj, srpanj i kolovoz);
- Od 4,3 °C do 17,7 °C tijekom jeseni (rujan, listopad i studeni).

Područje ima povoljnu klimu za boravak na otvorenom i poduzimanje raznovrsnih aktivnosti u prirodi tijekom cijele godine, pri čemu najviše u šestomjesečnom razdoblju od sredine travnja do sredine listopada kada su prosječne dnevne temperature više od 10,0 °C.

2.2. Prometna dostupnost

2.2.1. Cestom

Područje Daruvar - Papuk je udaljeno oko dva sata vožnje od velikih gradskih središta kao što su Zagreb (na zapadu) i Osijek (na istoku) te Pečuh u Mađarskoj (na sjeveroistoku) i Banja Luka u Bosni i Hercegovini (na jugu). Do četiri sata vožnje su udaljeni i drugi značajniji izvori turističke potražnje kao što su Graz, Maribor, Ljubljana, Rijeka, Novi Sad i Beograd.

Cestovna udaljenost i dostupnost Grada Daruvara

Država	Grad	Stanovništvo	Udaljenost	Dostupnost
ODABRANI GRADOVI U DOMETU DO 200 KM				
Hrvatska	Sisak	52.236	94 km	Sisak - Popovača (D36) > Popovača - Kutina (A3) > Kutina - Garešnica (D45) > Garešnica - Daruvar (D26)
BIH	Banja Luka	164.200	110 km	Banja Luka - GP Bosanska Gradiška > GP Stara Gradiška - Daruvar (D5)
Hrvatska	Slavonski Brod	64.612	119 km	Slavonski Brod - Okučani (A3) > Okučani - Daruvar (D5)
Mađarska	Pečuh	162.498	130 km	Pečuh - GP Barcs > GP Terezino Polje - Daruvar (D5)
Hrvatska	Zagreb	779.145	135 km	Zagreb - Kutina (A3) > Kutina - Garešnica (D45) > Garešnica - Daruvar (D26)
Hrvatska	Osijek	114.616	141 km	Osijek - Donji Miholjac - Slatina - Daruvar (D34)
Hrvatska	Karlovac	59.395	182 km	Karlovac - Zagreb (A1) > Zagreb - Kutina (A3) > Kutina - Garešnica (D45) > Garešnica - Daruvar (D26)
Hrvatska	Varaždin	49.075	192 km	Varaždin - Zagreb (A4) > Zagreb - Kutina (A3) > Kutina - Garešnica (D45) > Garešnica - Daruvar (D26)
ODABRANI GRADOVI U DOMETU OD 200 KM DO 300 KM				
Slovenija	Maribor	93.847	250 km	Maribor - GP Gruškovje > GP Macelj - Kutina (A2 i A3) > Kutina - Garešnica (D45) > Garešnica - Daruvar (D5)
Slovenija	Ljubljana	258.873	270 km	Ljubljana - GP Obrežje > GP Bregana - Kutina (A3) > Kutina - Garešnica (D45) > Garešnica - Daruvar (D26)
Srbija	Subotica	99.981	275 km	Subotica - Sombor - Osijek > Osijek - Donji Miholjac - Slatina - Daruvar (D34)
Hrvatska	Rijeka	144.043	294 km	Rijeka - Zagreb (A6 i A1) > Zagreb - Kutina (A3) > Kutina - Garešnica (D45) > Garešnica - Daruvar (D26)
Srbija	Novi Sad	191.405	297 km	Novi Sad - GP Batrovci > GP Bajakovo - Okučani (A3) > Okučani - Daruvar (D5)
ODABRANI GRADOVI U DOMETU OD 300 KM DO 400 KM				
Austrija	Graz	226.244	320 km	Graz - Maribor - GP Gruškovje > GP Macelj - Kutina (A2 i A3) > Kutina - Garešnica (D45) > Garešnica - Daruvar (D5)
Srbija	Beograd	1.120.092	324 km	Beograd - GP Batrovci > GP Bajakovo - Okučani (A3) > Okučani - Daruvar (D5)
BIH	Sarajevo	393.000	337 km	Sarajevo - Jajce - Banja Luka - GP Bosanska Gradiška > GP Stara Gradiška - Daruvar (D5)
Mađarska	Budimpešta	1.777.921	339 km	Budimpešta - Pečuh - GP Barcs > GP Terezino Polje - Daruvar (D5)
Italija	Trst	211.184	359 km	Trst - Ljubljana - GP Obrežje > GP Bregana - Kutina (A3) > Kutina - Garešnica (D45) > Garešnica - Daruvar (D26)

Napomena: Stanovništvo se odnosi na broj stanovnika unutar administrativnih gradskih granica prema posljednjim popisima stanovništva.

Izvor: City Population - www.citypopulation.de i ViaMichelin - www.viamichelin.com

Osim osobnog vozila, gosti u područje mogu doći i autobusom. Autobusna linija Zagreb - Daruvar prometuje šest puta dnevno, održava ju prijevoznik Čazmatrans, a putovanje u jednom smjeru traje od 2 sata i 20 minuta do 3 sata i 5 minuta.

Cestovna dostupnost područja je vrlo povoljna autocestom A3 do čvorova Kutina (iz smjera zapada) i Okučani (iz smjera istoka), nakon kojih se putovanje nastavlja kvalitetnim državnim cestama. Glavni nedostatak cestovnog pristupa području je nepostojanje atraktivnih informacijskih ploča s putokazima, kako na autocesti A3, tako i na drugim cestama koje vode prema području.

2.2.2. Željeznicom

Područjem Daruvar - Papuk prolazi lokalna željeznička pruga koja preko Daruvara povezuje Banovu Jarugu (na međunarodnoj željezničkoj pruzi Zagreb - Vinkovci) i Pčelić (na regionalnoj željezničkoj pruzi Varaždin - Osijek). Ova pruga je izgrađena krajem 19. stoljeća radi povezivanja Barča i Pakraca (kasnije i Banove Jaruge), ima duljinu od 96 km i nije elektrificirana.

Na pruzi se nalazi deset željezničkih stanica unutar područja Daruvar - Papuk (navedene iz smjera Banove Jaruge prema Pčeliću), od čega najviše na prostoru Općine Đulovac:

- Sirač: Sirač i Bijela;
- Daruvar: Daruvar;
- Đulovac: Vukovije, Donja Vrijeska, Maslenjača, Škodinovac, Koreničani, Potočani - Katinac, Đulovac.

Pruga je od svibnja 2010. godine privremeno zatvorena radi obnove, a prema informacijama Grada Daruvara promet će se nakon obnove nastaviti dionicom od Banove Jaruge preko Pakraca i Sirača do Daruvara, dok će dionica od Daruvara preko Đulovca do Pčelića ostati zatvorena do daljnjega.

Dostupnost područja željeznicom je nepovoljna jer ne postoje izravne linije iz Zagreba zbog čega putnici moraju presjedati u Banovoj Jarugi, što osjetno produžuje vrijeme putovanja. Dugotrajnost putovanja dodatno povećava sporost kretanja vlaka dionicom od Banove Jaruge do Daruvara, čime ukupno trajanje putovanja od Zagreba do Daruvara iznosi između četiri i pet sati.

2.2.3. Zrakoplovom

Zračne luke preko kojih gosti mogu najbrže doći u područje su Zračna luka Zagreb i Zračna luka Osijek, obje smještene oko dva sata vožnje od Daruvara.

ZL Zagreb

Zračna luka Zagreb je najveća i najprometnija zračna luka u Hrvatskoj, koja izravnim redovnim letovima omogućuje povezanost Zagreba i kontinentalne Hrvatske s gotovo svim značajnijim gradovima Europe, pri čemu su najbrojniji letovi za Beč, Frankfurt, London, München, Pariz i Zürich te za gradove u regiji kao što su Sarajevo, Split i Dubrovnik. U ljetnom redu letenja od 27. ožujka do 29. listopada 2011. godine, 18 zrakoplovnih tvrtki osigurava izravne redovne letove između Zagreba i 38 zračnih luka:

- Aeroflot: Moskva Sheremetyevo;
- Air France: Pariz Charles de Gaulle;
- Air One: Milano Malpensa;
- Austrian Airlines: Beč;
- Croatia Airlines: Amsterdam, Atena, Barcelona, Beč, Bol (Brač), Bruxelles, Dubrovnik, Frankfurt, Istanbul Atatürk, Kopenhagen, London Gatwick, London Heathrow, München, Pariz Charles de Gaulle, Podgorica, Priština, Pula, Rijeka, Rim Fiumicino, Sarajevo, Skopje, Split, Tel Aviv, Zadar, Zürich;
- Czech Airlines: Prag;
- EasyJet: Dortmund, London Gatwick, Pariz Charles de Gaulle;
- El Al: Tel Aviv;
- Germanwings: Berlin Schönefeld, Köln - Bonn, Stuttgart;
- Iberia: Madrid;
- Lufthansa: Frankfurt, München;
- Malev: Budimpešta;
- Malmö Aviation: Göteborg;
- Norwegian Air Shuttle: Kopenhagen;
- Spanair: Barcelona;
- Swift Air: Chicago;
- TAP Portugal: Bologna, Lisabon;
- Turkish Airlines: Istanbul Atatürk.

ZL Osijek

Područje Daruvar - Papuk ima na raspolaganju i Zračnu luku Osijek koja u ljetnom redu letenja 2011. godine nudi izravne redovne letove za Dubrovnik i Split (Croatia Airlines) te Frankfurt Hahn (Ryanair).

S obzirom na relativno veliku udaljenost navedenih zračnih luka i s time povezanim dugim vremenom transfera gostiju (dva sata vožnje od zračne luke do krajnjeg odredišta), područje Daruvar - Papuk ne može računati na to da će udaljena tržišta biti značajni izvori potražnje za turističkim proizvodima područja (osim za određene posebne interese).

2.3. Stanovništvo

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine, područje Daruvar - Papuk ima 25.608 stanovnika (44 stanovnika po km²) sa sljedećom strukturom:

- Prema spolu: 48,3% muškarci i 51,7% žene;
- Prema dobi: 24,9% do 19 godina starosti, 51,9% od 20 do 59 godina starosti i 23,2% od 60 i više godina starosti;
- Prema narodnosti: 60,2% Hrvati, 19,2% Česi, 13,6% Srbi, 1,5% Mađari i 5,5% ostali (Nijemci, Slovaci, Slovenci, Talijani, itd.).

Stanovništvo područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Ukupno		Glavno naselje		Ostala naselja	
		Broj	Po km ²	Broj	Udjel	Broj	Udjel
1	Daruvar	13.243	207	9.811	74,1%	3.432	25,9%
2	Dežanovac	3.355	33	1.053	31,4%	2.302	68,6%
3	Đulovac	3.640	19	915	25,1%	2.725	74,9%
4	Končanica	2.824	34	986	34,9%	1.838	65,1%
5	Sirač	2.546	18	1.606	63,1%	940	36,9%
	Ukupno	25.608	44	14.371	56,1%	11.237	43,9%
#	Grad / Općina	Ukupno	Prema spolu		Prema dobi		
			Muškarci	Žene	Do 19 godina	20 - 59 godina	Od 60 godina
1	Daruvar	13.243	6.272	6.971	3.078	7.415	2.750
2	Dežanovac	3.355	1.635	1.720	848	1.612	895
3	Đulovac	3.640	1.864	1.776	1.238	1.565	837
4	Končanica	2.824	1.377	1.447	597	1.455	772
5	Sirač	2.546	1.225	1.321	611	1.235	700
	Ukupno	25.608	12.373	13.235	6.372	13.282	5.954
#	Grad / Općina	Ukupno	Prema narodnosti				
			Hrvati	Česi	Srbi	Mađari	Ostali
1	Daruvar	13.243	7.729	2.504	1.863	139	1.008
2	Dežanovac	3.355	1.824	788	461	155	127
3	Đulovac	3.640	2.893	34	580	16	117
4	Končanica	2.824	1.145	1.318	214	61	86
5	Sirač	2.546	1.817	260	363	1	105
	Ukupno	25.608	15.408	4.904	3.481	372	1.443

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske - Popis stanovništva 2001. godine

Područje Daruvar - Papuk ima raznoliku narodnosnu strukturu stanovništva koja datira iz 16. stoljeća kada su ovo područje naselili Srbi i Turci te iz 18. stoljeća kada je grofovska dinastija Janković naselila na svoje posjede poljoprivrednike i obrtnike iz Češke, Mađarske, Njemačke i Slovačke. Daruvar i njegovo okruženje su se od tada razvijali kao područje s visokom razinom multikulturalnosti i kulturološke tolerancije, što ga i danas čini jedinstvenim u cijeloj Hrvatskoj. Područje Daruvar - Papuk s administrativnim jedinicama u njegovom okruženju (Grubišno Polje, Lipik, Pakrac) broji ukupno 48.660 stanovnika (prema popisu stanovništva iz 2001. godine).

3. GOSPODARSTVO

3.1. Makroekonomski pokazatelji

Grad Daruvar Gospodarsko središte područja Daruvar - Papuk je Grad Daruvar, čije se gospodarstvo tijekom proteklih godina razvijalo stabilno, što potvrđuje porast prihoda poduzetnika u petogodišnjem razdoblju od 2003. do 2008. godine za 32,9% (od 464 na 617 milijuna kuna). Ukupni rashodi su u istom razdoblju također rasli, dok su se troškovi rada kretali u rasponu od 18,0% do 20,0% od ukupnih prihoda. Prosječna mjesečna neto plaća je u analiziranom razdoblju porasla za svega 17,7% (od 2.635 na 3.101 kuna) te je za 40,1% niža od državnog prosjeka, što doprinosi atraktivnosti Daruvara za projekte ulaganja.

Poslovanje, zaposlenost i plaće poduzetnika u Gradu Daruvaru od 2003. do 2008.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Broj poduzetnika	146	146	153	161	169	167
Ukupni prihodi (u tisućama kn)	464.165	451.250	454.549	521.946	595.946	616.969
Ukupni rashodi (u tisućama kn)	459.401	464.958	467.801	529.664	596.831	624.199
Dobit / gubitak prije oporezivanja (u tisućama kn)	4.764	-13.708	-13.252	-7.718	-885	-7.230
Prosječni broj zaposlenih na bazi sati rada	1.840	1.786	1.777	1.932	2.001	1.880
Troškovi rada (u tisućama kn)	90.891	90.405	89.441	103.218	115.271	111.265
Neto nadnice i plaće (u tisućama kn)	58.173	57.893	57.716	65.647	73.011	69.957
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom (u kn)	2.635	2.701	2.707	2.832	3.041	3.101

Izvor: FINA

Nezaposlenost u Daruvaru je u proteklom razdoblju uglavnom opadala te je smanjena s 894 nezaposlene osobe u 2003. godini na 811 nezaposlenih osoba u 2008. godini. Većina nezaposlenih su žene (448) i oni sa srednjom školom (537).

Međutim, globalna gospodarska kriza je imala negativne učinke kako na gospodarstvo Hrvatske, tako i na gospodarstvo Daruvara, što je uzrokovalo pad poslovnih aktivnosti u Daruvaru i okruženju tijekom 2009. i 2010. godine.

Zbog ratnih razaranja za vrijeme Domovinskog rata, naselja Markovac i Vrbovac se nalaze u drugoj skupini područja posebne državne skrbi.

Okruženje

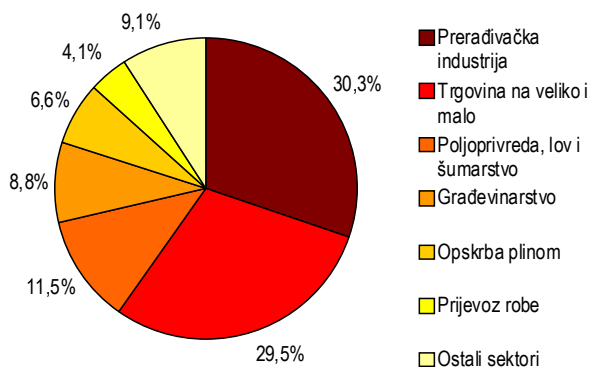
Gospodarstva četiriju susjednih općina su manje razvijena u odnosu na gospodarstvo Grada Daruvara uz izuzetak Općine Sirač koja ima razvijenu gospodarsko industrijsku zonu sa snažnom prerađivačkom industrijom.

Zbog ratnih razaranja za vrijeme Domovinskog rata, općine Đulovac i Sirač se nalaze u drugoj skupini područja posebne državne skrbi.

3.2. Poslovni sektori i subjekti

Grad Daruvar Za razliku od hrvatskog prosjeka, Grad Daruvar u strukturi prihoda ima višu razinu uravnoteženosti uslužnih, industrijskih i poljoprivrednih poslovnih sektora.

Prihodi poduzetnika u Gradu Daruvaru 2008.

Izvor: FINA

Prema podacima FINA-e za 2008. godinu, najveće prihode u Daruvaru ostvaruju poslovni subjekti u prerađivačkoj industriji (posebno lijevanje željeza, proizvodnja alata, proizvodnja piva te prerada i konzerviranje ribe) i trgovci, a koji zajedno sudjeluju s 59,8% u ukupnim prihodima poduzetnika. U ovim sektorima su ostvareni i porasti prihoda u odnosu na 2007. godinu (za 18,8% u trgovini i 2,8% u prerađivačkoj industriji). Poduzetnici u sektoru hotela i restorana su iste godine ostvarili prihod od 11,67 milijuna kuna, što je 1,9% ukupnih prihoda 2008. godine te za čak 34,7% više nego u 2007. godini.

Dodaju li se prihodima poduzetnika u sektoru hotela i restorana još i prihodi ostalih s turizmom povezanih sektora kao što su specijalistička medicinska praksa / Daruvarske toplice (4,83 milijuna kuna), zabava i rekreacija (1,26 milijuna kuna) te putničke agencije (117 tisuća kuna), proizlazi da ukupni prihodi od turizma u Daruvaru iznose najmanje 17,89 milijuna kuna (2,9% ukupnih prihoda).

Najveći poslovni subjekti Daruvara su metaloprerađivačke tvrtke Dalit, MPD i SAB te prehrambene tvrtke Badel 1862 Vinarija Daruvar, Pivovara Daruvar i Irida.

Okruženje Značajniji poslovni subjekti u drugim općinama su:

- Badel 1862 Vinarija Daruvar (Općina Đulovac) s vinogradima na površini od 115,25 hektara (uz još 29,72 hektara u Gradu Daruvaru);
- Građapromet (Općina Sirač) za preradu drveta te izradu raznih drvenih krovnih konstrukcija i proizvodnju drvenih vrtnih kućica;
- Kamen (Općina Sirač) za proizvodnju kamenog materijala i vapna;
- Kumal (Općina Sirač) za proizvodnju ekspandiranog polistirena i sendvič panela;
- Ribnjačarstvo Končanica (Općina Končanica) za proizvodnju slatkododne ribe;
- Poljoprivredne zadruge i obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja se na prostoru cijelog područja bave uzgojem žitarica, voćarstvom, stočarstvom, proizvodnjom mlijeka i mliječnih proizvoda, medarstvom i drugim aktivnostima.

3.3. Projekti

Grad Daruvar Grad Daruvar je tijekom proteklih godina pokrenuo nekoliko infrastrukturnih projekata kao što su obnova postrojenja za pripremu pitke vode (dovršena), obnova ulične plinske mreže (u procesu), nabava kanti i kontejnera (dovršena) i postavljanje postaje za praćenje kakvoće zraka (u procesu).

Od budućeg gospodarskog značaja za grad su tri poduzetničke zone:

- “Zapad I” - zona površine od 30.992 m² s 14 parcela, od kojih su tri izgrađene (jedna za proizvodnju namještaja, jedna za proizvodnju industrijskih crijeva i jedna za proizvodnju kartonske ambalaže), dok se na drugima planira proizvodnja plastične stolarije, proizvodnja tjestenine, proizvodnja čokolade, prerada i prženje lješnjaka te proizvodnja meda i suvenira od meda;
- “Zapad II” - zona površine od oko 18.500 m² (ishođena građevinska dozvola, a opremanje parcela komunalnom infrastrukturom u procesu);
- “Zapad III” - zona površine od 45.035 m² (u pripremi).

Poduzetnicima u zoni “Zapad I” je Grad Daruvar prodavao parcele po povoljnoj cijeni od 2,00 eura po m² te pružao sljedeće pogodnosti:

- 75%-tno oslobađanje plaćanja utvrđenog iznosa komunalnog doprinosa;
- 100%-tno oslobađanje plaćanja utvrđene naknade za priključak na objekte komunalne infrastrukture;
- Oslobađanje 10% iznosa komunalne naknade po više zaposlenom u odnosu na investicijski program na rok od pet godina (na 100 m² jedan zaposleni);
- Pokriće utroška električne energije u rasponu od 30 do 50 kwh.

Grad Daruvar je također proveo i određene turističke projekte kao što su:

- Razvoj Termalnog vodenog parka Aquae Balissae (otvoren 2008. godine) te izrada Strateškog poslovnog plana za unaprjeđenje poslovanja (2010. godine);
- Izrada i promidžba Investicijskog prospekta za tri nova hotela (Dvorac Janković, Aquae Balissae i Rimska šuma), čije lokacije Grad Daruvar namjerava ustupiti renomiranim poslovnim subjektima temeljem dugoročne koncesije odnosno prava građenja za razvoj i upravljanje predmetnim hotelima (2010. godine);
- Održavanje događaja Vinodar;
- Uređenje vinske ceste (otvorena 2008. godine);
- Postavljanje informacijskog kioska.

Gradska vlast ima snažni interes da zainteresiranim ulagačima omogući razvoj novih projekata povezanih s turizmom te da ovisno o potrebi uredi i zračnu luku za manje zrakoplove koristeći postojeću uzletno-sletnu stazu (dužine 1.200 metara i širine 8 metara).

Okruženje Od projekata u drugim općinama potrebno je istaknuti sljedeće:

- Razvoj turističkog projekta “Pehovac” u Općini Končanica (u pripremi);
- Razvoj poduzetničke zone “Lanara” u Općini Sirač (u pripremi).

4. TURIZAM

4.1. Turistički resursi i atrakcije

Resursno-atraksijska osnova svake turističke destinacije predstavlja ishodište za osmišljavanje turističkih proizvoda i doživljaja. Stoga su detaljna identifikacija i sustavna analiza prirodnih, kulturnih te svih drugih resursa i atrakcija od iznimnog značaja za ocjenu turističkog razvojnog potencijala područja.

4.1.1. Priroda

Područje Daruvar - Papuk ima raznovrsne prirodne resurse i atrakcije, među kojima se značajem i mogućim korištenjem za turističke svrhe posebno ističu:

- Mnogobrojne rijeke, pritoke, potoci i ribnjaci (na cijelom području), od kojih su najatraktivnije rijeke Pakra i Toplica te ribnjaci Jezero i Končanica (najstariji privredni ribnjak u Hrvatskoj izgrađen 1903.);
- Izvori termalne vode i ljekovito blato (u Daruvaru) koji se koriste u Daruvarskim toplicama (za kupanje i rehabilitaciju) i Termalnom vodenom parku Aquae Balissae (za kupanje);
- Šume bogate stablima bukve, graba, hrasta kitnjaka, hrasta lužnjaka i jele (najviše u istočnim predjelima područja);
- Vinogradi (u Daruvaru i Đulovcu) i voćnjaci (na cijelom području);
- Domaće životinje kao što su konji, krave, ovce i pčele (na cijelom području);
- Ribe u rijekama, pritokama i potocima kao što je pastrva (npr. u Bijeloj i Toplici) te u ribnjacima kao što je šaran (npr. u ribnjaku Končanica);
- Divlje životinje kao što su jelen obični, jelen lopatar, srna, divlja svinja, zec, fazan, divlja patka, crna liska, trčka, itd. (na cijelom području);
- Trinaest lovišta uključujući četiri državna i devet zajedničkih lovišta (na cijelom području), kojima gospodare Hrvatske šume, lovačke udruge i privatni zakupnici;
- Spomenici prirode i parkovne arhitekture te park-šume (u Daruvaru) kao što su dva stabla ginko biloba, Julijev park i Rimska šuma;
- Zaštićeni krajolici (na cijelom području) kao što je Petrov vrh (najviši vrh područja na nadmorskoj visini od 614 m);
- Kamen u kamenolomima (u Siraču) za komercijalnu eksploataciju.

Danas se od gore navedenih resursa i atrakcija za turističke i izletničke svrhe koriste ribnjaci u Daruvaru i Končanici (za ribolov), izvori termalne vode i ljekovito blato (za kupanje i rehabilitaciju), vina (za ugostiteljstvo, degustacije i promidžbu), šljive (za proizvodnju šljivovice za degustacije i promidžbu), konji u Daruvaru (za jahanje), krave i ovce (za proizvodnju mliječnih proizvoda za degustacije), pčele (za proizvodnju suvenira od meda i promidžbu), ribe (za ugostiteljstvo), divlje životinje u lovištima (za lov), spomenici parkovne arhitekture i park-šume (za šetnje), krajolici Vranjevina i Petrov vrh (za planinarenje) te kamen (za kiparske kolonije). Prirodni resursi i atrakcije područja su umjereno valorizirani te se koriste u osjetno većoj mjeri od kulturnih resursa i atrakcija. Uglavnom su regionalnog karaktera (npr. ribnjaci i krajolici Papuka), ali i nacionalnog karaktera (npr. izvori termalne vode i lovišta).

Prirodni resursi i atrakcije područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Resurs / Atrakcija	Opis
VODE TEKUĆICE			
1	-	Rijeka Bijela	Rijeka dužine 48 km (od izvora do granice s Pakracom)
2	-	Rijeka Brežnica	Rijeka dužine 15 km (od izvora do granice s Viroviticom)
3	-	Rijeka Đurđička	Rijeka dužine 23 km (od izvora do ribnjaka Končanica)
4	-	Rijeka Ilova	Rijeka dužine 85 km (ukupna dužina rijeke)
5	-	Rijeka Pakra	Rijeka dužine 39 km (od granice s Pod. Slatinom do Bijeje)
6	-	Rijeka Rijeka	Rijeka dužine 14 km (od izvora do ušća u Ilovu)
7	-	Rijeka Toplica	Rijeka dužine 59 km (od izvora do granice s Garešnicom)
VODE STAJAČICE			
1	Daruvar	Ribnjak Jezero	Ribnjak za sport i rekreaciju vodene površine 1 ha
2	Dežanovac	Ribnjak Blagorodovac	Privredni ribnjak vodene površine 60 ha
3	Đulovac	Ribnjak Ciglana	Ribnjak za sport i rekreaciju vodene površine 1 ha
4	Đulovac	Ribnjak Izvori	Ribnjak za sport i rekreaciju vodene površine 1 ha
5	Končanica	Ribnjak Crnaja	Ribnjak za sport i rekreaciju vodene površine 1 ha
6	Končanica	Ribnjak Končanica	Privredni ribnjak vodene površine 1.093 ha
LJEKOVITI ČINITELJI			
1	Daruvar	Termalna voda	Izvor vode temperature od 38 do 42 °C; 30 l u sekundi
2	Daruvar	Ljekovito blato	Ljekovito blato (u Daruvarskim toplicama)
3	Daruvar	Termalna voda	Zabilježeno izbijanje tople vode, ali bez istraživanja
BILJNI SVIJET			
1	-	Bukva, grab, hrast kitnjak, hrast lužnjak, jela i druge vrste	Šume na cijelom području (najviše Đulovac i Sirač)
2	-	Jabuke, jagode, kruške, kupine, lješnjaci, šljive i druge vrste	Voćnjaci na cijelom području (najviše Daruvar i Sirač)
3	Daruvar i Đulovac	Vinova loza	Vinske sorte Chardonnay, Graševina, Rizling, Sauvignon
ŽIVOTINJSKI SVIJET			
1	Daruvar	Pčele	Proizvodnja meda
2	Daruvar i Đulovac	Konji	Uzgoj konja i korištenje za profesionalne i turističke svrhe
3	Daruvar i Sirač	Pastrva	U rijekama i potocima
4	Dežanovac i Đulovac	Krave	Govedarstvo i proizvodnja mliječnih proizvoda
5	Končanica	Razne vrste riba (amur, smuđ, šaran, štika i tolstolobik)	Komercijalni uzgoj ribe u ribnjaku Končanica
6	Končanica	Razne vrste ptica	Stanište brojnih ptica na području ribnjaka Končanica
7	Sirač	Ovce	Ovčarstvo
8	-	Jelen obični, jelen lopatar, srna, divlja svinja, zec, fazan, itd.	Divlje životinje u lovištima na cijelom području

 Izvor: Sportsko ribolovno društvo Toplica - www.srd-toplica.hr i MarCon

Prirodni resursi i atrakcije područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Resurs / Atrakcija	Opis
LOVIŠTA			
1	Daruvar i Dežanovac	Daruvar - Dabrovića	Zajedničko lovište VII/506 površine 4.053 ha
2	Daruvar i Đulovac	Donji Daruvar - Maminovac	Zajedničko lovište VII/502 površine 4.292 ha
3	Daruvar i Sirač	Daruvar - Dolovi	Zajedničko lovište VII/505 površine 6.728 ha
4	Dežanovac	Dežanovac - Malo Bilo	Zajedničko lovište VII/508 površine 4.413 ha
5	Dežanovac i Končanica	Poljodar - Sovjak	Zajedničko lovište VII/510 površine 2.491 ha
6	Đulovac	Bastaji - Krivaja	Zajedničko lovište VII/503 površine 2.497 ha
7	Đulovac	Đulovac - Klisa	Zajedničko lovište VII/504 površine 3.656 ha
8	Đulovac	Krivaja	Državno lovište VII/20 površine 2.841 ha
9	Đulovac	Vrani kamen	Državno lovište VII/14 površine 9.720 ha
10	Končanica	Končanica	Državno lovište - uzgajalište divljači VII/8 površine 1.279 ha
11	Končanica	Končanica - Đurđička	Zajedničko lovište VII/501 površine 2.657 ha
12	Končanica	Končanica - Toplica	Zajedničko lovište VII/507 površine 4.478 ha
13	Sirač	Javornik	Državno lovište VII/7 površine 10.123 ha
SPOMENICI PRIRODE I PARKOVNE ARHITEKTURE			
1	Daruvar	Stablo ginko biloba	Spomenik prirode u Parku grofa Jankovića
2	Daruvar	Park grofa Jankovića	Spomenik parkovne arhitekture - barokno oblikovani perivoj
3	Daruvar	Julijev park	Spomenik parkovne arhitekture - barokno oblikovani perivoj
PARKOVI			
1	Sirač	Park branitelja Sirača	Park sa spomen obilježjem i 12 manjih stijena
2	Sirač	Park skulptura	Park sa skulpturama kiparske kolonije Kamen Sirač
PARK-ŠUME			
1	Daruvar	Rimska šuma	Park-šuma za sport i rekreaciju površine 20,43 ha
2	Daruvar	Vranjevina	Park-šuma za sport i rekreaciju površine 10,00 ha
KRAJOLICI			
1	Daruvar	Daruvarski vinogradi	Kultivirani krajolik
2	Daruvar	Petrov vrh	Zaštićeni krajolik na padinama Papuka površine 2.998,63 ha
3	Đulovac	Vrani kamen - Skobljar	Zaštićeni krajolik šuma bukve i jele površine 1.810,80 ha
4	Končanica	Ribnjaci Končanica	Zaštićeni krajolik ribnjaka površine 1.644,93 ha
5	Sirač	Dolina Bijele	Zaštićeni krajolik riječne doline površine 872,80 ha
6	-	Dolina rijeke Ilove	Kulturni krajolik
7	-	Ravna Gora - Papuk	Kulturni krajolik

Napomene:

Površine određenih lovišta dijelom obuhvaćaju i prostore susjednih gradova i općina unutar područja te izvan područja.

Spomenici prirode i parkovne arhitekture, park-šume i zaštićeni krajolici pripadaju zaštićenoj prirodnoj baštini.

Zaštićenom prirodnom baštinom se smatraju dijelovi prirode koji su na osnovi posebnog zakona proglašeni zaštićenima.

Kultumi i kultivirani krajolici se vode pod kulturom baštinom.

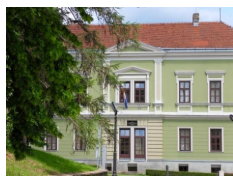
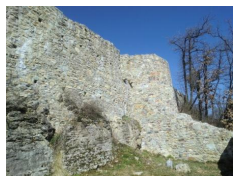
Kulturom baštinom se smatraju kulturna dobra koja su bilo zaštićena (registrirana i preventivno zaštićena) ili predložena za zaštitu (evidentirana).

Park grofa Jankovića i Julijev park se također vode i pod kulturom baštinom kao vrtna i parkovna arhitektura.

Izvor: Lovišta - www.lovac.info i Bjelovarsko-bilogorska županija - Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije

4.1.2. Kultura

Područje Daruvar - Papuk ima raznovrsne kulturne resurse i atrakcije, među kojima se značajem i mogućim korištenjem za turističke svrhe posebno ističu:

- Mnogobrojni arheološki lokaliteti iz rimskog, srednjovjekovnog hrvatskog i turskog doba (na cijelom području), koji su uglavnom nedovoljno istraženi;
- Povijesna naselja i sklopovi naselja (na cijelom području), od kojih je najatraktivnija povijesna jezgra Daruvara, ali i određeni drugi lokaliteti kao što su ruralna arhitektura u naselju Sokolovac (u Dežanovcu) i trg sa sadržajima u naselju Bijela (u Siraču);
- Stari gradovi (u Đulovcu i Siraču);
- Dvorci (u Daruvaru i Končanici);
- Lječilišne građevine u Julijevom parku u sklopu Daruvarskih toplica;
- Stare škole (u Daruvaru, Dežanovcu i Đulovcu);
- Stari mlinovi (u Daruvaru, Dežanovcu i Siraču);
- Francuska pruga (stara pruga izvan uporabe) u dolini rijeke Pakre (u Siraču);
- Mnogobrojne rimokatoličke, pravoslavne i protestantske crkve i druge građevine (na cijelom području) kao što su katoličke župne crkve i pravoslavne manastirske crkve Sv. Ane i Vavedenja Bogorodice (manastir Pakra);
- Kulturne ustanove (u Daruvaru) kao što su Galerija Grada Daruvara i Glazbena škola Brune Bjelinskog Daruvar;
- Kulturne udruge (najviše u Daruvaru) kao što su Gradska limena glazba Daruvar 1922 (u Daruvaru) i Kulturno-umjetničko društvo Kamen Sirač (u Siraču);
- Raznovrsne narodnosne udruge (najviše u Daruvaru) kao što su Savez Čeha i češke besede (na cijelom području);
- Raznovrsni kulturni događaji (u Daruvaru i Siraču) kao što su Dožinky - Žetvene svečanosti i Vinodar (u Daruvaru), Dani Šljiva (u Siraču) te umjetničke kolonije (u Daruvaru i Siraču).

Danas se od gore navedenih resursa i atrakcija za turističke i izletničke svrhe koriste povijesna jezgra Daruvara i Dvorac Janković (za program obilaska), kompleks vile Arcadia (za smještaj i ugostiteljstvo), kulturne i narodnosne udruge (za organizaciju događaja) te svi kulturni događaji koji se održavaju na području. Kulturni resursi i atrakcije područja nisu adekvatno valorizirani te se koriste u osjetno manjoj mjeri od prirodnih resursa i atrakcija jer je većina kulturnih dobara, osim pojedinih urbanih cjelina i sakralnih građevina, nedovoljno istražena, ugrožena neodgovarajućom zaštitom i konzervacijom te izložena propadanju. Kulturni resursi i atrakcije su uglavnom lokalnog karaktera od usputnog interesa turistima i izletnicima koji se zateknu na ovim prostorima.

Kulturni resursi i atrakcije područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Naselje	Resurs / Atrakcija	Opis
ARHEOLOŠKI LOKALITETI				
1	Daruvar	Daruvar	Stari Slavik, Rimska šuma ("Šumica"), Kupališni park (Julijev park), dvorište Kina 30. svibanj	
2	Daruvar	Daruvar	Pivovara ili Stara Vranjevina, Mali Lipovac (arheološka zona Aquae Balissae)	
3	Daruvar	Daruvar	Kantari ili Kućište, Gradina ili Brdo Podborje, Brda	
4	Daruvar	Gornji Daruvar	Kućište ili Tursko groblje	
5	Dežanovac	Blagorodovac	Čavlovica, Zidina	
6	Dežanovac	Dežanovac	Kula, Kaštel	
7	Dežanovac	Gornji Sredani	Zidine	
8	Dežanovac	Ivanovo Polje	Turski grad	
9	Dežanovac	Kreštelovac	Svetinja	
10	Dežanovac	Sokolovac	Ušić Grad ili Torokvar	
11	Dežanovac	Trojeglava	Selišta ili Kućište, Turski grad ili Brod (Spanjsko)	
12	Đulovac	Bastajski Brđani	Mihajlovica	
13	Đulovac	Batinjani	Rudina ili Đurđička	
14	Đulovac	Dobra Kuća	Stari grad Dobra Kuća	
15	Đulovac	Donja Vrijeska	Crkva Sv. Ane	
16	Đulovac	Donje Cjepidlake	Klisa, Popovac	
17	Đulovac	Gornja Vrijeska	Bijelo Brdo (Brda)	
18	Đulovac	Nova Krivaja	Staro groblje	
19	Đulovac	Potočani	Svetinja	
20	Đulovac	Velika Klisa	Budim	
21	Đulovac	Veliki Bastaji	Crijepci, Stupčanica - Turska kula	
22	Đulovac	Vukovije	Drenovac, Kućišta	
23	Končanica	Daruvarski Brestovac	Kamenik (Staro Polje) - Toplica, Varošina	
24	Končanica	Končanica	Zidina	
25	Končanica	Otkopi	Stari Dvorac	
26	Sirač	Barica	Željnjak	
27	Sirač	Bijela	Mali Zid, Veliki Zid ili Rimsko groblje (Zidine)	
28	Sirač	Gornji Borki	Turska kula	
29	Sirač	Sirač	Stari grad, Turska bašta, Gradina, Grižina, Ravna gora	

Napomene:

Svi navedeni arheološki lokaliteti pripadaju zaštićenoj ili evidentiranoj kulturnoj baštini.

Kulturom baštinom se smatraju kulturna dobra koja su bilo zaštićena (registrirana i preventivno zaštićena) ili predložena za zaštitu (evidentirana).

Izvor: Bjelovarsko-bilogorska županija - Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije

Kulturni resursi i atrakcije područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Naselje	Resurs / Atrakcija	Opis
POVIJESNA NASELJA I DIJELOVI NASELJA				
1	Daruvar	Daruvar	Zaštićena gradska jezgra	
2	Dežanovac	Gornji Sredani	Veći dio naselja, središte s kapelom, školom i društvenim domom, stambeni niz uz odvojak na jugu	
3	Dežanovac	Kreštelovac	Mala ambijentalna cjelina uz kapelu, niz tradicijskih parcela ujednačene kulture	
4	Dežanovac	Sokolovac	Planirana matrica naselja i tipska ruralna arhitektura	
5	Đulovac	Katinac	Mala cjelina, središte naselja, crkva, parohija, škola	
6	Končanica	Daruvarski Brestovac	Mala cjelina u središtu naselja, ruralna arhitektura između katoličke i pravoslavne kapele	
7	Končanica	Imsovac	Mala aglomeracija tradicijske arhitekture grupirana oko kapele	
8	Končanica	Končanica	Planirana matrica naselja, središte naselja s crkvom, starim mlijarstvom i drugim sadržajima	
9	Sirač	Bijela	Trg u središtu naselja s javnim sadržajima, kapela i prostor oko nje, ruralna cjelina na kraju naselja	
10	Sirač	Sirač	Povijesni dio naselja oko Starog grada Sirača	
STARI GRADOVI I DVORCI				
1	Daruvar	Daruvar	Dvorac Janković	Dvorac građen od 1771. do 1777.
2	Đulovac	Dobra Kuća	Stari grad Dobra Kuća	Stari grad izgrađen u 13. stoljeću
3	Đulovac	Veliki Bastaji	Stari grad Stupčanica	Stari grad izgrađen u 13. stoljeću
4	Končanica	Dioš	Marijin dvor - Dvorac Tüköry	Dvorac izgrađen 1904. ili 1905.
5	Sirač	Barica	Stari grad Željnjak	Stari grad izgrađen u 14. ili 15. stoljeću
6	Sirač	Sirač	Stari grad Sirač	Stari grad izgrađen u 14. stoljeću
LJEČILIŠNE GRAĐEVINE (JULIJEV PARK)				
1	Daruvar	Daruvar	Švicarska vila	Samostalni objekt izgrađen 1860.
2	Daruvar	Daruvar	Vila Arcadia, Restoran Terasa, Ivanov dom	Povezani objekti građeni 1860., 1912., 1959.
3	Daruvar	Daruvar	Antunova kupka	Samostalni objekt izgrađen 1772.
4	Daruvar	Daruvar	Centralna blatna kupka	Samostalni objekt izgrađen 1910.
5	Daruvar	Daruvar	Marijina kupka	Samostalni objekt izgrađen 1860.
STARE ŠKOLE				
1	Daruvar	Daruvar	Stara škola (zgrada muzeja)	-
2	Daruvar	Gornji Daruvar	Stara škola	-
3	Dežanovac	Goveđe Polje	Stara škola	-
4	Dežanovac	Trojeglava	Stara škola	-
5	Đulovac	Donja Vrijeska	Stara škola	-
MLINOVI				
1	Daruvar	Batinska rijeka	Šest starih mlinova	-
2	Dežanovac	Dežanovac	Jedan stari mlin	-
3	Sirač	Sirač	Dva stara mlina	-
OSTALO				
1	Sirač	-	Francuska pruga	Stara pruga u dolini rijeke Pakre

Napomena:

Svi navedeni resursi i atrakcije pripadaju zaštićenoj ili evidentiranoj kulturnoj baštini (uz izuzetak Marijine kupke).

Na području se još nalaze i druge građevine koje se vode pod kulturnom baštinom kao što su stare zgrade i stara groblja u Daruvaru.

 Izvor: Bjelovarsko-bilogorska županija - Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije i Daruvarske toplice - www.daruvarske-toplice.hr

Kulturni resursi i atrakcije područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Naselje	Resurs / Atrakcija	Opis
RIMOKATOLIČKE GRAĐEVINE				
1	Daruvar	Daruvar	Crkva Presvetoga Trojstva	Župna crkva izgrađena 1764.
2	Daruvar	Daruvar	Kapela Sv. Šimuna	Kapela izgrađena 1872.
3	Daruvar	Ljudevit Selo	Kapela Sv. Vlacava	Kapela
4	Dežanovac	Dežanovac	Crkva Sv. Bartola	Župna crkva izgrađena 1865.
5	Dežanovac	Golubinjak	Kapela Srce Isusovo	Kapela
6	Dežanovac	Gornji Sredani	Kapela Sv. Mateja	Kapela
7	Dežanovac	Goveđe Polje	Kapela Srce Marijino	Kapela
8	Đulovac	Đulovac	Crkva Sv. Duha	Župna crkva izgrađena 1892.
9	Đulovac	Velika Babina Gora	Kapela Sv. Petra	Kapela
10	Đulovac	Veliki Bastaji	Kapela Sv. Antuna Padovanskog	Kapela
11	Končanica	Daruvarski Brestovac	Kapela Sv. Petra i Pavla	Kapela
12	Končanica	Končanica	Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Župna crkva izgrađena 1909.
13	Sirač	Sirač	Crkva Pohoda Blažene Djevice Marije	Župna crkva izgrađena 1907.
PRAVOSLAVNE GRAĐEVINE				
1	Daruvar	Daruvar	Crkva Sv. Otaca Prvog Vaseljenskog Sabora	Parohijska crkva izgrađena 1756.
2	Daruvar	Doljani	Crkva Sv. Ilije	Parohijska crkva izgrađena 1805.
3	Dežanovac	Kreštelovac	Kapela Uznesenja Blažene Djevice Marije	Kapela izgrađena 1745.
4	Dežanovac	Trojeglava	Kapela Sv. Lazara	Kapela
5	Đulovac	Donja Vrijeska	Crkva Sv. Ane	Manastirska crkva izgrađena 1412.
6	Đulovac	Katinac	Crkva Sv. Petra i Pavla	Parohijska crkva izgrađena 1750.
7	Đulovac	Koreničani	Kapela Sv. Nikole	Kapela
8	Đulovac	Veliki Bastaji	Crkva Sv. Georgija	Parohijska crkva izgrađena 1765.
9	Končanica	Daruvarski Brestovac	Crkva Sv. Petra i Pavla	Filijalna crkva
10	Končanica	Daruvarski Brestovac	Kapela Sv. Jovan Zlatousti	Kapela
11	Končanica	Imsovac	Crkva Pokrova Bogorodice	Filijalna crkva
12	Sirač	Bijela	Crkva Sv. Arhanela Gavrila i Mihaela	Parohijska crkva izgrađena 1751.
13	Sirač	Donji Borki	Crkva Vavedenja Bogorodice (manastir Pakra)	Manastirska crkva izgrađena 1765.
14	Sirač	Donji Borki	Kapela Sv. Nikolaja, groblje manastira Pakra	Kapela
15	Sirač	Kip	Crkva Sv. Ilije	Parohijska crkva
PROTESTANTSKE GRAĐEVINE				
1	Daruvar	Daruvar	Baptistička crkva	Protestantska crkva
2	Daruvar	Daruvar	Evanđeoska pentekostna crkva	Protestantska crkva
3	Daruvar	Daruvar	Kršćanska adventistička crkva	Protestantska crkva
4	Dežanovac	Donji Sredani	Baptistička crkva	Protestantska crkva
5	Dežanovac	Golubinjak	Baptistička crkva	Protestantska crkva
6	Đulovac	Đulovac	Kršćanska adventistička crkva	Protestantska crkva
7	Đulovac	Koreničani	Baptistička crkva	Protestantska crkva
8	Sirač	Sirač	Baptistička crkva Sion	Protestantska crkva

Napomene:

Glavnina navedenih građevina pripada zaštićenj ili evidentiranoj kulturnoj baštini.

Kulturom baštinom se smatraju kulturna dobra koja su bilo zaštićena (registrirana i preventivno zaštićena) ili predložena za zaštitu (evidentirana).

Na području se još nalaze i druge crkve te samostan sestara milosrdnica u Daruvaru, župni dvor u Đulovcu i parohijska kuća u naselju Bijela (Sirač).

Izvor: Bjelovarsko-bilogorska županija - Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije i MarCon

Kulturni resursi i atrakcije područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Naselje	Resurs / Atrakcija	Opis
KULTURNE USTANOVE				
1	Daruvar	Daruvar	Daruvarsko kazalište	Gradsko kazalište
2	Daruvar	Daruvar	Galerija Grada Daruvara	Gradska galerija
3	Daruvar	Daruvar	Galerija Centra Rudolf Steiner Daruvar	Galerija slika u sklopu centra
4	Daruvar	Daruvar	Glazbena škola Brune Bjelinskog Daruvar	Glazbena škola
5	Daruvar	Daruvar	Kazalište pri Savezu Čeha	Kazalište
6	Daruvar	Daruvar	Kino 30. svibnja	Gradsko kino s 286 sjedišta
7	Daruvar	Daruvar	Knjižnica srpske manjinske zajednice	Novootvorena knjižnica
8	Daruvar	Daruvar	Knjižnica za češku manjinu u Republici Hrvatskoj	Odjel Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar
9	Daruvar	Daruvar	Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar	Gradska knjižnica i čitaonica
10	Daruvar	Daruvar	Pučko otvoreno učilište Daruvar	Kulturno-obrazovna ustanova
11	Daruvar	Daruvar	Radio Daruvar	Gradski radio
KULTURNE UDRUGE				
1	Daruvar	Daruvar	AB 91,5	Društvo pjesnika
2	Daruvar	Daruvar	DA	Likovna grupa
3	Daruvar	Daruvar	Daruvar 1922	Gradska limena glazba
4	Daruvar	Daruvar	Daruvarske mažoretkinje	Gradske mažoretkinje
5	Daruvar	Daruvar	Lahor	Kulturno-umjetničko društvo
6	Daruvar	Daruvar	Matica hrvatska Daruvar	Ogranak Matice hrvatske
7	Dežanovac	Dežanovac	Hrvatska gruda	Kulturno-umjetničko društvo
8	Sirač	Sirač	Kamen Sirač	Kulturno-umjetničko društvo
NARODNOSNE UDRUGE				
1	Daruvar	Daruvar	Savez Čeha u Republici Hrvatskoj	Udruženje pripadnika češke narodnosti
2	Daruvar	Daruvar	Češka beseda Daruvar	Udruženje pripadnika češke narodnosti
3	Daruvar	Daruvar	Srpsko kulturno društvo Prosvjeta	Udruženje pripadnika srpske narodnosti
4	Daruvar	Daruvar	Zajednica Mađara Daruvar	Udruženje pripadnika mađarske narodnosti
5	Daruvar	Doljani	Češka beseda Doljani	Udruženje pripadnika češke narodnosti
6	Daruvar	Gornji Daruvar	Češka beseda Gornji Daruvar	Udruženje pripadnika češke narodnosti
7	Daruvar	Ljudevit Selo	Češka beseda Ljudevit Selo	Udruženje pripadnika češke narodnosti
8	Dežanovac	Dežanovac	Češka beseda Dežanovac	Udruženje pripadnika češke narodnosti
9	Dežanovac	Donji Sredani	Češka beseda Donji Sredani	Udruženje pripadnika češke narodnosti
10	Dežanovac	Golubinjak	Češka beseda Golubinjak	Udruženje pripadnika češke narodnosti
11	Končanica	Daruvarski Brestovac	Češka beseda Daruvarski Brestovac	Udruženje pripadnika češke narodnosti
12	Končanica	Končanica	Češka beseda Končanica	Udruženje pripadnika češke narodnosti

Napomena:

U sklopu narodnosnih udruga djeluju raznovrsna kulturno-umjetnička društva kao što su Holubička (pri Češkoj besedi Daruvar) i Prosvjeta (pri Srpskom kulturnom društvu).

Izvor: Turistička zajednica Daruvar - Papuk i MarCon

Kulturni resursi i atrakcije područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Naselje	Resurs / Atrakcija	Opis
KULTURNI DOGAĐAJI				
1	Daruvar	Daruvar	Božićni sajam (u prosincu)	-
2	Daruvar	Daruvar	Dani češke kulture	-
3	Daruvar	Daruvar	Dani mađarske kulture	-
4	Daruvar	Daruvar	Darfest (u svibnju)	Festival zabavne glazbe
5	Daruvar	Daruvar	Dožinky - Žetvene svečanosti (u srpnju)	Smotra kulturne aktivnosti Čeha u Hrvatskoj
6	Daruvar	Daruvar	Fašnik	-
7	Daruvar	Daruvar	Flig (u srpnju)	Međunarodni festival limenih glazbi
8	Daruvar	Daruvar	Likovna kolonija Centra Rudolf Steiner Daruvar	-
9	Daruvar	Daruvar	Martinje (u studenom)	Događaj s prikazom običaja krštenja mošta
10	Daruvar	Daruvar	Maska (u rujnu)	Festival dječjeg kazališta
11	Daruvar	Daruvar	Večer folklor (u listopadu)	Večernja smotra hrvatskog folklor
12	Daruvar	Daruvar	Vincekovo (u siječnju)	Otvaranje sezone vinogradarskih radova
13	Daruvar	Daruvar	Vinodar (u svibnju / lipnju)	Međun. izložba vina i sajam trad. proizvoda
14	Sirač	Barica	Križni put (u kolovozu)	-
15	Sirač	Sirač	Dani šljiva (u rujnu)	Izložba šljiva, rakija i proizvoda od šljiva
16	Sirač	Sirač	Kiparska kolonija Kamen Sirač	-
17	Sirač	Sirač	Likovna kolonija	-

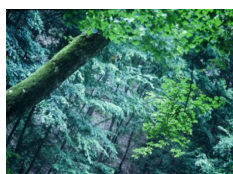
Napomena:

Na području se održavaju i drugi događaji kao što su dani lokalnih administrativnih jedinica.

Izvor: Turistička zajednica Daruvar - Papuk i MarCon

4.1.3. Sport i rekreacija

Područje Daruvar - Papuk ima raznovrsne sportsko-rekreacijske resurse i atrakcije, među kojima se značajem i mogućim korištenjem za turističke svrhe posebno ističu:

- Bazeni Daruvarskih toplica i Termalnog vodenog parka Aquae Balissae (u Daruvaru);
- Wellness centri u sklopu Daruvarskih toplica i Termalnog vodenog parka Aquae Balissae (u Daruvaru);
- Dvorane (u Daruvaru) kao što je Gradska sportska dvorana;
- Igrališta (u Daruvaru) kao što su nogometna igrališta;
- Sadržaji za jahanje (u Daruvaru) kao što je hipodrom;
- Biciklističke staze kao što je područna biciklistička staza Blagorodovac - Daruvar - Maslenjača (dio županijske biciklističke staze);
- Staze za šetnje i trčanje (u Daruvaru i Siraču) kao što su šetnica uz rijeku Toplica i staze u Julijevom parku i Rimskoj šumi (u Daruvaru);
- Planinarske staze i objekti (u Daruvaru, Đulovcu i Siraču);
- Izletišta kao što su Vranjevina (u Daruvaru) i Mračara (u Siraču).

Danas se od gore navedenih resursa i atrakcija za turističke i izletničke svrhe koriste bazeni, wellness centri, sadržaji za jahanje, biciklističke staze, planinarske staze i objekti te izletišta. Sadržaji sporta i rekreacije su umjereno valorizirani te su uglavnom lokalnog karaktera (npr. igrališta, hipodrom, staze za šetnje i trčanje te izletišta) i regionalnog karaktera (npr. termalni vodeni park i planinarske staze).

Sportsko-rekreacijski resursi i atrakcije područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Naselje	Resurs / Atrakcija	Opis
BAZENI				
1	Daruvar	Daruvar	Jedan unutarnji bazen i dva vanjska bazena	Bazeni u sklopu Daruvarskih toplica
2	Daruvar	Daruvar	Kompleks unutarnjih i vanjskih bazena	Termalni vodeni park Aquae Balissae
WELLNESS SADRŽAJI				
1	Daruvar	Daruvar	Wellness centar	Wellness u sklopu Daruvarskih toplica
2	Daruvar	Daruvar	Wellness centar	Termalni vodeni park Aquae Balissae
3	Daruvar	Daruvar	Wellness centar	Wellness hotela Mladimir
DVORANE				
1	Daruvar	Daruvar	Četverostazna automatska kuglana	Kuglana u sklopu Daruvarskih toplica
2	Daruvar	Daruvar	Gradska dvorana	Dvorana za timске sportove
3	Daruvar	Daruvar	Dvorana Sokol	Dvorana za timске sportove
4	Daruvar	Daruvar	Dvorana Termal	Sportska dvorana u sklopu hotela Termal
5	Daruvar	Daruvar	Teretana	Teretana u sklopu Daruvarskih toplica
IGRALIŠTA				
1	Daruvar	Daruvar	Nogometno igralište	Hrvatski nogometni klub Daruvar
2	Daruvar	Daruvar	Nogometno igralište	Igralište kod park-šume Rimsko šuma
3	Daruvar	Daruvar	Tereni za odbojku na pijesku	Gradski tereni
4	Daruvar	Daruvar	Tereni za tenis	Tereni u sklopu Daruvarskih toplica
5	Daruvar	Daruvar	Tereni za tenis	Teniski klub Daruvar
6	Daruvar	Daruvar	Višenamjensko igralište	Asfaltirano igralište za male sportove

Izvor: MarCon

Sportsko-rekreacijski resursi i atrakcije područja Daruvar - Papuk

#	Grad / Općina	Naselje	Resurs / Atrakcija	Opis
SADRŽAJI ZA JAHANJE				
1	Daruvar	Daruvar	Hipodrom	-
2	Daruvar	Daruvar	Prostor za rekreacijsko jahanje	Bukač i sin
3	Daruvar	Markovac	Prostor za rekreacijsko jahanje	Izletište Petrov vrh
BICIKLISTIČKE STAZE				
1	Daruvar	Daruvar	Lokalne biciklističke staze	Označene asfaltirane staze
2	Dežanovac - Daruvar - Đulovac		Županijska biciklistička staza	Blagorodovac - Daruvar - Maslenjača
STAZE ZA ŠETNJE I TRČANJE				
1	Daruvar	Daruvar	Šetnica uz rijeku Toplica	Uređena asfaltirana šetnica
2	Daruvar	Daruvar	Park grofa Jankovića	Uređene asfaltirane staze
3	Daruvar	Daruvar	Julijev park	Uređene asfaltirane i šljunčane staze
4	Daruvar	Daruvar	Park-šuma Rimska šuma	Prirodne staze
5	Sirač	Sirač	Park branitelja Sirača	Uređene staze
6	Sirač	Sirač	Park skulptura	Uređene staze
PLANINARSKKE STAZE				
1	Daruvar		Središte Daruvara - Petrov vrh	Planinarska staza (2 h 10 min)
2	Daruvar - Đulovac		Petrov vrh - Vrani kamen - Crni vrh	Planinarska staza (4 h)
3	Đulovac		Đulovac - Skoblar - Cmi vrh	Planinarska staza (2 h 30 min)
4	Đulovac - Daruvar		Škodinovac - Stupčanica - Dobra kuća - Petrov vrh	Planinarska staza (4 h 15 min)
5	Sirač - Daruvar		Donji Borki - Petrov vrh	Planinarska staza
PLANINARSKI OBJEKTI				
1	Daruvar	Markovac	Planinarski dom Petrov vrh	Dom na nadmorskoj visini od 547 m
2	Đulovac	-	Planinarsko sklonište Cmi vrh	Sklonište na nadmorskoj visini od 865 m
3	Đulovac	-	Šumska kuća Skoblar	Šumska kuća na nadmorskoj visini od 445 m
IZLETIŠTA				
1	Daruvar	Daruvar	Toplica	Izletište
2	Daruvar	Daruvar	Vranjevina	Izletište
3	Daruvar	Markovac	Petrov vrh	Izletište
4	Sirač	-	Mračara	Izletište
5	Sirač	-	Purnica	Izletište
OSTALO				
1	Daruvar	Daruvar	Aerodrom	-
2	Daruvar	Daruvar	Mini golf	Teren u sklopu Daruvarskih toplica
3	Daruvar	Daruvar	Teren za paintball	Teren u sklopu Daruvarskih toplica
4	Daruvar	Markovac	Skijaška staza	Izletište Petrov vrh
5	Dežanovac	Blagorodovac	Aerodrom	-
SPORTSKI DOGAĐAJI				
1	Daruvar	Daruvar	Kasačke utrke	Utrke na hipodromu
2	Daruvar	Daruvar	Međuzupanijski kros	Dugoprugaško trčanje na hipodromu
3	Daruvar	Markovac	Petrovo (u lipnju)	Biciklistička utrka do Petrovog vrha
4	Sirač	Barica	Barički susreti - Krčevna (u svibnju)	Malonogometni turnir

Napomena:

Na području se nalaze i drugi sadržaji sporta i rekreacije kao što su nogometna igrališta diljem područja te mnogobrojna sportsko-rekreacijska društva i klubovi.

Izvor: MarCon

4.2. Turistički ponuđači

4.2.1. Lječilišni / termalni objekti

Na području Daruvar - Papuk se nalaze dva objekta s termalnom vodom (od kojih jedan lječilišni), oba smještena u Daruvaru u neposrednoj blizini središta naselja.

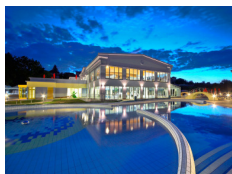
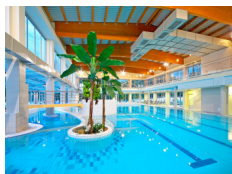
Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice je glavni subjekt zdravstvenog turizma područja, a provodi liječenje akutnih i kroničnih reumatskih bolesti uz primjenu fizikalne medicine i rehabilitacije, kako za korisnike Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), tako i za druge goste. Daruvarske toplice također nude medicinski programirane aktivne odmore, rehabilitaciju i pripreme za sportaše, wellness programe i mogućnosti održavanja seminara i sastanaka. U vlasništvu su Bjelovarsko-bilogorske županije.

- Glavni bolnički objekt (objekt Terapija) s terapijskim prostorima (povezan hodnikom s hotelom Termal)
- Smještajni objekti (hotel Termal i vila Arcadia) s ukupno 170 smještajnih jedinica s 320 stalnih postelja i raznovrsnim drugim sadržajima za goste kao što su restorani, barovi, dvorana za sastanke te sadržaji sporta i rekreacije
- Julijev park - atraktivni barokni perivoj u sklopu kojeg se uz vilu Arcadia i Švicarsku vilu (upravna zgrada) nalaze još i stare kupke izvan uporabe - Antunova kupka iz 1772. godine (nedavno obnovljena) i Centralna blatna kupka iz 1910. godine (neobnovljena)

Sukladno informacijama ravnatelja, temeljne odrednice budućnosti Daruvarskih toplica su gradnja novog bolničkog paviljona sa 140 postelja za smještaj korisnika HZZO-a, razvoj programa liječenja neplodnosti i programa rehabilitacije sportaša, obnova hotela Termal i vile Arcadia za smještaj gostiju koji će koristiti komercijalne programe i usluge te obnova i uređenje Antunove kupke i Centralne blatne kupke za turističke usluge.

Termalni vodeni park Aquae Balissae je cjelogodišnji kupališni kompleks unutarnjih i vanjskih bazena s termalnom vodom, otvoren krajem svibnja 2008. godine. U vlasništvu je Grada Daruvara.

- Glavni objekt - bazen s trakama za plivanje dužine 25 m, whirlpool-om, vodenim efektima i toboganom (povezan s velikim vanjskim bazenom), okolni prostor bazena za boravak, garderobe, toaleti i tuševi, wellness centar s pratećim prostorima (u podrumu), bar sa šankom, priručnom kuhinjom i galerijom (na katu) te prateći sadržaji
- Servisni objekt - recepcija, restoran, toaleti, šank, glavna kuhinja i skladišni prostor
- Vanjski bazeni ukupne vodene površine 1.728 m² - veliki bazen s vodenim efektima i toboganom vodene površine 586 m² (povezan s unutarnjim bazenom), dječji bazen vodene površine 82 m², mirna rijeka s dječjim bazenom dužine 200 m i vodene površine 780 m², dječji bazen mirne rijeke vodene površine 280 m²
- Ostali sadržaji na otvorenom - terasa na katu glavnog objekta, terasa restorana, grill punkt, sunčališta vanjskih bazena, punkt za masaže, dječje igralište i pješčanik te punkt za prodaju tiska, suvenira i raznih potrepština

Pored navedenih subjekata, u Daruvaru također djeluju dvije poliklinike za plastičnu i estetsku kirurgiju (poliklinike Arcadia i Maletić).

4.2.2. Smještajni objekti

Područje Daruvar - Papuk gostima nudi šesnaest (16) smještajnih objekata koji raspolažu s ukupno 237 smještajnih jedinica s 522 postelje, od čega 497 stalnih i 25 pomoćnih postelja. Svi objekti se nalaze u Daruvaru osim dva lovačka doma koji su smješteni u Dežanovcu i Đulovcu.

Hoteli

Najveći udjel u smještajnoj ponudi imaju četiri (4) hotelska objekta koji raspolažu s ukupno 198 smještajnih jedinica (83,5% od ukupnog) s 385 postelja (73,8% od ukupnog), od čega 377 stalnih i 8 pomoćnih postelja.

Hotel Termal je najveći hotel u Daruvaru. S obzirom da je u sklopu Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice, uglavnom je namijenjen gostima koji dolaze radi zdravstvenog oporavka.

- 157 smještajnih jedinica (288 stalnih postelja)
- Dva restorana, lobi bar s terasom i bar u sklopu wellness centra
- Dvorana za sastanke za od 70 do 80 osoba
- Wellness centar s raznovrsnim prostorijama za tretmane i saunama
- Dijagnostički laboratorij, teretana i sportska dvorana
- Unutarnji bazen i dva vanjska bazena
- Ostali raznovrsni sadržaji za goste
- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju

Vila Arcadia je objekt koji se također nalazi u sklopu Daruvarskih toplica te služi kao dodatni smještaj gostiju.

- 13 soba (32 stalne postelje)
- Restoran Terasa

Hotel Mladimir 3* je novi obiteljski hotel smješten u blizini gradskog središta te je namijenjen individualnim gostima i manjim grupama.

- 10 soba (28 postelja, od čega 20 stalnih i 8 pomoćnih postelja)
- Restoran i bar s terasom
- Prostorija za masažu, sauna i hidromasaža
- Suvenirnica

Hotel Balise 2* je obiteljski hotel smješten u strogom središtu Daruvara te je namijenjen individualnim gostima i manjim grupama.

- 18 soba (37 stalnih postelja)
- Restoran i lobi bar
- TV salon

Hotel Mladimir je jedini hotel koji gostima pruža kvalitetan i komforan smještaj, dok su ostali hoteli zastarjeli te s niskom razinom komfora zbog malih površina smještajnih jedinica i dotrajalosti namještaja i opreme.

Ostali objekti Na području se nalazi još dvanaest (12) manjih objekata koji raspolažu s ukupno 39 smještajnih jedinica (16,5% od ukupnog) sa 137 postelja (26,2% od ukupnog), od čega 120 stalnih i 17 pomoćnih postelja (objekti navedeni prema vrsti smještaja i kategoriji kvalitete):

- **Apartmenti Slavonija 4*** sa 7 smještajnih jedinica (35 postelja, od čega 25 stalnih i 10 pomoćnih postelja) i restoranom Slavonija;
- **Sobe Vendi 3*** s 4 smještajne jedinice (8 postelja, od čega 7 stalnih i 1 pomoćna postelja) i prostorijom za druženje i objedovanje;
- **Kuća za odmor Vrbovčanka 3*** s 1 smještajnom jedinicom (5 postelja, od čega 3 stalne i 2 pomoćne postelje);
- **Sobe Altus 2*** s 2 smještajne jedinice (4 stalne postelje);
- **Sobe Kosić 2* (Naš mali raj)** s 2 smještajne jedinice (4 stalne postelje);
- **Sobe u kućanstvu Kod Francuza 2*** s 2 smještajne jedinice (4 stalne postelje) i prostranim ugostiteljskim sadržajima za događaje i grupe;
- **Apartment Jakovljević 2*** s 1 smještajnom jedinicom (4 postelje, od čega 2 stalne i 2 pomoćne postelje);
- **Kuća za odmor Kuzle 2*** s 3 smještajne jedinice (5 stalnih postelja);
- **Seljačko kućanstvo Kovačević** s 3 smještajne jedinice (6 stalnih postelja) i vinarijom;
- **Planinarski dom Petrov vrh** s 9 smještajnih jedinica (48 stalnih postelja), restoranom te mogućnostima za jahanje i skijanje;
- **Lovački dom Lovačkog društva Jelen** (u Đulovcu) s 5 smještajnih jedinica (14 postelja, od čega 12 stalnih i 2 pomoćne postelje);
- **Lovački dom Lovačkog društva Srna** (u Dežanovcu).

Svi objekti su, uz izuzetak Planinarskog doma Petrov vrh, obnovljeni / uređeni za turizam tijekom posljednje dvije godine te gostima pružaju umjerenu vrijednost za novac.

Novi projekti S obzirom da ima manju hotelsku ponudu u odnosu na razvijenije destinacije sličnog profila u Hrvatskoj, Sloveniji i Austriji, Daruvar ima šansu da uz uvjete kvalitetne politike destinacijskog razvoja i marketinga omogući gradnju novih hotela i drugih smještajnih objekata s ukupnim kapacitetima od oko 500 smještajnih jedinica (oko 1.000 stalnih postelja), tim više ako snažno diferencira buduću tržišnu poziciju u svom konkurentskom okruženju. Gradska uprava Daruvara ima interes da razvije Daruvar kao atraktivnu i konkurentnu turističku destinaciju te potakne hotelski razvoj u partnerstvu s renomiranim investicijskim i menadžment tvrtkama, zbog čega je prošle godine izrađen Investicijski prospekt za razvoj tri nova hotela s oko 440 smještajnih jedinica (oko 880 stalnih postelja):

- **Dvorac Janković** - dvorac hotel s pet međunarodnih zvjezdica (*upper upscale*) / visoke četiri zvjezdice prema hrvatskim standardima (4*) i sljedećim sadržajima: oko 40 smještajnih jedinica (oko 80 stalnih postelja), 1 restoran, 1 bar, svečana dvorana, prostorija za sastanke, manji wellness centar, vinoteka Vinarije Daruvar i 2 trgovine;

- **Aquae Balissae** - obiteljski termalni hotel s tri do četiri međunarodne zvjezdice (*midscale / upscale*) / četiri zvjezdice prema hrvatskim standardima (4*) i sljedećim sadržajima: oko 150 smještajnih jedinica (oko 300 stalnih postelja), 1 restoran, 2 bara, višenamjenska dvorana, mogući vanjski bazen, dječji klub, 1 trgovina i povezanost s Termalnim vodenim parkom Aquae Balissae;

- **Rimska šuma** - kongresni, wellness i zdravstveni dizajn hotel s visoke četiri međunarodne zvjezdice (*upscale*) / visoke četiri zvjezdice prema hrvatskim standardima (4*) i sljedećim sadržajima: oko 250 smještajnih jedinica (oko 500 stalnih postelja), 2 restorana, 4 bara, kongresni centar, wellness centar, unutarnji i vanjski bazeni, teretana, tereni za tenis, specijalistička poliklinika, 2 trgovine i ostali sadržaji.

U Općini Končanica je u pripremi razvoj turističkog projekta "Pehovac", no detaljne informacije o istome nisu bile raspoložive ni od strane predstavnika Općine niti od strane ulagača.

4.2.3. Sadržaji hrane i pića

Pored sadržaja u sklopu smještajnih objekata, na području Daruvar - Papuk se također nalaze samostalni restorani, barovi i ostali sadržaji hrane i pića, koji su uglavnom koncentrirani u Daruvaru.

- **Daruvar** - mnogobrojni restorani, barovi i ostali sadržaji; restorani Slavonija i Terasa imaju posebno atraktivne ambijente, Queen i Venezia su popularne picerije, barovi Best i Star su popularna mjesta okupljanja, dok je kušaonica Vinarije Daruvar u podrumu dvorca Janković jedinstveno mjesto za degustacije vina

- **Dežanovac** - bez restorana, 1 bar
- **Đulovac** - bez restorana, 3 bara
- **Končanica** - 1 restoran (Ribarska koliba), 2 bara
- **Sirač** - 1 restoran (Bond), 2 bara

Restorani područja uglavnom imaju vrlo slične jelovnike s umjereno kvalitetnom, ali nedovoljno raznovrsnom ponudom hrane te s nedovoljno zastupljenom ponudom lokalnih proizvođača. Barovi imaju raznovrsniju ponudu u odnosu na restorane te gostima nude i pića lokalnih proizvođača kao što su piva Pivovare Daruvar i vina Vinarije Daruvar.

4.2.4. Ostali subjekti

Ostali subjekti područja Daruvar - Papuk koji danas nude turističke i izletničke usluge te s turizmom povezane usluge i proizvode su:

- **Lovačka društva i udruge** - 11 subjekata, od kojih 2 u Daruvaru (Fazan, Srndać), 1 u Dežanovcu (Srna), 3 u Đulovcu (Jelen, Jelen - Trgometal, Srnjak), 3 u Končanici (Jelen, Ribnjačarstvo, Vidra) i 2 u Siraču (Javornik, Jelen);

- **Sportsko-rekreacijska društva i klubovi** koji nude mogućnosti rekreacije i/ili organiziraju sportske događaje kao što su Sportsko ribolovno društvo Toplica (za ribolov), Teniski klub Daruvar (za tenis), Konjički klub Bukač i sin (za rekreativno jahanje), Kasački klub Daruvar i Konjički klub Hrvatski sokol Vukovije (za kasačke utrke), Planinarsko društvo Petrov vrh (vlasnik planinarskog doma), itd.;

- **Izletišta** - obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Ivančić s višenamjenskim igralištem i dječjim igralištem za izlete i događaje;

- **Proizvođači hrane:** mlinarski obrt Sirač (brašno), obiteljska poljoprivredna gospodarstva Bilek (med), Ivančić (kompoti i pekmezi), Ivanović (jabučni ocat), Jareš (sirevi) i Moulis (lješnjaci), Pčelarstvo Daruvar (med), Sirana Biogal (sirevi);

- **Proizvođači pića:** obiteljska poljoprivredna gospodarstva Ivančić (sokovi) i Ivanović (sokovi), Pivovara Daruvar (Staročesko pivo), Vinarija Daruvar, obiteljska poljoprivredna gospodarstva / vinarije Duga Grana, Konjovoda, Kovačević, Lotada, Turić, Voborski i drugi (manji) proizvođači vina (okupljeni u Daruvarskoj vinogradarskoj zadruzi), proizvođači likera kao što su obiteljska poljoprivredna gospodarstva Bilek (medica), Ivančić (šljivovica i drugi likeri) i Ivanović (jabučni "Balissae cider") te Pčelarstvo Daruvar (medica);

- **Proizvođači suvenira:** Pčelarstvo Daruvar (suveniri od meda), Suvenir Arbor Vitae (etnološki artefakti i drugi suveniri).

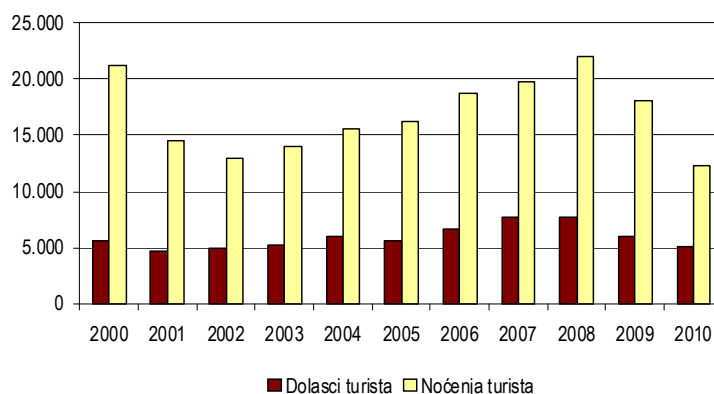
4.3. Turistička potražnja

4.3.1. Volumen potražnje

Turisti posjećuju područje Daruvar - Papuk uglavnom radi zdravstvenog oporavka (rehabilitacije) u Daruvarskim toplicama, ali i posjeta događaja, vina, lova, ribolova i drugih aktivnosti u prirodi. Turistički promet područja je tijekom proteklog razdoblja ostvario jedan dugotrajni trend stabilnog rasta (od 2002. do 2008. godine) i dva kratka trenda snažnog pada (od 2000. do 2002. te od 2008. do 2010. godine). Najveći volumen turističke potražnje je registriran u 2008. godini sa 7.760 dolazaka turista (52,5% ukupnog broja dolazaka u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji) i 22.064 noćenja turista (60,7% ukupnog broja noćenja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji), nešto više od razine prometa ostvarenog u 2000. godini.

Turistički promet je u 2009. godini pao za 22,3% u dolascima i 18,4% u noćenjima turista (u odnosu na 2008. godinu), dok je trend pada zabilježen i u 2010. godini s 16,4% manje dolazaka i 31,8% manje noćenja turista (u odnosu na 2009. godinu) ostvarivši najniže razine prometa u analiziranom razdoblju (35,1% manje dolazaka i 44,3% manje noćenja u odnosu na 2008. godinu). Snažni padovi prometa tijekom posljednje dvije godine su posljedica gospodarske krize i s time povezanog manjeg broja turističkih putovanja (manjim dijelom), ali i smanjenja raspoloživih kapaciteta Daruvarskih toplica za komercijalne goste (većim dijelom).

Dolasci i noćenja turista na području Daruvar - Papuk

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Pored komercijalne turističke potražnje, na području se ostvaruje i značajan promet lječilišnog karaktera u Daruvarskim toplicama. Toplice su temeljem ugovora s HZZO-om i drugim subjektima ostvarile nekomercijalni promet od 64.378 noćenja u 2009. godini i 73.901 noćenja u 2010. godini (porast od 14,8%), dok je za 2011. godinu planirana slična razina prometa kao i u 2010. godini.

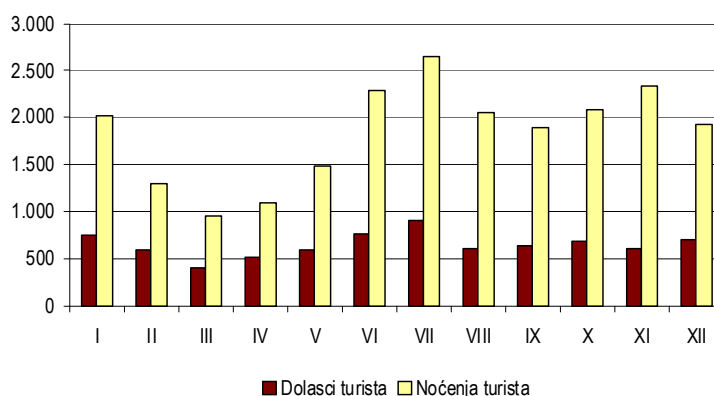
Zbrajanjem komercijalnog i nekomercijalnog turističkog prometa, proizlazi da je ukupni promet područja Daruvar - Papuk iznosio 82.393 noćenja u 2009. godini i 86.182 noćenja u 2010. godini (porast od 4,6%). Spomenutim brojkama valja dodati i mogući neregistrirani promet, što znači da je ukupni promet područja bio vjerojatno nešto veći od ukupnog prometa prijavljenog Turističkoj zajednici Daruvar - Papuk i evidentiranog od strane Daruvarskih toplica.

Turistički promet područja se još uvijek ostvaruje jedino u Gradu Daruvaru. On je i prije recentnih komercijalnih padova bio manjeg volumena u odnosu na većinu drugih kontinentalnih područja sličnog profila, što znači da bi s osmišljenim razvojem i marketingom područje Daruvar - Papuk moglo imati dobru budućnost.

4.3.2. Potražnja po mjesecima

Turistički promet područja Daruvar - Papuk je uglavnom ravnomjerno raspoređen tijekom većeg dijela godine i to u siječnju te u razdoblju od lipnja do prosinca (ukupno 72,9% noćenja u 2008. godini). U razdoblju od veljače do svibnja promet je slabijeg intenziteta (ukupno 27,1% noćenja u 2008. godini).

Dolasci i noćenja turista područja Daruvar - Papuk 2008.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

S obzirom da na kratke odmore, wellness programe, konferencije i seminare turisti najčešće putuju tijekom jeseni i proljeća, proizlazi da razvojem spomenutih proizvoda područje ima potencijal porasta turističkog prometa prije i poslije ljeta, a posebno u proljetnim mjesecima (ožujak, travanj, svibanj). Snažniji razvoj odmorišnog termalnog turizma, kratkih (vikend) odmora, događaja i aktivnosti u prirodi bi mogao doprinijeti porastu prometa tijekom cijele godine.

4.3.3. Potražnja po zemljama porijekla

Domaći turisti su najznačajnije tržište za područje Daruvar - Papuk, kako u komercijalnom, tako i nekomercijalnom turističkom prometu, najviše s područja Zagreba, ali i iz drugih krajeva Hrvatske. U komercijalnom turističkom prometu sudjeluju s oko 80,0% u ukupnom broju noćenja, pri čemu su se njihovi udjeli u razdoblju od 2000. do 2010. godine kretali između 73,4% (u 2005. godini) i 90,1% (u 2000. godini), dok je prosjek razdoblja iznosio 81,7%. Strani turisti sudjeluju s oko 20,0% u ukupnom broju komercijalnih noćenja, pri čemu su se njihovi udjeli u analiziranom razdoblju kretali između 9,9% (u 2000. godini) i 26,6% (u 2005. godini), dok je prosjek razdoblja iznosio 18,3%.

Prosječni boravak turista se u razdoblju od 2000. do 2010. godine kretao između 2,44 noćenja po dolasku (u 2010. godini) i 3,74 noćenja po dolasku (u 2000. godini), pri čemu je prosjek razdoblja iznosio 2,85 noćenja po dolasku. S prosječno 3,02 noćenja po dolasku kojeg su ostvarili u analiziranom razdoblju, domaći turisti su se u prosjeku zadržavali duže od stranih turista (prosječno 2,26 noćenja po dolasku u analiziranom razdoblju).

Glavni izvori strane turističke potražnje prema zemljama porijekla u Daruvaru od 2006. do 2010.

#	Prema broju dolazaka turista					Prema broju noćenja turista				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
1	BIH	BIH	BIH	BIH	BIH	BIH	BIH	BIH	BIH	BIH
2	Italija	Italija	Srbija	Slovenija	Italija	Francuska	Češka	Češka	Mađarska	Austrija
3	Srbija	Češka	Češka	Italija	Austrija	Srbija	Srbija	Srbija	Italija	Italija
4	Austrija	Austrija	Austrija	Austrija	Češka	Austrija	Makedonija	Makedonija	Austrija	Češka
5	Češka	Srbija	Slovenija	Češka	Slovenija	Češka	Francuska	Njemačka	Makedonija	Slovenija
6	Slovenija	Makedonija	Italija	Mađarska	Makedonija	Italija	Austrija	Austrija	Češka	Makedonija
7	Francuska	Slovenija	Njemačka	Srbija	Njemačka	Makedonija	Italija	Slovenija	Slovenija	Njemačka
8	Njemačka	Njemačka	Makedonija	Makedonija	Mađarska	Njemačka	Njemačka	Italija	Njemačka	Mađarska
9	Makedonija	Francuska	Mađarska	Njemačka	Slovačka	Slovenija	Slovenija	Francuska	Francuska	Francuska
10	Mađarska	Mađarska	Francuska	Turska	Švedska	Mađarska	Mađarska	Mađarska	Srbija	Švedska

Napomena:

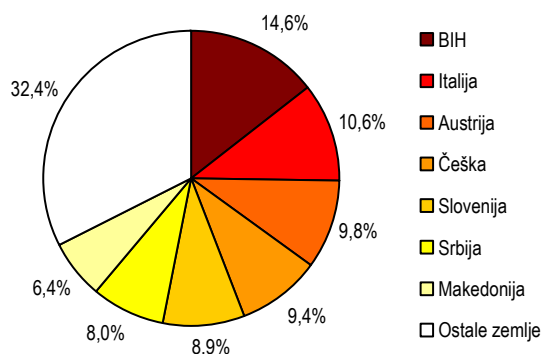
Podaci za Srbiju uključuju i podatke za Crnu Goru radi usporedivosti podataka jer su se isti pratili zajedno s Crnom Gorom kao Srbija i Crna Gora do 2007. godine.

Izvor: Turistička zajednica Daruvar - Papuk

Prema kumulativnim podacima za komercijalne dolaske i noćenja stranih turista od 2006. do 2010. godine, glavni izvori strane turističke potražnje su redom bili:

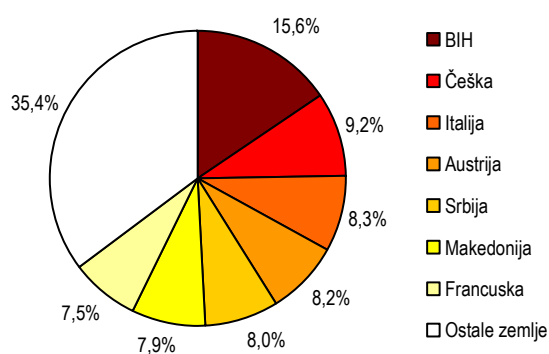
- **Primarna tržišta** - Bosna i Hercegovina, Češka, Italija i Austrija (svako tržište s više od 8,0% ukupnog broja noćenja stranih turista);
- **Sekundarna tržišta** - Srbija, Makedonija, Francuska, Njemačka, Slovenija i Mađarska (svako tržište s od 4,0 do 8,0% ukupnog broja noćenja stranih turista);
- **Ostala tržišta** - Nizozemska, Ujedinjena Kraljevina, Rusija, Švedska, Kanada, Poljska, itd. (svako tržište s manje od 4,0% ukupnog broja noćenja stranih turista).

Kumulativni dolasci turista na području Daruvar - Papuk od 2006. do 2010.

Izvor: Turistička zajednica Daruvar - Papuk

Kumulativna noćenja turista na području Daruvar - Papuk od 2006. do 2010.

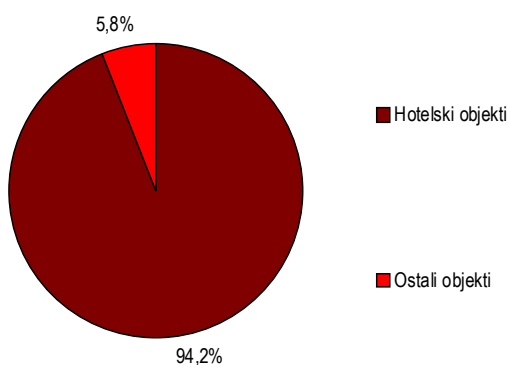
Izvor: Turistička zajednica Daruvar - Papuk

Promet stranih turista je u proteklom razdoblju imao nešto manje oscilacije od prometa domaćih turista, premda je i on tijekom posljednje dvije godine ostvario padove i to sa svih primarnih i sekundarnih tržišta. Također valja istaknuti iznimno nisku zastupljenost turista iz Poljske i Slovačke, tržišta koja su vrlo značajna za turizam Hrvatske, a za koje područje Daruvar - Papuk može biti zanimljivo barem za tranzit na njihovom putu prema hrvatskim priobalnim odredištima.

4.3.4. Potražnja po smještajnim objektima

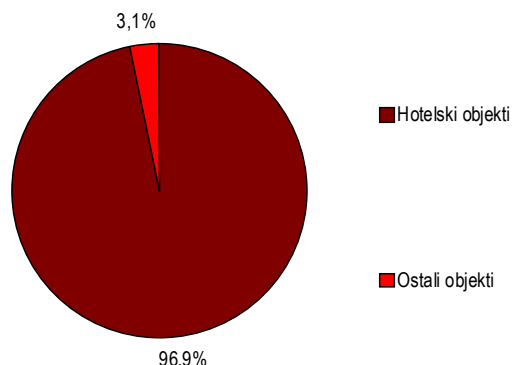
Gotovo cjelokupni komercijalni promet turista na području Daruvar - Papuk se ostvaruje u hotelskim objektima, pri čemu najviše u sklopu Daruvarskih toplica. Međutim, otvorenjem hotela Mladimir početkom 2008. godine te drugih objekata početkom 2010. godine (npr. Apartmani Slavonija i Sobe Vendi), udjel prometa Daruvarskih toplica u ukupnom turističkom prometu područja je počeo opadati, no još je uvijek viši od 80,0%.

Kumulativni dolasci turista na području Daruvar - Papuk od 2006. do 2010.

Izvor: Turistička zajednica Daruvar - Papuk

Kumulativna noćenja turista na području Daruvar - Papuk od 2006. do 2010.

Izvor: Turistička zajednica Daruvar - Papuk

Smještajni objekti područja su u razdoblju od 2000. do 2009. godine ostvarivali prosječne godišnje komercijalne zauzetosti postelja između 36 dana ili 9,9% (u 2002. godini) i 59 dana ili 16,0% (u 2000. godini). Prosječna godišnja komercijalna zauzetost postelja je u 2008. godini (godini najvećeg volumena komercijalnog turističkog prometa) iznosila 57 dana ili 15,5%, dok je u 2009. godini pala na 46 dana ili 12,7%, a u 2010. godini na svega 26 dana ili 7,2%, što su niže razine u odnosu na većinu drugih kontinentalnih područja sličnog profila. Osjetni pad zauzetosti u 2010. godini je posljedica otvorenja novih objekata koji su tržištu ponudili 81 dodatnu postelju i to u uvjetima pada komercijalnog tržišta.

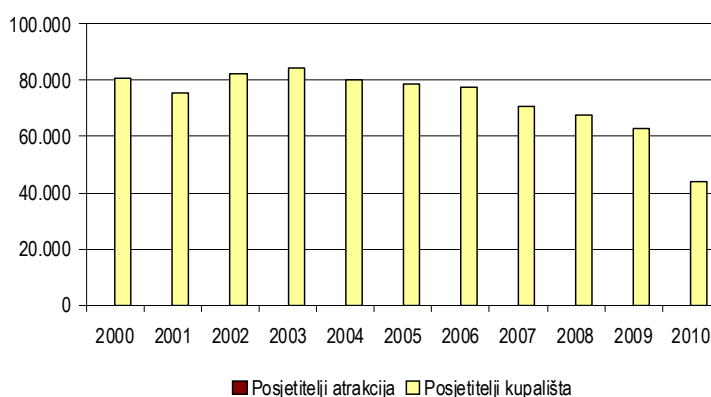
Pridoda li se komercijalnom turističkom prometu i nekomercijalni promet Daruvarskih toplica, proizlazi da je ukupno ostvarena prosječna godišnja zauzetost postelja u 2009. godini iznosila čak 212 dana ili 58,0%, dok je u 2010. godini pala na 183 dana ili 50,2%, što je još uvijek osjetno više od gore navedenih komercijalnih zauzetosti te više od zauzetosti koju ostvaruju hoteli i slični objekti u hrvatskim priobalnim odredištima. Međutim, turistička budućnost područja ne može ovisiti samo o bolničkom poslovanju i s time povezanom nekomercijalnom prometu Daruvarskih toplica, pogotovo nakon što se hotel Termal i vila Arcadia obnove i osposobe za komercijalno poslovanje. Stoga će profesionalno osmišljeni razvoj i marketing turističkih proizvoda cijelog područja biti od iznimnog značaja za ostvarivanje viših razina zauzetosti, kako za postojeće, tako i za nove smještajne objekte na području.

4.4. Izletnička potražnja

Pored turista (boravišnih posjetitelja), na područje Daruvar - Papuk dolaze i mnogobrojni izletnici (jednodnevni posjetitelji), uglavnom radi:

- Kupanja u Daruvarskim toplicama ili Termalnom vodenom parku Aquae Balissae;
- Sudjelovanja na raznovrsnim događajima kao što su Vinodar i Dožinky;
- Obavljanja privatnih ili institucionalnih poslova.

Posjetitelji kupališta na području Daruvar - Papuk

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, Daruvarske toplice su u proteklom razdoblju ostvarivale između 44 i 84 tisuće kupaca svake godine, od čega su najviše bili dnevni posjetitelji, koji su u analiziranom razdoblju ostvarili 53,3% ukupnog broja posjeta. Pored dnevnih posjetitelja, Daruvarske toplice su također posjećivali kupaci s plaćenim noćenjem (26,7%) i kupaci s višekratnom dozvolom za ulazak (20,0%). Pad posjećenosti Daruvarskih toplica u razdoblju od 2008. do 2010. godine je rezultat otvorenja Termalnog vodenog parka Aquae Balissae koji je od 2008. godine počeo privlačiti kupče.

Termalni vodeni park Aquae Balissae je u 2009. godini ostvario 77.918 ulaza posjetitelja, od čega 42,6% u srpnju i kolovozu. Više od dvije trećine ulaza (68,9%) je ostvareno u petomjesečnom razdoblju od svibnja do rujna tijekom kojeg su otvoreni vanjski bazeni. Broj ulaza u drugoj polovici 2009. godine je u odnosu na isto razdoblje 2008. godine porastao za čak 177,8%, što je rezultat tržišne stabilizacije poslovanja jer je kompleks otvoren krajem svibnja 2008. godine.

Prema ostvarenim rezultatima u razdoblju od 15.06.2008. do 09.02.2010. proizlazi da Termalni vodeni park Aquae Balissae ima raznoliku strukturu posjetitelja, premda najveće tržište čine odrasli, djeca i obitelji s djecom (identificirano najmanje 46,9% ulaza posjetitelja, pri čemu 44,2% individualno, a 2,7% grupno), dok umirovljenici čine svega 9,0% posjetitelja (5,5% individualno i 3,5% grupno). Dvosatno kupanje je izrazito popularno među svim segmentima, kako radnim danom, tako i vikendom (ukupno 17,4% ulaza posjetitelja). Analizom prometa prema danima u tjednu proizlazi da kompleks ostvaruje 29,7% svih ulaza u danima vikenda, što znači da je promet ravnomjerno raspoređen tijekom tjedna.

Podaci za druge vrste jednodnevnih posjetitelja nisu bili raspoloživi ili se ne prate.

4.5. Destinacijski razvoj, marketing i menadžment

Razvoj Destinacijski razvoj obuhvaća sve strateške i operativne aktivnosti razvoja turističkih proizvoda i projekata na određenom destinacijskom području, koje su u funkciji stvaranja uređenog i poticajnog sustava za postojeće i buduće ulagače u turizmu. Nosioци destinacijskog razvoja su u pravilu jedinice područne uprave ili specijalizirane razvojne agencije / tvrtke u njihovom vlasništvu.

Destinacijskim razvojem područja Daruvar - Papuk upravlja Grad Daruvar uz podršku općina Dežanovac, Đulovac, Končanica i Sirač. Narudžbom izrade Investicijskog prospekta za razvoj tri nova hotela u Daruvaru i osnivanjem Turističke zajednice Daruvar - Papuk, Grad Daruvar se početkom 2010. godine pozicionirao kao glavni pokretač turističkog razvoja grada, ali i okruženja.

Marketing Destinacijski marketing obuhvaća sve strateške i operativne promidžbene aktivnosti područja na odabranim tržištima potražnje, koje su u funkciji privlačenja turista i izletnika na područje, a dijelom uključuje i druge aktivnosti kao što su razvoj turističkog proizvoda (u suradnji s razvojnom agencijom / tvrtkom) i odnosi s kanalima prodaje (tour operatori, turističke agencije i drugi distribucijski kanali). Nosioци destinacijskog marketinga su u pravilu područne turističke zajednice i njihovi uredi na tržištima potražnje te svi turistički ponuđači područja koji provode vlastite promidžbene aktivnosti, a ponekad su to i specijalizirane organizacije / tvrtke u vlasništvu jedinica područne uprave i poslovnih turističkih subjekata koji djeluju na području.

Destinacijskim marketingom područja upravlja Turistička zajednica Daruvar - Papuk, nastala ukidanjem Turističke zajednice Grada Daruvara i osnivanjem područne turističke zajednice u suradnji s općinama Dežanovac, Đulovac, Končanica i Sirač. Od svog osnutka do danas, Turistička zajednica Daruvar - Papuk je već poduzela ili poduzima raznovrsne aktivnosti kao što su:

- Osposobljavanje turističkog ureda i turističkih vodiča;
- Izrada brošure područja s pregledom svih turističkih proizvoda;
- Izrada web stranice (na hrvatskom i engleskom) s tekstovima i fotografijama turističke ponude područja te s linkovima za sve turističke ponuđače područja;
- Oglašavanje i suradnja s novinarima;
- Postavljanje putokaznih i interpretacijskih ploča;
- Sudjelovanje u organizaciji i financiranju događaja;
- Izrada turističkih programa kao što su obilazak Daruvara, "Aquae Balissae" (doživljaj kupanja), "Carski krunasti pehar" (doživljaj vina), "Tradicionalno spremanje zimnice na etno imanju" (doživljaj hrane) i "Hedonizam u ždralovom gradu" (raznovrsni doživljaji);
- Priprema za sudjelovanje u ekološko-edukativnoj akciji Hrvatske turističke zajednice "Volim Hrvatsku - Zeleni Cvijet";
- Prijave na raznovrsne natječaje Ministarstva turizma Republike Hrvatske.

Menadžment Destinacijski menadžment obuhvaća sve aktivnosti upravljanja destinacijskim lancem vrijednosti, odnosno svih usluga koje za sve turističke proizvode područja nude institucionalni i poslovni subjekti, a u funkciji osiguranja konzistentnosti i kvalitete turističkih doživljaja za sve goste područja. Nosioци destinacijskog menadžmenta su specijalizirane organizacije / tvrtke u vlasništvu jedinica područne uprave i poslovnih turističkih subjekata koji djeluju na području.

Danas na području Daruvar - Papuk ne postoji organizacija / tvrtka specijalizirana za destinacijski menadžment.

5. PLANOVI I PROGRAMI

5.1. Planovi i programi područja Daruvar - Papuk

Glavni planovi i programi koji bilo izravno ili neizravno reguliraju razvoj, marketing i druge aspekte turizma za područje Daruvar - Papuk su:

- Daruvar: Generalni urbanistički plan (GUP) Grada Daruvara;
- Daruvar: Strateški plan gospodarskog razvitka Grada Daruvara;
- Daruvar: Investicijski prospekt za hotelske projekte u Daruvaru;
- Daruvar: Strateški poslovni plan za Termalni vodeni park Aquae Balissae;
- Đulovac: Prostorni plan uređenja Općine Đulovac;
- Končanica: Prostorni plan uređenja Općine Končanica;
- Sirač: Prostorni plan uređenja Općine Sirač;
- Sirač: Strateški plan gospodarskog razvoja Općine Sirač;
- Program rada i financijski plan Turističke zajednice Daruvar - Papuk za 2011. godinu.

Gore navedeni prostorni i strateški razvojni planovi nude kako kvalitetan okvir za razvoj turizma i pojedinih turističkih proizvoda, tako i konkretne razvojne projekte kao što su tri nova hotelska projekta u Daruvaru.

5.2. Planovi i programi Bjelovarsko-bilogorske županije

Glavni planovi i programi koji bilo izravno ili neizravno reguliraju razvoj, marketing i druge aspekte turizma za Bjelovarsko-bilogorsku županiju su (slijedom izrade):

- Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije (izrađen 2001. godine);
- Regionalni operativni program Bjelovarsko-bilogorske županije (izrađen 2006. godine);
- Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije (izrađen 2010. godine);
- Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije (izrađena 2010. godine).

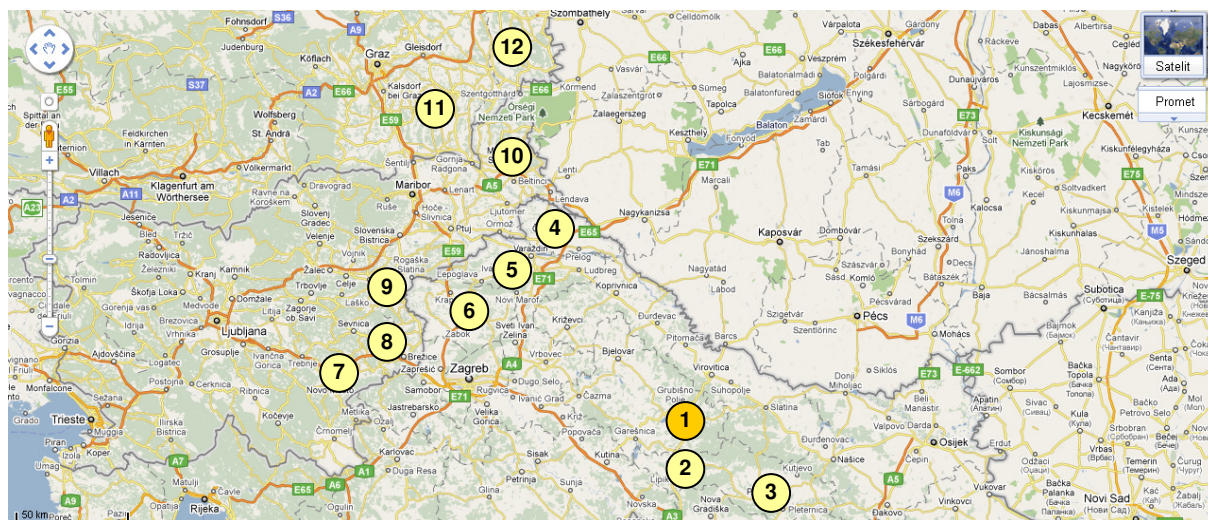
Među navedenim planovima valja istaknuti Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije, koji predstavlja kvalitetnu platformu za razvoj županijskog turizma s prijedlozima za tri destinacijska područja (klastera), uključujući i područje Daruvar - Papuk, za koje se predlaže da se tržišno pozicionira kao oaza zdravlja i hedonizma. Sukladno ovom planu, glavni turistički proizvodi koji bi se trebali razvijati i promovirati na području Daruvar - Papuk su wellness, lov, ribolov i aktivnosti u prirodi, ali i drugi proizvodi povezani sa zdravljem, raznovrsni događaji i proizvodi vinskog turizma.

5.3. Planovi i programi Republike Hrvatske

Pored zakona, pravilnika i drugih službenih dokumenata kojima se regulira cjelokupni turizam na području Republike Hrvatske, na nacionalnoj razini postoje i određeni programi kojima se bilo izravno ili neizravno potiče razvoj turizma u kontinentalnim turističkim odredištima, kao što su sljedeći programi Ministarstva turizma Republike Hrvatske:

- Program poticanja stvaranja (osmišljavanja i promocije) novih turističkih proizvoda “Upoznaj Hrvatsku“;
- Program obrazovanja i obuke kadrova u turizmu “Promocija zanimanja“;
- Program poticanja djelovanja strukovnih udruga i drugih neprofitnih organizacija u području turizma;
- Program poticanja zaštite, obnove i uključivanja u turizam baštine u turistički nerazvijenim područjima “Baština u turizmu“;
- Program poticanja izrade i plasmana suvenira “Izvorni suvenir“;
- Program poticanja razvoja posebnih oblika turizma na kontinentu “Zelena brazda“;
- Program dodjele bespovratnih sredstava manifestacijama i drugim promotivnim aktivnostima u funkciji razvoja turizma;
- Program pripreme javne turističke infrastrukture za strukturne fondove EU;
- Program poticanja plasmana certificiranih ekoloških proizvoda u turizmu “Eko proizvod“.

6. KONKURENTSKA I OGLEDNA TURISTIČKA PODRUČJA

Izvor: Google karte

Konkurentna turistička područja su sva destinacijska područja na prostorima Hrvatske i Slovenije koja bilo izravno ili neizravno konkuriraju / će konkurirati području Daruvar - Papuk strukturom i kvalitetom svoje turističke ponude, dok su ogleдна područja sva destinacijska područja na prostorima Austrije i Slovenije koja su ogleđni primjeri najbolje prakse u vrstama i kvaliteti turističkih proizvoda, tržišnim i poslovnim performansama te destinacijskom razvoju i upravljanju.

Konkurentna i ogleđna turistička područja su odabrana temeljem sljedećih dodatnih kriterija:

- Površina područja od 500 km² do 1.500 km²;
- Cestovna udaljenost od Zagreba do najviše 300 km (do tri sata vožnje);
- Bogata resursna osnova kao što su termalni izvori, raznovrsni događaji, proizvodnja vina, lovišta te biciklističke, planinarske i druge staze;
- Raznovrsni turistički proizvodi kao što su termalni turizam, turizam događaja, turizam vina, lovni turizam i aktivnosti u prirodi.

Sukladno gore navedenim kriterijima odabrano je i analizirano dvanaest destinacijskih područja od kojih šest u Hrvatskoj (uključujući Daruvar - Papuk), četiri u Sloveniji i dva u Austriji:

- Hrvatska: Daruvar - Papuk (1), Lipik - Pakrac (2), Požeška dolina (3), Međimurje (4), Varaždinski kraj (5) i Donje Zagorje (6);
- Slovenija: Istočna Dolenjska (7), Posavje (8), Istočna Savinjska (9) i Pomurje (10);
- Austrija: Jugoistočna Štajerska (11) i Južno Gradišće (12).

Pored analiziranih, na udaljenosti do tri sata vožnje od Zagreba se nalaze i mnoga druga destinacijska područja s termalnim i drugim turističkim ponudama:

- Hrvatska: Istočna Slavonija (Bizovac), Banovina (Topusko);
- Slovenija: Zapadna Savinjska (Topolšica), Podravska (Maribor, Ptuj);
- Mađarska: Zapadna Zala (Lenti), Istočna Zala (Heviz, Zalakaros), Somogy (Barč).

Odabrana konkurentna i ogledna turistička područja

#	Država	Zemljopisna regija	Područje	Površina (km ²)	Broj stanovnika	Gustoća naseljenosti	Teritorijalne jedinice		
							Gradovi	Općine	Ukupno
1	Hrvatska	Slavonija	Daruvar - Papuk	583	25.608	44	1	4	5
2	Hrvatska	Slavonija	Lipik - Pakrac	571	15.529	27	2	0	2
3	Hrvatska	Slavonija	Požeška dolina	1.252	70.302	56	2	6	8
4	Hrvatska	Središnja Hrvatska	Međimurje	729	118.426	162	3	22	25
5	Hrvatska	Središnja Hrvatska	Varaždinski kraj	1.262	184.769	146	6	22	28
6	Hrvatska	Središnja Hrvatska	Donje Zagorje	1.480	193.472	131	7	25	32
7	Slovenija	Kranjska	Istočna Dolenjska	1.350	96.245	71	0	13	13
8	Slovenija	Kranjska - Štajerska	Posavje	885	70.192	79	0	4	4
9	Slovenija	Štajerska	Istočna Savinjska	1.344	157.156	117	0	17	17
10	Slovenija	Prekomurje	Pomurje	1.337	119.548	89	0	27	27
11	Austrija	Štajerska	Jugoistočna Štajerska	1.381	116.757	85	5	85	90
12	Austrija	Gradišće	Južno Gradišće	1.470	97.717	66	5	67	72
	Ukupno	-	-	13.645	1.265.721	93	31	292	323

Napomena:

Broj stanovnika: popis na dan 31.03.2001. za područja u Hrvatskoj, procjena na dan 01.01.2010. za područja u Sloveniji i Austriji.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Statistički ured Republike Slovenije, Statistički ured Republike Austrije

Odabrana konkurentna i ogledna turistička područja

#	Područje	Najveći gradovi / općine	Vodeća turistička mjesta
1	Daruvar - Papuk	Daruvar, Đulovac, Dežanovac, Končanica, Sirač	Daruvar
2	Lipik - Pakrac	Pakrac, Lipik	Lipik
3	Požeška dolina	Požega, Pleternica, Kutjevo, Velika, Jakšić	Požega, Velika
4	Međimurje	Čakovec, Nedelišće, Prelog, Mursko Središće	Sveti Martin na Muri, Čakovec
5	Varaždinski kraj	Varaždin, Ivanec, Novi Marof, Lepoglava, Ludbreg	Varaždinske Toplice, Varaždin
6	Donje Zagorje	Zaprešić, Krapina, Brdovec, Zabok, Bedekovčina	Tuhelj, Krapinske Toplice, Stubičke Toplice
7	Istočna Dolenjska	Novo Mesto, Trebnje, Metlika, Šentjamej	Šmarješke Toplice, Dolenjske Toplice
8	Posavje	Krško, Brežice, Sevnica, Kostanjevica na Krki	Brežice
9	Istočna Savinjska	Celje, Šentjur, Slovenske Konjice, Laško	Podčetrtek, Rogaška Slatina, Zreče, Laško, Dobrna
10	Pomurje	Murska Sobota, Ljutomer, Lendava	Moravske Toplice, Radenci, Veržej, Lendava
11	Jugoistočna Štajerska	Fürstenfeld, Feldbach, Sankt Stefan, Mühldorf	Radkersburg, Waltersdorf, Loipersdorf, Gleichenberg, Blumau
12	Južno Gradišće	Oberwart, Pinkafeld, Jennersdorf, Güssing	Tatzmannsdorf, Stegersbach

Napomena:

Gradovi / općine su navedeni prema broju stanovnika, dok su turistička mjesta navedena prema broju noćenja turista.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Statistički ured Republike Slovenije, Statistički ured Republike Austrije

Turistički promet odabranih konkurentskih i oglednih turističkih područja 2010.

#	Područje	Dolasci turista		Noćenja turista		Prosječni broj noćenja			Postelje	
		Broj	Udjel	Broj	Udjel	Po dolasku	Po km2	Po stan.	Broj	Zauzetost
1	Daruvar - Papuk	5.040	3,4%	12.281	3,2%	2,44	21,06	0,48	470	7,2%
2	Lipik - Pakrac	1.754	1,2%	3.678	1,0%	2,10	6,44	0,24	57	17,7%
3	Požeška dolina	7.260	4,9%	15.108	4,0%	2,08	12,07	0,21	240	17,2%
4	Međimurje	38.302	26,1%	81.526	21,5%	2,13	111,83	0,69	1.432	15,6%
5	Varaždinski kraj	38.518	26,2%	116.601	30,8%	3,03	92,39	0,63	1.908	16,7%
6	Donje Zagorje	56.137	38,2%	149.192	39,4%	2,66	100,79	0,77	1.694	24,1%
	Hrvatska	147.011	100,0%	378.386	100,0%	2,57	64,38	0,62	5.801	17,9%
7	Istočna Dolenjska	79.074	10,2%	303.368	10,2%	3,84	224,72	3,15	3.747	22,2%
8	Posavje	181.768	23,4%	639.676	21,5%	3,52	722,80	9,11	5.067	34,6%
9	Istočna Savinjska	271.450	34,9%	1.139.042	38,3%	4,20	847,69	7,25	8.931	34,9%
10	Pomurje	244.895	31,5%	888.352	29,9%	3,63	664,44	7,43	7.634	31,9%
	Slovenija	777.187	100,0%	2.970.438	100,0%	3,82	604,28	6,70	25.379	32,1%
11	Jugoistočna Štajerska	nd	nd	1.503.402	66,8%	nd	1.088,62	12,88	nd	nd
12	Južno Gradišće	nd	nd	746.327	33,2%	nd	507,59	7,64	nd	nd
	Austrija	nd	nd	2.249.729	100,0%	nd	789,01	10,49	nd	nd

Napomene:

nd - nije dostupno

Podaci za dolasku i noćenja turista u Hrvatskoj se odnose na komercijalne goste i ne uključuju bolničke goste odnosno nekomercijalni turistički promet lječilišnog karaktera.

Podaci za ukupni broj postelja (stalne i pomoćne postelje) su podaci 2009. godine.

Podaci za Jugoistočnu Štajersku se odnose na 2009. godinu za Bad Blumau, Bad Gleichenberg, Bad Radkersburg, Bad Waltersdorf i Loipersdorf.

Podaci za Južno Gradišće se odnose na 2009. godinu za Bad Tatzmannsdorf i Stegersbach.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Statistički ured Republike Slovenije, Statistički ured Republike Austrije

Prema podacima o turističkom prometu koji je ostvaren u analiziranim područjima 2010. godine, proizlazi da sva područja u Hrvatskoj ostvaruju osjetno niže razine prometa od onih u Sloveniji i Austriji koja ostvaruju višestruko veći promet tako da je čak i ukupni turistički promet u svim analiziranim područjima Hrvatske zajedno manji od pojedinačnog turističkog prometa kojeg ostvaruje neko slovensko ili austrijsko područje. Hrvatska područja ostvaruju kraći boravak turista te osjetno niže razine prometa po km² površine prostora i po stanovniku. Tržišne pozicije hrvatskih područja ukazuju na njihovo osjetno zaostajanje za slovenskim i austrijskim područjima, što je posljedica njihove nerazvijenosti, ali i manjeg tržišnog potencijala kojeg imaju na raspolaganju. Analizirana područja Slovenije i Austrije se nalaze u blizini velikih tržišta potražnje kao što su Ljubljana i Maribor te Beč i Graz, ali i u blizini Zagreba koji je jedino značajno tržište potražnje za analizirana područja u Hrvatskoj.

Usljed velikog zaostajanja hrvatskih područja za onima u Sloveniji, Austriji pa čak i Mađarskoj te izrazito visoke razine konkurencije za tržištem Zagreba (čak 20 turističkih područja s oko 40 kupališnih destinacija), budući turistički razvoj područja Daruvar - Papuk, ali i bilo kojeg drugog analiziranog područja u kontinentalnoj Hrvatskoj, će nužno morati biti planiran s visokom razinom opreza i domišljatosti u izradi konkurentne strategije odnosno plana razvoja turističkih proizvoda i projekata.

6.1. Hrvatska

6.1.1. Lipik - Pakrac

Područje Lipik - Pakrac je područje koje obuhvaća zapadni dio Požeško-slavonske županije. Graniči s Moslavinom na zapadu, područjem Daruvar - Papuk na sjeveru, Požeškom dolinom na istoku, Brodsko-posavskom županijom na jugoistoku te Sisačko-moslavačkom županijom na jugozapadu. Područje Lipik - Pakrac zauzima površinu od 571 km² i broji 15.529 stanovnika (27 stanovnika po km²). Najveći grad je Pakrac s 8.855 stanovnika, a vodeće turističko mjesto Lipik, u kojemu je ostvareno 59,7% ukupnog broja noćenja na području 2010. godine.

Ponuda

Resursna osnova područja Lipik - Pakrac koncentrirana je u Lipiku koji gostima nudi raznovrsne turističke proizvode kao što su zdravstveni programi, kupanje, jahanje, lov i ribolov. Područje gostima također nudi Trenkov dvorac i Vlastelinstvo Janković u Pakracu te mogućnosti planinarenja na Psunju.

Područje Lipik - Pakrac raspolaže sa svega 57 postelja, od čega 40 u Lipiku i 17 u Pakracu (prema podacima za 2009. godinu).

Lipik je slikovito naselje koje se od kraja 18. stoljeća počelo razvijati kao popularno turističko središte s atraktivnim lječilišnim kompleksom objekata i bazena s termalnom vodom. Snažno pogođen razaranjima tijekom Domovinskog rata, kompleks je ostao većim dijelom neobnovljen i u vlasništvu države koja već godinama teško pronalazi kupca (Zdravstveno-rekreacijski centar Lipik). U segmentu zdravlja i kupanja, Lipik danas gostima nudi zdravstvene programe Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju Lipik i kupanje u vanjskom olimpijskom bazenu.

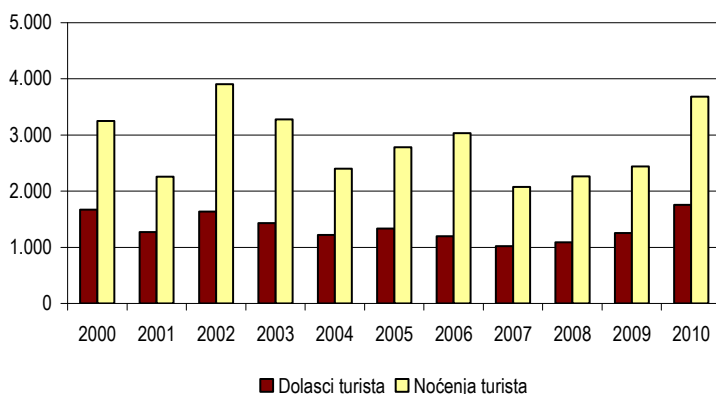

Lipik je poznat po državnoj ergeli konja lipicanaca koja djeluje u sklopu Hrvatskog centra za konjogojstvo, a gostima nudi jahanje (sa ili bez vodiča) i vožnju fijakerom. Mogućnosti rekreacijskog jahanja također nudi i kasački klub Diamant. U Lipiku djeluju dva lovačka društva i jedno ribolovno društvo koje organizira sportski ribolov na jezerima Raminac (površine 11,7 hektara) i Pjeskara (površine 5,3 hektara).

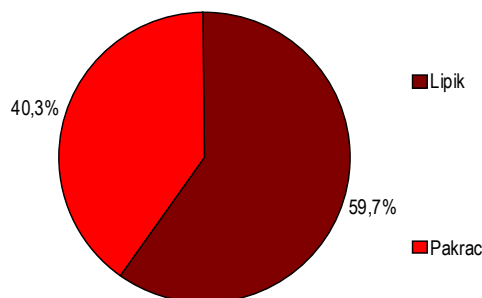
Potražnja

Turistički promet područja Lipik - Pakrac je u proteklom razdoblju uglavnom oscilirao na vrlo niskim razinama te se do 2008. godine isključivo ostvarivao u Lipiku. Otvorenjem prvog smještajnog objekta u Pakracu 2009. godine turizmu područja je doprinio turistički promet Pakraca, premda nedovoljno budući da je iste godine registriran osjetni pad turističkog prometa u Lipiku. Prema podacima za 2010. godinu, domaći turisti su sudjelovali sa 63,9% u ukupnom broju noćenja, a prosječni boravak svih turista je iznosio 2,10 noćenja po dolasku.

Dolasci i noćenja turista u Lipiku i Pakracu

Noćenja turista u Lipiku i Pakracu po naseljima 2010.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

6.1.2. Požeška dolina

Požeška dolina je područje koje obuhvaća središnji i istočni dio Požeško-slavonske županije te se nalazi između šest planina: Pšunja na zapadu, Ravne Gore na sjeverozapadu, Papuka na sjeveru, Krndije na sjeveroistoku, Dilja na jugoistoku i Požeške Gore na jugu. Graniči s područjem Lipik - Pakrac na zapadu, područjem Daruvar - Papuk na sjeverozapadu, Virovitičko-podravskom županijom na sjeveru, Osječko-baranjskom županijom na istoku i Brodsko-posavskom županijom na jugu. Požeška dolina zauzima površinu od 1.252 km² i broji 70.302 stanovnika (56 stanovnika po km²). Najveći grad je Požega s 28.201 stanovnika, a vodeća turistička mjesta su Požega i Velika, u kojima je ostvareno 86,5% ukupnog broja noćenja na području 2010. godine.

Ponuda

Požeška dolina ima raznovrsne turističke resurse i proizvode kao što su bogato kulturno-povijesno nasljeđe (Požega, 3 dvorca, 2 kurije), nekoliko događaja tijekom godine (Požega), termalni kompleks bazena (Velika), kvalitetna vina (Kutjevo), agroturizam, lov, ribolov i aktivnosti u prirodi (Park prirode Papuk).

Požeška dolina raspolaže s ukupno 240 postelja, od čega 150 u Požegi, 59 u Kutjevu, 20 u Velikoj i 11 u Pleternici (prema podacima za 2009. godinu).

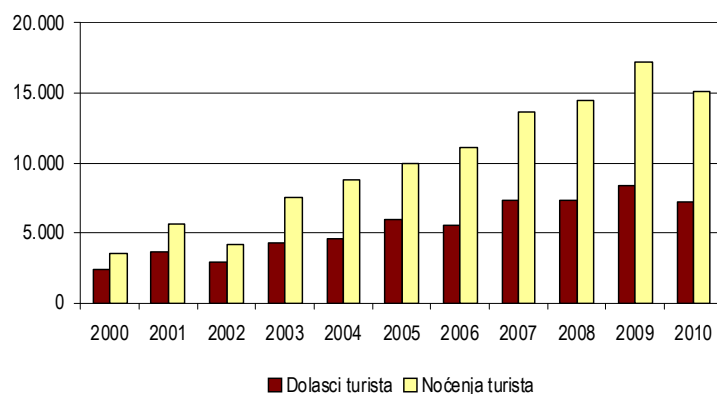
Smještena podno nekadašnjeg Staroga grada i okolnih vinorodnih brežuljaka, **Požega** je najvažnije naselje središnje Slavonije. Ima bogatu prošlost i vrijednu spomeničku baštinu koja uključuje franjevački samostan i crkvu Sv. Duha te raznovrsne događaje među kojima se ističe glazbeni festival Zlatne žice Slavonije (početkom rujna svake godine).

Velika je malo naselje smješteno na južnim obroncima Papuka. Glavne atrakcije su Stari grad, dvorac baruna Trenka i Toplice Velika - termalni kompleks četiri vanjska bazena (jedan olimpijskih dimenzija, a tri manja i s vodenim atrakcijama). Velika je glavna planinarska polazišna točka za Papuk i gostima nudi planinarski dom Lapjak i nekoliko planinarskih staza.

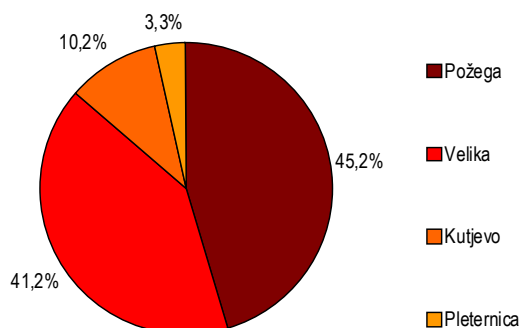
Potražnja

Turistički promet Požeške doline je u razdoblju od 2000. do 2009. godine rastao uglavnom stabilno s prosječnim godišnjim stopama rasta od 15,1% u dolascima i 19,3% u noćenjima turista, dok je u 2010. godini zabilježio padove od 13,3% u dolascima i 12,1% u noćenjima. Prema podacima za 2010. godinu, domaći turisti su sudjelovali sa 79,9% u ukupnom broju noćenja, a prosječni boravak svih turista je iznosio 2,08 noćenja po dolasku.

Dolasci i noćenja turista u Požeškoj dolini

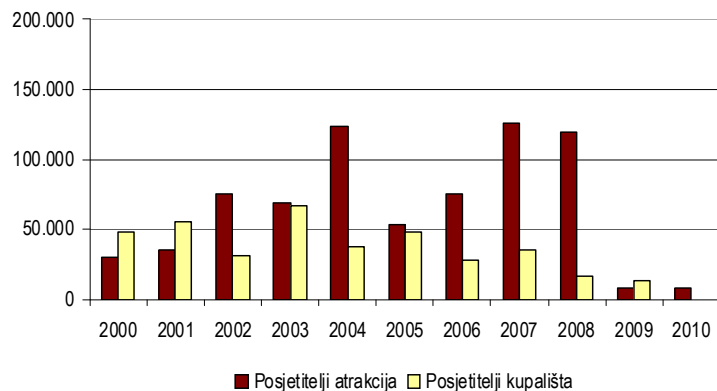

Noćenja turista u Požeškoj dolini po naseljima 2010.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Posjetitelji atrakcija i kupališta u Požeško-slavonskoj žup.

Napomena: Podaci se odnose na sve atrakcije i kupališta na području Požeško-slavonske županije te zajedno obuhvaćaju posjetitelje Požeške doline i posjetitelje područja Lipik - Pakrac.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Požeška dolina ima nekoliko atrakcija i kupališta, koje uglavnom posjećuju lokalni (domaći) gosti. Posjećenost atrakcija je bila najviša u 2004., 2007. i 2008. godini, pri čemu su najposjećeniji bili Park prirode Papuk i festival Zlatne žice Slavonije. Posjećenost kupališta je bila veća u razdoblju od 2000. do 2005. godine nego u razdoblju od 2006. do 2010. godine. Tijekom posljednje dvije godine je registriran osjetno manji promet svih posjetitelja, najviše zbog metodoloških promjena u praćenju određenih statističkih podataka.

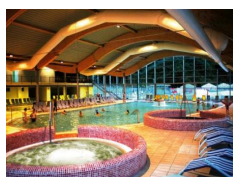
6.1.3. Međimurje

Međimurje (Međimurska županija) je područje na krajnjem sjeveru Hrvatske omeđeno rijekama Murom na sjeveru i Dravom na jugu. Graniči sa Slovenijom na sjeverozapadu, Mađarskom na sjeveroistoku, Koprivničko-križevačkom županijom na jugoistoku i Varaždinskom županijom na jugozapadu. Međimurje zauzima površinu od 729 km² i broji 118.426 stanovnika (162 stanovnika po km²). Najveći grad je Čakovec s 30.455 stanovnika, a vodeća turistička mjesta su Sveti Martin na Muri i Čakovec, u kojima je ostvareno 83,9% ukupnog broja noćenja na području 2010. godine.

Ponuda

U Međimurju je tijekom posljednjih godina razvijena kvalitetna turistička ponuda u kojoj se posebno ističu kupanje i wellness programi (Toplice Sveti Martin / Spa & Golf Resort Sveti Martin i Duhovni park Hrvatski cvijetnjak) te međimurska vinska cesta koja povezuje tridesetak vinskih podruma i kušaonica (2007. godine je proglašena najboljim originalnim turističkim proizvodom kontinentalne Hrvatske). Međimurje također ima vrijedno kulturno-povijesno nasljeđe (Čakovec), druge turističke proizvode kao što su agroturizam, lov, ribolov i aktivnosti u prirodi (biciklizam, šetnje, rafting), sportske sadržaje kao što su karting centar, speedway stadioni, tenis centar i gimnastički sportski centar te raznovrsne atrakcije kao što su drveni mlin na Muri (pored naselja Žabnik) i grad labirinta (u šumi u Badličanu).

Međimurje raspolaže s ukupno 1.432 postelje, od čega 931 u Svetom Martinu na Muri, 206 u Čakovcu i 295 u drugim naseljima (prema podacima za 2009. godinu). U Prelogu je nedavno najavljena gradnja najvećeg hrvatskog rekreacijsko-lječilišnog kompleksa, što će uz postojeće sadržaje osjetno doprinijeti turističkoj i smještajnoj ponudi Međimurja.

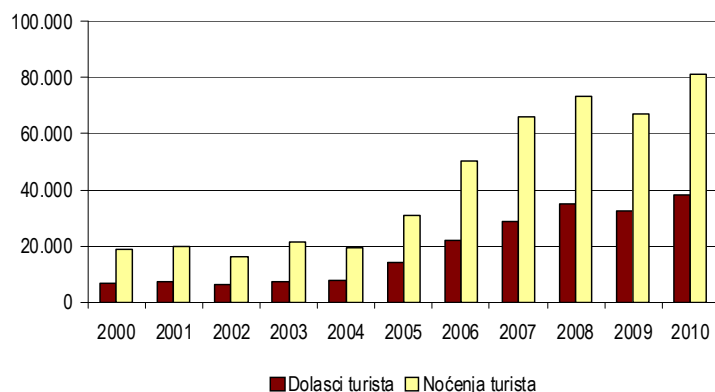
Sveti Martin na Muri je najpopularnije turističko mjesto u Međimurju u kojem se nalazi najnoviji i najmoderniji turistički i kupališni kompleks kontinentalne Hrvatske. Kompleks čine hotel Spa Golfer 4* (157 smještajnih jedinica, 314 stalnih postelja), apartmansko naselje Regina (118 smještajnih jedinica, 311 stalnih postelja), bazeni ukupne vodene površine 3.900 m² te raznovrsni ugostiteljski, kongresni, rekreacijski i drugi sadržaji kao što su kongresna dvorana, wellness centar, sportska dvorana i golf teren s 9 rupa. Uz golf teren je u procesu gradnja 20 golf vila, a također se planira proširenje postojećeg golf terena za 9 novih rupa te gradnja novog wellness hotela 4* (90 smještajnih jedinica, 180 stalnih postelja) i specijalističke klinike. Sveti Martin je 2006. godine proglašen Europskom destinacijom izvrsnosti u ruralnom području.

Čakovec je administrativno i gospodarsko središte Međimurja. Ima zanimljivo kulturno-povijesno središte kojeg čine utvrda Zrinski, franjevački samostan i crkva Sv. Nikole, barokni kompleks i secesijska palača. U Čakovcu se tijekom godine održavaju raznovrsni događaji.

Premda je danas nerazvijen kao turističko mjesto, **Prelog** bi sukladno informacijama gradskih vlasti i tvrtke Hosting iz Ljubljane (predstavnik ulagača) trebao u naselju Draškovec dobiti veliki turistički kompleks koji će se pod nazivom Vrt Hrvatske (Hortus Croatiae) prostirati na 240 hektara sa sljedećim sadržajima: dva hotela, dvorac, vile, apartmani, termalni bazeni ukupne vodene površine 5.700 m² (4.000 m² vanjski i 1.700 m² unutarnji), golf teren s 18 rupa i raznovrsni drugi rekreacijski sadržaji. Ukupna vrijednost ulaganja procijenjena je na 120 milijuna eura, a ulagači su početkom prošle godine ishodili građevinsku dozvolu pa se očekuje skori početak radova.

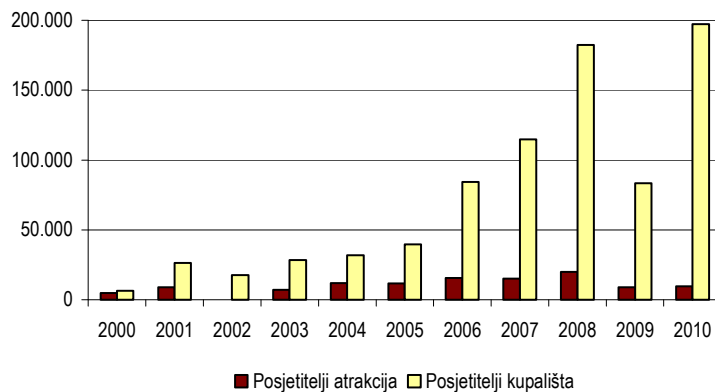
Potražnja Turistički promet Međimurja je u razdoblju od 2000. do 2004. godine oscilirao oko 7 tisuća dolazaka i 20 tisuća noćenja turista, nakon čega je uslijedio snažni porast koji je trajao sve do 2008. godine, dok je u 2009. godini opao te se potom brzo oporavio i dosegnuo rekordne razine od 38.302 dolazaka i 81.526 noćenja turista u 2010. godini. Prema podacima za 2010. godinu, domaći turisti su sudjelovali sa 74,1% u ukupnom broju noćenja, a prosječni boravak svih turista je iznosio 2,13 noćenja po dolasku.

Dolasci i noćenja turista u Međimurju

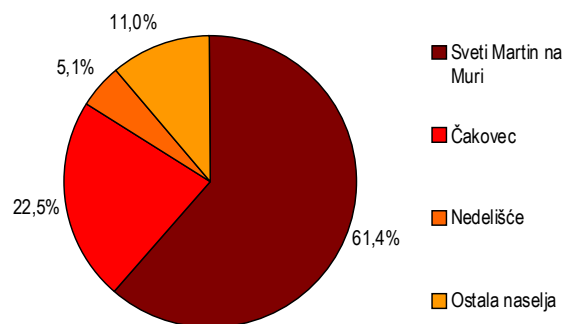
Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Posjetitelji atrakcija i kupališta u Međimurju

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Noćenja turista u Međimurju po naseljima 2010.

Pored snažnog porasta turističkog prometa, Međimurje je od 2005. godine počelo ostvarivati i ubrzano rastuću posjećenost kupališta u Svetom Martinu na Muri, koje je u 2010. godini doseglo rekordnu razinu od gotovo 200 tisuća kupača (uglavnom dnevnih posjetitelja). Posjećenost atrakcija je osjetno niža od posjećenosti kupališta te se gotovo isključivo ostvaruje u muzejima i galerijama, koji su u proteklom razdoblju udvostručili promet s 4.845 posjetitelja u 2000. godini na 9.789 posjetitelja u 2010. godini (uglavnom domaći gosti).

6.1.4. Varaždinski kraj

Varaždinski kraj (Varaždinska županija) je područje na sjeverozapadu Hrvatske koje obuhvaća kraj uz rijeku Bednju između rijeke Drave na sjeveru te planina Ivančice i Kalnika na jugu. Veći dio kraja nosi naziv Gornje ili Sjeverno Zagorje. Graniči sa Slovenijom na sjeverozapadu, Međimurskom županijom na sjeveroistoku, Koprivničko-križevačkom županijom na jugoistoku, Zagrebačkom županijom na krajnjem jugu i Krapinsko-zagorskom županijom na jugozapadu. Varaždinski kraj zauzima površinu od 1.262 km² i broji 184.769 stanovnika (146 stanovnika po km²). Najveći grad je Varaždin s 49.075 stanovnika, a vodeća turistička mjesta su Varaždinske Toplice i Varaždin, u kojima je ostvareno 88,5% ukupnog broja noćenja na području 2010. godine.

Ponuda

Varaždinski kraj ima raznovrsne turističke resurse i proizvode kao što su iznimno bogato kulturno-povijesno nasljeđe (Varaždin, 23 dvoraca, kurije, perivoji, tradicijski obrti), mnogobrojni događaji tijekom godine (Varaždin), zdravstveni programi i kupanje u termalnoj vodi (Varaždinske Toplice), vina i vinske ceste (Jalžabet, Klampotić, Ludbreg, Toplička), agroturizam i put tradicionalne hrane, lov, ribolov, aktivnosti u prirodi (biciklizam, šetnje, planinarenje) i vjerski turizam (Ludbreg). Kraj je najviše poznat po baroku Varaždina, Lepoglavske čipke (pod zaštitom UNESCO-a), termalnim izvorima Varaždinskih Toplica i dvorcima kao što su Klenovnik, Ludbreg, Maruševac, Novi Marof, Šaulovec, Trakošćan i Varaždin.

Varaždinski kraj raspolaže s ukupno 1.908 postelja, od čega 1.074 u Varaždinskim Toplicama (bez pomoćnih postelja), 563 u Varaždinu i 271 u drugim naseljima (prema podacima za 2009. godinu).

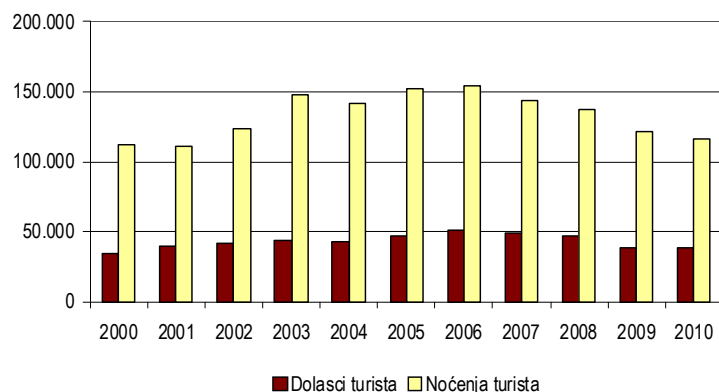

Varaždinske Toplice imaju jedan od najstarijih termalnih kompleksa u Hrvatskoj. Čine ga Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice, pet smještajnih objekata: Konstantinov dom (195 postelja), Lovrina kupelj (117 postelja), Minerva (269 smještajnih jedinica, 441 postelja), Stari grad (6 postelja) i Terme (214 postelja) te raznovrsni ugostiteljski i drugi sadržaji uključujući kompleks vanjskih bazena sa sadržajima za djecu. U središtu naselja se nalaze očuvane iskopine rimskog termalnog kupališta Aquae lasae iz doba rimskog cara Konstantina iz 2. stoljeća. Brežuljcima sjeverno od naselja proteže se Toplička vinska cesta.

Varaždin je administrativno i gospodarsko središte Varaždinske županije. Nekadašnji glavni grad Hrvatske, Varaždin gostima nudi iznimno vrijednu i atraktivnu kulturno-povijesnu baštinu koju čine Stari grad (dvorac), barokne i secesijske palače, crkve i samostani, jedna od najstarijih vijećnica u Europi, čuveno kazalište i groblje kao spomenik parkovne arhitekture (povijesno središte grada je od 2005. godine na listi čekanja za uvrštenje u svjetsku baštinu pod zaštitom UNESCO-a). U Varaždinu se tijekom godine održavaju mnogobrojni događaji među kojima se svojom posebnosti ističu festival uličnih svirača Špancirfest (u drugoj polovici kolovoza svake godine) i festival barokne glazbe Varaždinske barokne večeri (krajem rujna svake godine).

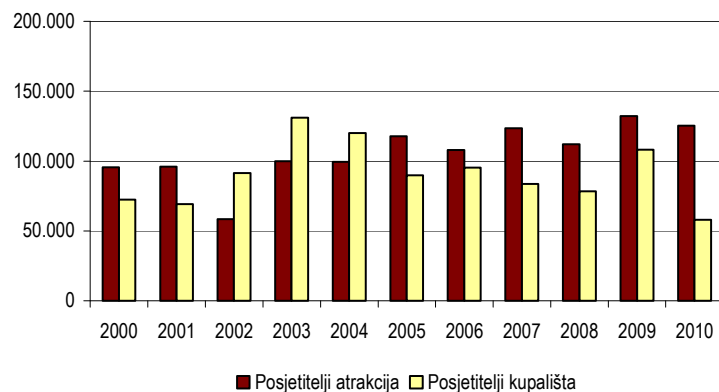
Potražnja Turistički promet Varaždinskog kraja je uglavnom rastao u razdoblju od 2000. do 2006. godine kada je dosegnuo rekordne razine od 51.345 dolazaka i 153.845 noćenja turista. Međutim, promet turista je od 2007. godine u stalnom padu te se u 2010. godini približio razinama iz 2000. i 2001. godine. Prema podacima za 2010. godinu, domaći turisti su sudjelovali s 69,7% u ukupnom broju noćenja, a prosječni boravak svih turista je iznosio 3,03 noćenja po dolasku.

Dolasci i noćenja turista u Varaždinskom kraju

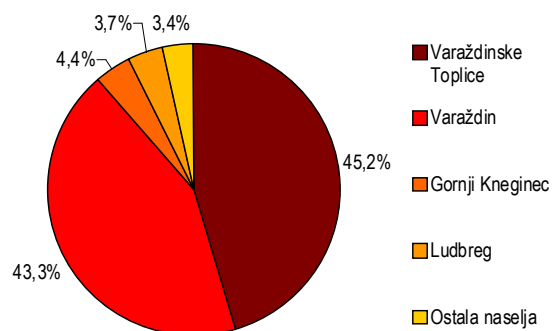
Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Posjetitelji atrakcija i kupališta u Varaždinskom kraju

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Noćenja turista u Varaždinskom kraju po naseljima 2010.

Varaždinski kraj također ostvaruje značajni promet posjetitelja koji obilaze njegove atrakcije i/ili odlaze na kupanje u Varaždinske Toplice. Posjećenost atrakcija je u proteklom razdoblju postupno rasla te je od 2005. godine viša od posjećenosti kupališta, koja je uglavnom u padu zbog porasta popularnosti obližnjeg kupališta u Međimurju. Atrakcije je u 2010. godini posjetilo oko 125 tisuća posjetitelja (87,8% domaći gosti), od čega najviše Dvorac Trakošćan (54,3%), muzeje i galerije (32,0%) te Stari grad Varaždin (13,7%).

6.1.5. Donje Zagorje

Donje Zagorje (Južno Zagorje) je područje na sjeverozapadu Hrvatske koje se pruža od vrhova Macelja i Ivančice na sjeveru do rijeke Save na jugozapadu i planine Medvednice na jugoistoku te između rijeke Sutle na zapadu i vododjelnice porječja Krapine i Lonje na istoku. Obuhvaća cjeloviti prostor Krapinsko-zagorske županije i sjeverozapadni dio Zagrebačke županije. Graniči sa Slovenijom na zapadu, Varaždinskom županijom na sjeveroistoku, Zagrebačkom županijom na jugoistoku i jugozapadu te Gradom Zagrebom na jugu. Donje Zagorje zauzima površinu od 1.480 km² i broji 193.472 stanovnika (131 stanovnik po km²). Najveći gradovi su Zaprešić s 23.125 stanovnika i Krapina s 12.950 stanovnika, a vodeća turistička mjesta su redom Tuhelj, Krapinske Toplice i Stubičke Toplice, u kojima je ostvareno 77,9% ukupnog broja noćenja na području 2010. godine.

Ponuda

Donje Zagorje je najrazvijenije, a posljednjih godina i najposjećenije turističko područje u središnjoj Hrvatskoj, poznato po termalnim izvorima oko kojih su izgrađeni zdravstveni i kupališni kompleksi (Terme Jezerčica u naselju Donja Stubica, Krapinske Toplice, Stubičke Toplice, Sutinske toplice u naselju Mače, Terme Tuhelj). Donje Zagorje također gostima nudi bogato kulturno-povijesno nasljeđe (Krapina, 38 dvoraca, kurije, perivoji i tradicijski obrti među kojima je izrada drvenih dječjih igračaka pod zaštitom UNESCO-a), mnogobrojne događaje tijekom godine, vina i vinske ceste (Krapina, Klanjec, Pregrada, Stubica, Zabok, Zlatar), agroturizam, aktivnosti u prirodi (biciklizam, šetnje, planinarenje) i vjerski turizam (Marija Bistrica). Područje je najviše poznato po svojim topličkim naseljima, muzeju s nalazištem krapinskih neandertalaca te mnogobrojnim dvorcima kao što su Bežanec, Golubovec, Gređice (Gjalski), Januševac, Lohor, Lužnica, Miljana i Veliki Tabor (posljednji je od 2005. godine na listi čekanja za uvrštenje u svjetsku baštinu pod zaštitom UNESCO-a).

Donje Zagorje raspolaže s ukupno 1.694 postelja, od čega 517 u Stubičkim Toplicama, 389 u Krapinskim Toplicama, 259 u Tuhelju i 529 u drugim naseljima (prema podacima za 2009. godinu). Posebnosti smještajne ponude područja su dva dvorca koji su obnovljeni i uređeni kao hoteli: hotel Dvorac Bežanec 3* (19 smještajnih jedinica, 38 stalnih postelja) i hotel Dvorac Gjalski 3* (19 smještajnih jedinica, 39 stalnih postelja).

Pored navedenih smještajnih kapaciteta, u Mariji Bistrici je prošle godine otvoren hotel Kaj 4* (66 smještajnih jedinica, 117 stalnih postelja), a u Tuhelju kamp s 30 parcela. Ove godine je u Tuhelju započeta gradnja kongresnog hotela 4* (130 smještajnih jedinica, 260 stalnih postelja) tako da će po svršetku radova u proljeće 2012. godine područje dobiti veću i kvalitetniju smještajnu ponudu.

Tuhelj ima najveći termalni kupališni kompleks (Terme Tuhelj) na području Zagorja koji ne nudi programe zdravstvene rehabilitacije, već je isključivo namijenjen komercijalnim gostima. Kompleks čine hotel Terme Tuhelj 3* (138 smještajnih jedinica, 220 stalnih postelja), kamp, novi hotel (u razvoju), kupališni kompleks Vodeni planet s bazenima ukupne vodene površine 5.000 m² te raznovrsni ugostiteljski, kongresni, rekreacijski i drugi sadržaji kao što su restoran i prostorije za sastanke u dvorcu Mihanović te wellness centar s najvećim kompleksom sauna u Hrvatskoj.

Krapinske Toplice imaju tradiciju termalnog turizma od kraja 18. stoljeća kada je izgrađeno prvo kupalište. Naselje gostima nudi programe Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice i četiri privatne bolnice, smještaj u apartotelu Villa Magdalena 4* (9 smještajnih jedinica, 26 stalnih postelja), hotelu Aquae Vivae 3* (140 smještajnih jedinica, 234 postelje) te pojedinačnim sobama i apartmanima, raznovrsne ugostiteljske sadržaje, vanjske bazene, sportske terene, biciklističku rutu (Dva izvora) i staze za šetnje (Toplički pješački prsten).

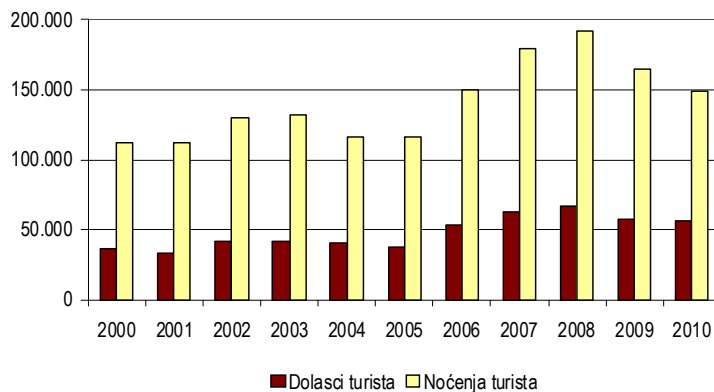

Stubičke Toplice su topličko naselje u kojemu počeci termalnog turizma također datiraju iz kraja 18. stoljeća. Naselje gostima nudi programe Specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju Stubičke Toplice, smještaj u bolničkim objektima Toplice (91 smještajna jedinica, 159 postelja), Dijana (34 smještajne jedinice, 61 postelja) i Maksimilijan (50 postelja) te hotelu Matija Gubec 2* (97 smještajnih jedinica, 211 postelja) i pojedinačnim sobama i apartmanima, raznovrsne ugostiteljske i kongresne sadržaje, vanjske bazene, biciklističke i pješačke staze te druge rekreacijske sadržaje. Posebnosti naselja su likovna kolonija Stubaki (događaj koji se održava krajem kolovoza svake godine), zagorska hiža stara oko 200 godina (s bogatom ponudom tipičnih zagorskih jela) i gljivarenje (ekološko-edukativna akcija koja se održava u listopadu svake godine).

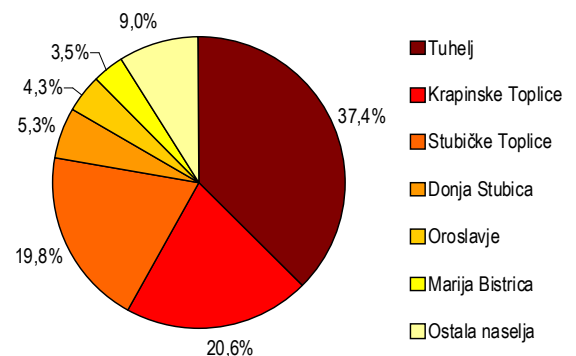
Potražnja

Turistički promet Donjeg Zagorja je tijekom proteklog razdoblja zabilježio kratke trendove i rasta i pada, pri čemu je vrhunac dosegno u 2008. godini sa 66.535 dolazaka i 192.319 noćenja turista. Premda je u 2010. godini ostvaren manji promet nego u 2008. godini, on je ipak bio veći u odnosu na razine ostvarene u razdoblju od 2000. do 2005. godine. Prema podacima za 2010. godinu, domaći turisti su sudjelovali s 80,4% u ukupnom broju noćenja, a prosječni boravak svih turista je iznosio 2,66 noćenja po dolasku.

Dolasci i noćenja turista u Donjem Zagorju

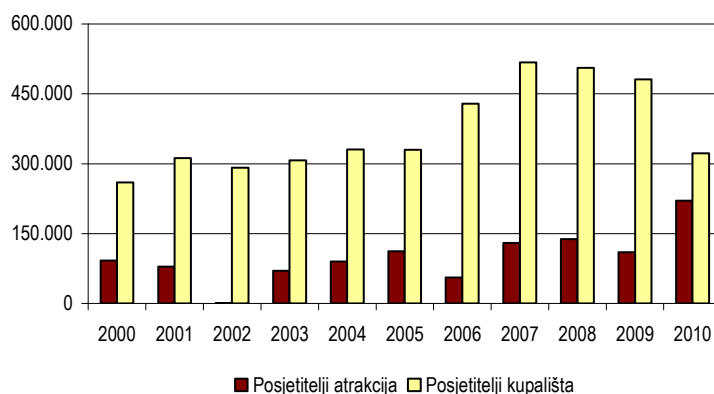

Noćenja turista u Donjem Zagorju po naseljima 2010.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Posjetitelji atrakcija i kupališta u Donjem Zagorju

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Donje Zagorje ostvaruje najveći kupališni promet u kontinentalnoj Hrvatskoj s između 300 i 500 tisuća kupača svake godine. Premda je do 2007. godine rasla stabilno, posjećenost zagorskih kupališta je od 2008. godine u padu, dijelom zbog gospodarske krize, a dijelom i zbog porasta popularnosti drugih kupališta u okruženju. Među posjećenim atrakcijama posebno valja istaknuti nedavno otvoreni Muzej krapinskih neandertalaca, kojeg je u 2010. godini posjetilo oko 150 tisuća gostiju.

6.2. Slovenija

6.2.1. Istočna Dolenjska

Istočna Dolenjska je područje na jugoistoku Slovenije koje obuhvaća sjeverni dio regije Jugoistočne Slovenije oko gradova Novog Mesta i Trebnja. Graniči sa Središnjom Slovenijom na zapadu i sjeverozapadu, Posavjem na sjeveroistoku, Hrvatskom na jugoistoku te ostatkom prostora Jugoistočne Slovenije na jugu. Istočna Dolenjska zauzima površinu od 1.350 km² i broji 96.245 stanovnika (71 stanovnik po km²). Najveći grad je Novo Mesto s 35.966 stanovnika, a vodeća turistička mjesta su redom Šmarješke Toplice, Dolenjske Toplice i Novo Mesto, u kojima je ostvareno 88,2% od 303.368 noćenja turista na području 2010. godine.

6.2.2. Posavje

Posavje je područje na istoku Slovenije koje obuhvaća kraj uz rijeku Savu. Graniči sa Središnjom Slovenijom na zapadu, Savinjskom na sjeveru, Hrvatskom na jugoistoku i Istočnom Dolenjskom na jugozapadu. Posavje zauzima površinu od 885 km² i broji 70.192 stanovnika (79 stanovnika po km²). Najveći grad je Krško s 25.795 stanovnika, a vodeće turističko mjesto su Brežice (Čatež ob Savi), u kojemu se ostvaruje gotovo cjelokupni turistički promet područja (96,7% od 639.676 noćenja turista na području 2010. godine).

6.2.3. Istočna Savinjska

Istočna Savinjska je područje na istoku Slovenije koje obuhvaća istočni dio regije Savinjske od grada Celja na zapadu do rijeke Sutle na istoku. Graniči sa Zapadnom Savinjskom na zapadu, Koruškou na sjeverozapadu, Podravskom na sjeveru, Hrvatskom na istoku, Posavjem na jugu i Zasavljem na jugozapadu. Istočna Savinjska zauzima površinu od 1.344 km² i broji 157.156 stanovnika (117 stanovnika po km²). Najveći grad je Celje s 48.783 stanovnika, a vodeća turistička mjesta su redom Podčetrtek, Rogaška Slatina, Zreče, Laško i Dobrna, u kojima je ostvareno 96,2% od 1.139.042 noćenja turista na području 2010. godine.

6.2.4. Pomurje

Pomurje je područje na krajnjem sjeveroistoku Slovenije koje obuhvaća kraj uz rijeku Muru. Graniči s Austrijom na sjeverozapadu, Mađarskom na sjeveroistoku, Hrvatskom na jugoistoku i Podravskom na jugozapadu. Pomurje zauzima površinu od 1.337 km² i broji 119.548 stanovnika (89 stanovnika po km²). Najveći grad je Murska Sobota s 19.409 stanovnika, a vodeća turistička mjesta su redom Moravske Toplice, Radenci, Veržej i Lendava, u kojima je ostvareno 93,1% od 888.352 noćenja turista na području 2010. godine.

6.3. Austrija

6.3.1. Jugoistočna Štajerska

Jugoistočna Štajerska je područje u regiji Štajerskoj na jugoistoku Austrije, a obuhvaća distrikte Feldbach, Fürstenfeld i Radkersburg te općine Bad Waltersdorf i Sebersdorf u distriktu Hartberg. Graniči sa štajerskim distriktima Leibnitz i Weiz na zapadu te Hartberg na sjeveru, Gradišćem na istoku i Slovenijom na jugu. Jugoistočna Štajerska zauzima površinu od 1.381 km² i broji 116.757 stanovnika (85 stanovnika po km²). Najveći grad je Fürstenfeld s 5.976 stanovnika, a vodeća turistička mjesta su redom Bad Radkersburg, Bad Waltersdorf, Loipersdorf, Bad Gleichenberg i Bad Blumau, u kojima je ostvareno 1.503.402 noćenja turista 2009. godine (većina turističkog prometa područja).

6.3.2. Južno Gradišće

Južno Gradišće je područje u regiji Gradišću na jugoistoku Austrije, a obuhvaća distrikte Güssing, Jennersdorf i Oberwart. Graniči s regijama Štajerskom na zapadu i Donjom Austrijom na sjeverozapadu, gradišćanskim distriktom Oberpullendorf na sjeveroistoku, Mađarskom na istoku i Slovenijom na jugu. Južno Gradišće zauzima površinu od 1.470 km² i broji 97.717 stanovnika (66 stanovnika po km²). Najveći grad je Oberwart sa 7.107 stanovnika, a vodeća turistička mjesta su Bad Tatzmannsdorf i Stegersbach, u kojima je ostvareno 746.327 noćenja turista 2009. godine (većina turističkog prometa područja).

7. SWOT ANALIZA

SWOT analiza je analiza internih prednosti (*strengths*) i nedostataka (*weaknesses*) određenog destinacijskog područja te gospodarskih, tržišnih i drugih vanjskih mogućnosti (*opportunities*) i prijetnji (*threats*) za razvoj turizma.

Prednosti Glavne prednosti područja Daruvar - Papuk su:

- Bogati i raznovrsni prirodni resursi;
- Zanimljivo kulturno-povijesno nasljeđe i multikulturalnost;
- Duga tradicija lječilišnog / termalnog turizma;
- Duga tradicija vinarstva, pivarstva, voćarstva, medarstva i stočarstva;
- Gostoljubivost i pozitivni stavovi lokalnog stanovništva i jedinica lokalne uprave;
- Ustroj Turističke zajednice Daruvar - Papuk.

Nedostaci Glavni nedostaci područja Daruvar - Papuk su:

- Relativna udaljenost od Zagreba kao glavnog tržišta potražnje u Hrvatskoj;
- Nedovoljna valorizacija prirodnih, kulturnih i drugih resursa i atrakcija;
- Nedovoljna strukturiranost turističkih proizvoda i destinacijskog lanca vrijednosti;
- Nedostatak raznovrsnosti i kvalitete smještajne, ugostiteljske i drugih ponuda;
- Nedostatak turističkih menadžera i drugih osposobljenih kadrova;
- Nepostojanje destinacijske menadžment organizacije / tvrtke.

Mogućnosti Glavne mogućnosti za područje Daruvar - Papuk su:

- Jedinstveno tržišno pozicioniranje u odnosu na druga destinacijska područja;
- Tržište Zagreba i druga tržišta (npr. Ljubljana, Osijek, Banja Luka, Beograd, itd.);
- Održivi razvoj turizma i integracija s turizmom povezanim sektorima;
- Razvoj raznovrsnih, kvalitetnih i komplementarnih turističkih proizvoda;
- Razvoj raznovrsnih, kvalitetnih i održivih turističkih projekata;
- Pristupanje Hrvatske Europskoj Uniji i korištenje sredstava iz EU fondova.

Prijetnje Glavne prijetnje za područje Daruvar - Papuk su:

- Visoka razina konkurencije za tržište Zagreba (20 područja s 40 destinacija);
- Novi razvojni projekti u drugim područjima kontinentalne Hrvatske;
- Nastavak gospodarske krize u Hrvatskoj i svijetu.

7.1. Dostupnost i infrastruktura

#	Prednosti / Snage	#	Nedostaci / Slabosti
1	Relativno dobra cestovna dostupnost	1	Najvažniji prometni pravci zaobilaze područje Daruvar - Papuk
2	Vodoopskrba	2	Udaljenost od međunarodnih zračnih luka
3	Elektroenergetski sustav	3	Širina i održavanje lokalnih prometnica
4	Telekomunikacijski sustav	4	Sustav odvodnje oborinskih voda
5	Raspoloživost plina		
6	Upravljanje krutim otpadom		
7	Nepostojanje velikih industrijskih zagađivača		
#	Mogućnosti / Prilike	#	Prijetnje / Opasnosti
1	Pojačan interes države za razvoj kapitalne infrastrukture	1	Prometna izoliranost
2	Raspoloživost EU fondova za razvoj kapitalne infrastrukture		

Izvor: Institut za turizam i MarCon

7.2. Resursi, atrakcije i prirodni uvjeti

#	Prednosti / Snage	#	Nedostaci / Slabosti
1	Ribnjaci Končanica	1	Neadekvatna valorizacija prirodnih resursa u turističke svrhe
2	Izvori termalne vode u Daruvaru	2	Nedovoljna valorizacija kulturnih resursa u turističke svrhe
3	Vinogradarska tradicija i vinska cesta	3	Nedovoljan broj za tržište spremnih turističkih doživljaja
4	Poljoprivredna tradicija i obiteljska poljoprivredna gospodarstva	4	Nedostatak novostvorenih turističkih atrakcija
5	Kvalitetna lovišta s bogatim fondom divljači		
6	Ljepota, raznolikost i očuvanost parkova i krajolika		
7	Daruvar kao središte kulturnog života i događaja		
8	Ljepota i uređenost Daruvara		
9	Dvorac Janković s vinskim podrumom		
10	Visoka razina multikulturalnosti (Hrvati, Česi, Srbi, Mađari, itd.)		
11	Prepoznatljivi događaji		
12	Termalni vodeni park		
13	Bogatstvo slabo iskorištenog prostora		
14	Niski stupanj zagađenja		
#	Mogućnosti / Prilike	#	Prijetnje / Opasnosti
1	Ponuda različitih i međusobno komplementarnih turističkih doživljaja	1	Neprepoznavanje prirodnog potencijala za razvoj turizma
2	Razvoj zdravstvenog i wellness turizma	2	Zapuštanje nematerijalne kulturne baštine
3	Razvoj turizma vina i gastroturizma	3	Ođumiranje sela (de-agrarizacija)
4	Osvremenjivanje lovno i ribolovno turizma		
5	Razvoj turizma aktivnosti u prirodi		
6	Razvoj turizma događaja		
7	Razvoj izletničkog turizma		

Izvor: Institut za turizam i MarCon

7.3. Razvijenost turističkog sektora

#	Prednosti / Snage	#	Nedostaci / Slabosti
1	Pojačani interes nositelja javne vlasti za turističkim razvojem	1	Nedostatak međunarodnih standarda kvalitete smještajnih objekata
2	Pojačani interes ponuđača turističkih usluga za turističkim razvojem	2	Nedostatak specijaliziranih i tematiziranih smještajnih kapaciteta
3	Imidž i tradicija Daruvarskih Toplica	3	Nedostatak raznovrsnosti i tematizacije sadržaja hrane i pića
4	Smještajni potencijal za bolničko liječenje	4	Nedostatak kvalitetnih pratećih sadržaja (trgovine, aktivnosti, kultura)
5	Raspoloživost prostora za izgradnju novih turističkih sadržaja	5	Nedostatak uslužnih sadržaja na turistički atraktivnim lokacijama
6	Rastući interes potražnje za sadržajima termalnog vodenog parka	6	Nedostatak specijaliziranih ponuđača turističkih usluga
7	Nekoliko etabliranih proizvođača vina	7	Nedostatak cjelovitog sustava turističke interpretacije područja
8	Tradicija lovstva i lovnog turizma	8	Nepostojanje sustava interpretacije pojedinih turističkih atrakcija
9	Rastuća ponuda događaja	9	Nedostatak cjelovitog lanca vrijednosti
10	Dobra vrijednost za novac	10	Nedostatak turističkih posrednika (destinacijske agencije)
#	Mogućnosti / Prilike	#	Prijetnje / Opasnosti
1	Razvoj novih smještajnih kapaciteta	1	Preveliko oslanjanje na imidž i razvojne planove Specijalne bolnice
2	Razvoj dobro osmišljene ponude različitih uslužnih sadržaja	2	Nemogućnost lokalnog stanovništva za ulaganje u turističke projekte
3	Razvoj turizma na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima	3	Izgradnja "krivih" sadržaja turističke ponude (samo smještaj)
4	Aktiviranje potencijala turizma vina i gastroturizma	4	Nedovoljna suradnja javnog i privatnog sektora u razvoju turizma
5	Ponovno otkrivanje čari lovnog turizma (foto safari i sl.)	5	Nemogućnost uspostave turističkog lanca vrijednosti
6	Intenziviranje ribolovstva		
7	Rast potražnje u području posebnih interesa		
8	Ekonomska kriza pogoduje kontinentalnom (izletničkom) turizmu		

Izvor: Institut za turizam i MarCon

7.4. Ljudski potencijali i tržište rada

#	Prednosti / Snage	#	Nedostaci / Slabosti
1	Razumijevanje turističkog razvoja od strane nositelja javne vlasti	1	Nedovoljan broj osposobljenih pojedinaca za operativno vođenje turističkog razvoja u javnom sektoru
2	Znanje, vještine i iskustvo osoba zaposlenih u Specijalnoj bolnici	2	Nedostatak turističkih menadžera s međunarodnim iskustvom
3	Pozitivan stav lokalne zajednice prema razvoju turizma	3	Nedostatak osposobljenih kadrova u turističkim zanimanjima
4	Druželjubivost i susretljivost lokalnog stanovništva	4	Nedostatak poduzetnih osoba mlađe životne dobi
		5	Demografsko starenje
#	Mogućnosti / Prilike	#	Prijetnje / Opasnosti
1	Velik broj sposobnih i vrijednih ljudi bez posla	1	Slab interes školovanih osoba za rad u turizmu
2	Dostupnost EU fondova usmjerenih na podizanje kvalitete ljudskog potencijala u Hrvatskoj	2	Nedovoljna mobilnost radne snage
3	Podizanje svijesti stanovništva o gospodarskom potencijalu turizma	3	Nastavak iseljavanja mladih, obrazovanih stanovnika
4	Primjena EU zakonske regulative u području rada i zapošljavanja		
5	Internetska dostupnost obrazovnim programima u području turizma		

Izvor: Institut za turizam i MarCon

7.5. Odnosi i umrežavanje s drugim gospodarskim sektorima

#	Prednosti / Snage	#	Nedostaci / Slabosti
1	Raspoloživost divljači i kvalitetne slatkovodne ribe	1	Slaba umreženost malih poduzetnika
2	Laka dostupnost zdrave i visoko kvalitetne hrane	2	Nedovoljna promidžba lokalnih proizvođača zdrave hrane
3	Raspoloživost kvalitetnih autohtonih stočarskih proizvoda	3	Slabo korištenje mogućnosti tzv. "agroturizma"
4	Raspoloživost kvalitetnog vina i piva	4	Nerazvijena trgovinska ponuda namijenjena turistima
5	Relativno velik broj kulturnih i narodnosnih udruga i ustanova	5	Slaba uključenost kulturnih sadržaja u turističku ponudu
#	Mogućnosti / Prilike	#	Prijetnje / Opasnosti
1	Pojačani interes seoskih domaćinstava za privređivanje u turizmu	1	Opadanje konkurentne sposobnosti
2	Velik broj inicijativa za upotpunjavanje ponude turističkih doživljaja	2	Zaostajanje za usporedivim destinacijama
3	Partnerstva djelatnosti komplementarnih s turizmom	3	Opadanje interesa različitih potrošačkih segmenata

Izvor: Institut za turizam i MarCon

7.6. Gospodarsko i poslovno okruženje

#	Prednosti / Snage	#	Nedostaci / Slabosti
1	Inicirana izrada strateških planova za upravljanje turističkim razvojem	1	Odsutstvo ulaganja u veće razvojno-investicijske turističke projekte
2	Niske razine lokalnih poreza i doprinosa	2	Mali broj poduzetnika u djelatnosti turizma i ugostiteljstva
3	Raspoloživost razvojnih ideja, koncepata i/ili programa	3	Skupi krediti
4	Pojačan interes države za razvojem kontinentalnog turizma	4	Nedovoljno atraktivan sustav poticanja
5	Raspoloživost poticajnih programa Ministarstva turizma	5	Nedovoljno transparentno poslovno okruženje
6	Raspoloživost donorskih sredstava i sredstava iz EU fondova	6	Opadajuća razina ukupne gospodarske aktivnosti
#	Mogućnosti / Prilike	#	Prijetnje / Opasnosti
1	Suradnja s drugim jedinicama lokalne samouprave u okruženju	1	Nedovoljna isplativost ulaganja u turizam
2	Suradnja s drugim turističkim zajednicama u okruženju	2	Gubitak interesa poduzetnika za državnim poticajnim sredstvima
3	Dostupna iskustva drugih zemalja u razvoju kontinentalnog turizma	3	Ulaganja u "krive" turističke projekte
		4	Gospodarski i poslovni pesimizam i apatija

Izvor: Institut za turizam i MarCon

7.7. Marketing i promidžba

#	Prednosti / Snage	#	Nedostaci / Slabosti
1	Institucionalizirana uloga turističke zajednica područja	1	Nedostatak snažnog strateškog tržišnog pozicioniranja destinacije
2	Suradnja sa županijskom turističkom zajednicom	2	Nedostatak jasnog koncepta brandiranja destinacije
3	Prisutnost na turističkim sajmovima	3	Nedostatak inovacija i diferencijacije u razvoju turističkih proizvoda
4	Raspoloživost promidžbenih materijala	4	Ograničene privatne inicijative u području marketinga
5	Postojanje vlastite internet stranice	5	Nepostojanje svijesti o javno-privatnoj suradnji u području marketinga
		6	Nedovoljna atraktivnost promidžbenih materijala
		7	Nedovoljno korištenje direktnog marketinga
		8	Nedovoljni marketinški budžet
#	Mogućnosti / Prilike	#	Prijetnje / Opasnosti
1	Razvitak cjelovite marketing strategije	1	Neprepoznatljivost na turističkom tržištu
2	Diverzifikacija turističkih proizvoda i doživljaja	2	Nedostatak tržišno zanimljivih turističkih proizvoda
3	Unapređenje u prezentaciji turističkih proizvoda i doživljaja	3	Stagnantan / opadajući volumen turističkog prometa
4	Direktni marketing	4	Postupni gubitak turističkog identiteta

Izvor: Institut za turizam i MarCon

7.8. Organizacija, upravljanje i poticanje turističkog razvoja

#	Prednosti / Snage	#	Nedostaci / Slabosti
1	Izraženi interes jedinica lokalne samouprave prema turizmu	1	Nedostatak strategije turističkog razvoja destinacije
2	Aktivna uloga Specijalne bolnice u profiliranju turističkog razvoja	2	Nerazvijeno financijsko tržište za tzv. "start-up" projekte
3	Postojanje županijskog turističkog master plana	3	Nedostatak općeg sustava upravljanja kvalitetom u turizmu
4	Postojanje institucionalne osnove za regulaciju i upravljanje turističkim razvojem na regionalnoj i lokalnoj razini		
5	Aktivna uloga turističkih zajednica u procesu razvoja turizma		
6	Izrađeni investicijski prospekti za nekoliko hotelskih objekata		
7	Kvalitetna prostorno-planska podloga		
#	Mogućnosti / Prilike	#	Prijetnje / Opasnosti
1	Artikulacija dugoročno održive strategije razvoja turizma	1	Konflikt javnog i privatnog interesa
2	Strateška partnerstva na regionalnoj i lokalnoj razini	2	Nemogućnost dogovora o razvojnim prioritetima (parcijalni interesi)
3	Javno privatna partnerstva	3	Nedovoljna kontrola nad razvojem destinacije
4	Uključivanje privatnog sektora u rad turističke zajednice	4	Nemogućnost uspostave transparentnog razvojnog okružja i/ili poticajne investicijske klime
5	Lako dostupni modeli i iskustva u organizaciji, planiranju i vođenju turističkog razvoja na destinacijskoj razini		

Izvor: Institut za turizam i MarCon

8. OCJENA KONKURENTNOSTI

U Daruvaru je dana 13. travnja 2011. godine održana strateška radionica s raznovrsnim dionicima javnog i privatnog sektora radi ocjene konkurentnosti područja i postizanja konsenzusa o viziji i misiji razvoja turizma za područje Daruvar - Papuk. Posebnost održane radionice očituje se u sljedećem:

- Izrazita raznovrsnost i komplementarnost dionika koji su zainteresirani za razvoj turizma: 4 institucije javnog sektora, 2 lječilišna / termalna objekta, 3 smještajna objekta, 2 lovačka društva, 2 sportsko-rekreacijska društva / kluba, 7 proizvođača hrane i pića, 1 proizvođač suvenira te 1 škola;
- Visoka razina slaganja u ocjenjivanju elemenata konkurentnosti i visoka razina konsenzusa u postizanju dogovora o viziji i misiji razvoja turizma.

Sukladno ocjenama konzultanata i dionika, proizlaze sljedeće kvalifikacije:

- Najviše razine konkurentnosti imaju resursno-atraksijska osnova (prvenstveno Daruvarske toplice, raspoloživost prostora, pejzažne raznolikosti i kvaliteta okoliša, mir i tišina) te lokalno poslovno okruženje (prvenstveno posvećenost lokalne samouprave razvoju turizma, tolerancija lokalnog stanovništva prema turistima i osobna sigurnost);
- Najniže razine konkurentnosti imaju dostupnost (prvenstveno kvaliteta javnog prijevoza, blizina zračnih luka i povezanost željeznicom) te sadržaji hrane i pića (prvenstveno nedostatak sadržaja u blizini atrakcija, raznovrsnosti, autentičnosti i zastupljenosti lokalno proizvedene hrane).

Prosječne ocjene svih elemenata konkurentnosti područja iznose 3,41 (ocjena konzultanata) i 3,13 (ocjena dionika).

Ocjene konkurentnosti područja Daruvar - Papuk

#	Element konkurentnosti	Ocjena konzultanata	Ocjena dionika
A	DOSTUPNOST	3,00	2,40
1	1 Ceste koje vode prema području Daruvar - Papuk	3,00	3,05
2	2 Ceste unutar područja Daruvar - Papuk	4,00	3,81
3	3 Dostupnost manjih ruralnih naselja	4,00	3,00
4	4 Kvaliteta javnog prijevoza	3,00	1,57
5	5 Blizina zračnih luka međunarodnog značenja	2,00	1,95
6	6 Povezanost željeznicom	2,00	1,05
B	RESURSNO-ATRAKCIJSKA OSNOVA	4,11	3,83
7	1 Značajke i kvaliteta termalne vode u Daruvarskim Toplicama	5,00	4,95
8	2 Raspoloživost turistički zanimljivog prostora	4,00	4,05
9	3 Brojnost i kvaliteta područja pod posebnim režimom zaštite	3,00	2,90
10	4 Čistoća	4,00	3,19
11	5 Pejzažne raznolikosti i kvaliteta okoliša	5,00	4,00
12	6 Mir i tišina	5,00	4,86
13	7 Privlačnost urbanih naselja (arhitektura, čistoća, događaji)	4,00	3,62
14	8 Brojnost kulturnih spomenika	4,00	3,86
15	9 Kvaliteta spomeničke baštine	3,00	3,00

Napomena:

Ocjene su od 1,00 (najmanja ocjena) do 6,00 (najviša ocjena).

Izvor: Institut za turizam i MarCon (konzultanti) te sudionici radionice održane 13.04.2011. (odgovori 21 dionika)

Ocjene konkurentnosti područja Daruvar - Papuk

#		Element konkurentnosti	Ocjena konzultanata	Ocjena dionika
C		SMJEŠTAJNI OBJEKTI	3,00	3,03
16	1	Brojnost smještajnih objekata	3,00	2,81
17	2	Izgled, urednost i opći dojam smještajnih objekata	3,00	3,81
18	3	Kvaliteta smještajnih objekata	2,00	2,76
19	4	Ponuda dodatnih usluga u smještajnim objektima	3,00	2,05
20	5	Kvaliteta usluživanja u smještajnim objektima	3,00	3,05
21	6	Gostoljubivost osoblja u smještajnim objektima	5,00	4,38
22	7	Kvaliteta i raznolikost hrane u smještajnim objektima	2,00	2,33
23	8	Kvaliteta i raznolikost pića u smještajnim objektima	3,00	3,05
D		SADRŽAJI HRANE I PIĆA	2,29	2,52
24	1	Raspoloživost sadržaja hrane i pića u blizini atrakcija / područja turističke aktivnosti	2,00	2,05
25	2	Izgled, urednost i opći dojam sadržaja hrane i pića	2,00	2,95
26	3	Raznolikost i originalnost ponude	2,00	2,19
27	4	Kvaliteta hrane	3,00	3,05
28	5	Autentičnost	2,00	2,00
29	6	Korištenje lokalno proizvedene hrane	2,00	2,38
30	7	Kvaliteta i raznolikost pića	3,00	3,00
E		OSTALE USLUGE	3,00	2,87
31	1	Prisutstvo touroperatora u destinaciji	1,00	1,24
32	2	Raznolikost i obuhvat ponude touroperatora	1,00	1,24
33	3	Prisutstvo organizatora posebnih aktivnosti	2,00	2,10
34	4	Raspoloživost i profesionalnost turističkih vodiča	3,00	4,19
35	5	Postojanje i kvaliteta vinskih i gastro cesta	3,00	3,24
36	6	Kulturna ponuda (muzeji, kazališta, galerije)	2,00	1,95
37	7	Postojanje i raznolikost kulturnih događaja	4,00	3,43
38	8	Raspoloživost kongresnih sadržaja	3,00	1,95
39	9	Raspoloživost i brojnost sportsko-rekreacijskih sadržaja	4,00	4,33
40	10	Raspoloživost biciklističkih staza	4,00	3,10
41	11	Raspoloživost pješačkih staza	4,00	3,86
42	12	Raspoloživost sadržaja za zabavu na vodi	5,00	4,52
43	13	Trgovine, suveniri, stari zanati	3,00	2,14

Napomena:

Ocjene su od 1,00 (najmanja ocjena) do 6,00 (najviša ocjena).

Izvor: Institut za turizam i MarCon (konzultanti) te sudionici radionice održane 13.04.2011. (odgovori 21 dionika)

Ocjene konkurentnosti područja Daruvar - Papuk

#	Element konkurentnosti	Ocjena konzultanata	Ocjena dionika
F	INFRASTRUKTURA	4,00	3,17
44	1 Kanalizacija i sustav odvodnje	3,00	2,90
45	2 Gospodarenje krutim otpadom	4,00	2,86
46	3 Prisutstvo "divljih" odlagališta smeća	5,00	2,71
47	4 Postojanje sustava recikliranja krutog otpada	2,00	2,05
48	5 Vodoopskrba	5,00	3,76
49	6 Elektroenergetski sustav	5,00	4,71
G	MARKETING, PROMIDŽBA I SUSTAV INFORMIRANJA TURISTA	3,44	3,04
50	1 Opći dojam o području Daruvar - Papuk kao turističkoj destinaciji	3,00	2,95
51	2 Marketinške i promidžbene aktivnosti turističke zajednice (marketinški budžet)	4,00	2,14
52	3 Kvaliteta promidžbe (da li se marketinški budžet koristi učinkovito)	4,00	3,67
53	4 Raznolikost i kvaliteta brošura (npr. za turističke proizvode)	3,00	3,05
54	5 Raspoloživost informacijskih centara	3,00	2,19
55	6 Kvaliteta i dostupnost informacija o području Daruvar - Papuk (nakon dolaska)	4,00	3,76
56	7 Standardizacija turističke signalizacije na području Daruvar - Papuk	4,00	3,76
57	8 Interpretacija atrakcijske osnove	2,00	2,00
58	9 Kvaliteta informacija na internetu	4,00	3,81
H	LJUDSKI POTENCIJALI	3,50	3,36
59	1 Gostoljubivost lokalnog stanovništva	5,00	4,81
60	2 Raspoloživost turistički obrazovane radne snage	4,00	3,67
61	3 Raspoloživost osoba s upravljačkim vještinama (menadžment)	2,00	2,05
62	4 Razina osposobljenosti i kvaliteta ljudi uključenih u turističko privređivanje	3,00	2,90
I	POSLOVNO OKRUŽENJE	4,33	3,84
63	1 Usklađenost ponude s međunarodnim standardima kvalitete	2,00	2,19
64	2 Suradnja javnog i privatnog sektora	4,00	3,76
65	3 Umreženost s drugim sektorima gospodarstva	3,00	2,90
66	4 Posvećenost lokalne samouprave razvoju turizma područja Daruvar - Papuk	6,00	4,57
67	5 Interes i raspoloživost lokalnih poduzetnika	4,00	3,14
68	6 Vrijednost za novac	4,00	3,90
69	7 Razina tolerancije lokalnog stanovništva prema turistima	5,00	4,76
70	8 Tolerancija lokalnog stanovništva prema promjenama u načinu života	5,00	3,71
71	9 Osobna sigurnost	6,00	5,57

Napomena:

Ocjene su od 1,00 (najmanja ocjena) do 6,00 (najviša ocjena).

Izvor: Institut za turizam i MarCon (konzultanti) te sudionici radionice održane 13.04.2011. (odgovori 21 dionika)

9. VIZIJA I MISIJA RAZVOJA TURIZMA

9.1. Opći kontekst i osnovni razvojni principi

Vizija

Vizija turističkog razvoja nekog područja predstavlja kratku izjavu o tome kako neki prostor treba izgledati u budućnosti. Drugim riječima, radi se o slici poželjne budućnosti kojoj teže različite interesne grupe i pojedinci uključeni, posredno ili neposredno, u razvoj turizma. Vizija je zaokruženi i cjeloviti koncept onoga što određeno područje uistinu želi postići u okvirima budućeg turističkog razvoja. Nadalje, dobro osmišljena vizija stvara tenziju između postojećeg stanja i poželjnog stanja u budućnosti na način da je izazovna, ali ostvariva.

Vizija turističkog razvoja područja Daruvar - Papuk mora odgovoriti na tri osnovna pitanja:

- **Što?** - Kakav turizam želimo razvijati? Što su naša temeljna uvjerenja? Kakve vrijednosti želimo komunicirati turističkim razvojem?
- **Gdje?** - Na koja ćemo se zemljopisna tržišta usredotočiti? Koje ćemo tržišne segmente ciljati?
- **Kako?** - Kako ćemo se razlikovati od drugih konkurentskih destinacija? Koje ćemo snage posebno isticati? Kako ćemo udovoljavati potrebama naših gostiju?

Misija

Misija turističkog razvoja područja Daruvar - Papuk predstavlja srž operativne filozofije koja određuje način na koji će se ova destinacija razvijati, odnosno kako će se njome upravljati. Misija treba biti relativno općenita i ne uključivati mjerljive ciljeve koji mogu biti podložni promjenama. Ona razmatra pitanja "tko smo mi, što radimo i za koga radimo". Sukladno navedenom, misija budućeg turističkog razvoja područja Daruvar - Papuk bi trebala sadržavati jasne i nedvosmislene odgovore na najmanje sljedeće četiri grupe pitanja:

- **Svrha ili razlog djelovanja:** Zašto želimo razviti turizam?
- **Ključne vrijednosti:** Koje vrijednosti želimo da naše područje prikazuje? U što vjerujemo? Koja su naša moralna načela?
- **Strateške odrednice tržišnog pozicioniranja:** Kakva bi trebala biti naša pozicija na globalnom tržištu i prema izravnim konkurentima? Koje su naše konkurentske prednosti? Gdje ćemo biti u budućnosti ako postignemo naše ciljeve?
- **Standardi ponašanja** koji će poduprijeti odgovarajuće snage i sustav vrijednosti: Kako radimo? Koje su naše sposobnosti? Kako se ponašamo? Kako uslužujemo naše goste?

9.2. Metodologija i pristup

Osmišljavanje i kasnije operativno provođenje aktivnosti u funkciji ostvarivanja razvojne vizije međusobno povezuje dionike turističkog sektora, mobilizira ih i usmjerava njihove pojedinačne aktivnosti prema ispunjavanju zacrtane zajedničke "sudbine". Nadalje, ispunjavanje odrednica jednom usvojene vizije zahtjeva ne samo neposredno uključivanje, već i prihvaćanje, poistovjećivanje i koordinirano djelovanje različitih relevantnih javnih i privatnih interesnih grupa i pojedinaca, a posebno predstavnika lokalne samouprave, turističke zajednice, privatnog sektora i različitih interesnih udruga i/ili istaknutih pojedinaca.

U skladu s gornjim naznakama, a budući da će turistički dionici na lokalnoj razini, kroz implementaciju zaključaka i prioriteta aktivnosti definiranih ovim dokumentom, preuzeti odgovornost za budući turistički razvoj područja Daruvar - Papuk, od najveće je važnosti da oni sami neposredno sudjeluju u oblikovanju vizije i misije turističkog razvoja cijelog razmatranog područja. U tom kontekstu se uloga konzultanata svodi ponajviše na usmjeravanje diskusije, ukazivanje na eventualne propuste u načinu razmišljanja, odnosno podupiranje i vođenje cijelog kreativnog procesa. Rezultat ovakvog metodološkog pristupa je postizanje zajedničkog stava oko svih bitnih odrednica budućeg turističkog razvoja, odnosno osmišljavanje takve razvojne vizije i misije u koje cijela lokalna zajednica (različite interesne grupe i pojedinci) doista vjeruje, odnosno s kojima se mogu bezrezervno sroditi.

Kako bi se osiguralo da različite interesne grupe i pojedinci koji su, posredno ili neposredno, uključeni u turistički razvoj područja, doživljavaju viziju i misiju kao svoje vlastite, održana je posebna strateška radionica na kojoj su sudjelovali predstavnici lokalne samouprave, turističke zajednice, odnosno predstavnici kako svih s turizmom povezanih relevantnih gospodarskih subjekata područja Daruvar - Papuk, tako i meritorni pojedinci i slobodnomisleći intelektualci.

9.3. Strateške smjernice za razvoj turizma

Imajući na umu današnji i poželjni turistički imidž i ključne razlikovne elemente područja Daruvar - Papuk, diskusija tijekom strateške radionice ukazala je na nekoliko bitnih komponenti koje valja ugraditi u razvojnu viziju i misiju te koje predstavljaju dugoročne smjernice za upravljanje budućim turističkim razvojem na projektnom području, a to su:

- **Zaštita okoliša:** Prostran, čist, nezagađen i relativno rijetko naseljen prostor predstavljaju ključne strateške prednosti područja Daruvar - Papuk te ga valja dugoročno štiti ne samo na dobrobit turističkog razvoja, već i ukupne kvalitete života cjelokupnog stanovništva. Stoga se u projiciranju budućeg razvoja valja voditi načelom održivosti.
- **Isticanje komparativnih prednosti:** U skladu s principima zaštite okoliša, cjelokupni prostor područja Daruvar - Papuk, kvaliteta i različitost prirodne i kulturne resursne osnove i/ili atrakcija nude mogućnost uspostavljanja većeg broja različitih, međusobno komplementarnih turističkih doživljaja. Turizam stoga valja razvijati ponajviše kao cjelogodišnju aktivnost, nudeći jedinstvene, autentične i izvorne doživljaje za razne tržišne segmente.
- **Zauzimanje za turistički razvoj prilagođen tržišnim trendovima:** Vizija razvoja turizma područja Daruvar - Papuk mora biti u funkciji ponajviše povećanja kvalitete života lokalnog stanovništva, što implicira ne samo povećanje današnje razine primanja već zaposlenih i otvaranje novih radnih mjesta, već i povećanje raznolikosti društvenog i kulturnog života. Da bi se to osiguralo, bit će potrebno razvijati / poticati turističku industriju koja je sposobna prilagođavati se globalnim tržišnim trendovima, stvarajući doživljaje, proizvode i usluge koji će zadovoljiti očekivanja ne samo izabranih / ciljnih tržišnih segmenata, već (jednim dijelom) i lokalnog stanovništva.
- **Zauzimanje za stvaranje društvene klime koji podržava razvoj turizma:** Polazeći od današnje situacije, prepoznata je potreba za uspostavom novog sustava vrijednosti bez kojeg neće biti moguće bitnije promijeniti dosadašnje razvojne trendove i usmjeriti budući turistički razvoj novim kolosijekom. Stoga su posebno prepoznate sljedeće vrijednosti koje valja promicati kao temelj za uspješnu realizaciju razvojne vizije:
 - Inovativnost u razvoju i tržišnoj komercijalizaciji proizvoda kao preduvjet privlačenja većeg broja različitih tržišnih segmenata;
 - Cjeloživotno obrazovanje kako bi se osiguralo da se proizvodi i usluge kontinuirano usavršavaju i prilagođavaju zahtjevima sve probirljivije turističke potražnje;
 - Timski rad i partnerstvo kao preduvjet za dobar destinacijski menadžment i pružanje obećanih jedinstvenih doživljaja, odnosno;
 - Uzajamno povjerenje kao preduvjet za uspostavljanje cjelovitog destinacijskog lanca vrijednosti.

9.4. Vizija i misija razvoja turizma

Vizija

Polazeći od prethodno definiranih razvojnih smjernica, vizija turističkog razvoja područja Daruvar - Papuk mora uzeti u obzir činjenicu da budući koncept turističkog razvoja, osim na termalnim izvorima i tradiciji Daruvarskih toplica, valja bazirati i na sve većem broju raznovrsnih aktivnosti i/ili doživljaja primjerenih tijekom cijele godine, a namijenjenih različitim ciljnim skupinama i tržišnim nišama. Nadalje, polazeći od činjenice da je turizam industrija koja počiva na ljudima i komunikaciji između davatelja i korisnika usluga, tradicionalna gostoljubivost i otvorenost lokalnog stanovništva također predstavlja izuzetno bitan čimbenik dugoročno održivog turističkog razvoja nekog područja na koji se treba fokusirati u namjeri da se ostvare istinski i teško ponovljivi turistički doživljaji. Konačno, nova vizija treba snažno upućivati na činjenicu da i prirodni i kulturni resursi trebaju dugoročno biti sačuvani i zaštićeni od degradiranja, tj. da se koriste na održivi način, naglašavajući potrebu da se osigura ne samo ekološka, nego i ljudska, društvena i ekonomska održivost. Svi navedeni elementi su sažeto izraženi u zajednički formuliranoj viziji za razvoj turizma područja Daruvar - Papuk, koja glasi:

U 2020. godini područje Daruvar - Papuk će biti vodeća hrvatska kontinentalna destinacija, privlačna podjednako izletnicima, obiteljima i tržištu posebnih interesa iz cijele Hrvatske, ali i gostima iz susjednih zemalja.

Uz vrhunsku reputaciju Daruvarskih toplica, cijelo područje bit će tržišno prepoznatljivo po cjelogodišnjoj ponudi aktivnosti, brojnim događajima, ali i kvaliteti gastronomske ponude.

Kontinuiran rast interesa za područje Daruvar - Papuk bit će rezultat dobro osmišljenog pozicioniranja, uvođenja jedinstvenog destinacijskog branda, odnosno uspostavljanja cjelovitog sustava tematiziranih, međusobno komplementarnih, turističkih doživljaja.

Polazeći od činjenice da misija izražava temeljne vrijednosti i smjernice ponašanja koje će dovesti do ostvarenja zacrtane razvojne vizije, pri čemu je kontinuirano povećanje kvalitete života temeljni cilj svakog razvoja, nedvojbeno je da se gore iskazana vizija, osobito u uvjetima sve bržih promjena u globalnom okruženju, neće moći ostvariti primjenjujući dosadašnju poslovno-razvojnu filozofiju. Stoga će biti potrebno uvoditi nove (inovativne) standarde poslovnog ponašanja koji će podržavati razne oblike javno-privatnog, privatno-privatnog i javno-javnog partnerstva, odnosno koji će stvoriti društveno-političku klimu pogodnu za poticanje razvojnih inicijativa.

Sukladno navedenom, nova misija turističkog razvoja područja Daruvar - Papuk se treba fokusirati ponajviše na promoviranje inovativnosti i cjeloživotnog obrazovanja bez kojih neće biti moguće stvoriti konkurentan destinacijski proizvod, niti tržištu ponuditi sadržaje koji će biti zanimljivi. Istovremeno, a u namjeri da turistički razvoj ni na koji način ne ugrozi način života kojeg bi stanovnici područja Daruvar - Papuk htjeli održati, lokalno će stanovništvo i svi dionici turističkog razvoja, u cilju učinkovitog destinacijskog menadžmenta, biti upućeni na izgradnju međusobnih odnosa na principima uzajamnog povjerenja, međusobnog poštovanja i suradnje.

Misija

Sažimajući prethodne odrednice, definirana je sljedeća misija turističkog razvoja područja Daruvar - Papuk:

Osobni pristup, profesionalizam i maksimalna posvećenost gostu temelji su na kojima ćemo kontinuirano povećavati stupanj zadovoljstva boravkom te ostvariti preduvjete za ponovni dolazak.

Kreativnim povezivanjem postojećih prirodnih resursa s kulturnim nasljeđem, uspješno ćemo se diferencirati od konkurentskih destinacija te osiguravati trajni interes turističke potražnje.

Kroz potpuniju valorizaciju resursne osnove, uspostavu partnerskih odnosa i pažljivo osluškivanje bila tržišta sve ćemo bolje ispunjavati ne samo želje i očekivanja turista, već i učinkovito doprinositi povećanju kvalitete života i životnog standarda lokalnog stanovništva.

9.5. Zaključna razmatranja

Razvojna vizija i misija predstavljaju ne samo polazište, već i ključno uporište za djelotvorno oživotvorenje željenog turističkog razvoja područja Daruvar - Papuk. S tim u vezi, korisno je na ovom mjestu istaknuti sljedeće činjenice:

- Razvoj turizma na području Daruvar - Papuk zahtijeva odgovarajuće tržišno pozicioniranje i stvaranje određenog, lokalnom stanovništvu prihvatljivog, tržišnog imidža. Definirana vizija i misija osiguravaju potrebne inpute kako za željeno tržišno pozicioniranje tako i za stvaranje poželjnog i (međunarodno) prepoznatljivog turističkog imidža u budućnosti.
- Vizija i misija također predstavljaju ključni input za definiranje ključnih tržišnih segmenata i/ili niša na turističkom tržištu na koje će područje Daruvar - Papuk ciljano usmjeriti svoje promidžbene aktivnosti. To podrazumijeva i znatno fokusiraniji pristup tržištu, a time i djelotvornije korištenje (uvijek premaleni) proračunskih sredstava turističke zajednice područja namijenjenih za promidžbu destinacije.
- Bez obzira na napore koji će se ulagati u tržišno (re)pozicioniranje područja Daruvar - Papuk kao turističke destinacije, nema sumnje da će njen turistički razvoj u budućnosti biti, u najvećoj mjeri, pozitivno koreliran s tržišnim potencijalom pojedinih turističkih proizvoda i usluga. S tim u vezi, vizija i misija jasno ukazuju na proizvode koje ima najviše smisla razvijati i tržišno komercijalizirati, kao i koje proizvode valja izbjegavati. Stoga sve proizvode koji ne podržavaju zacrtanu razvojnu viziju i misiju valja, generalno gledano, ignorirati.

10. IZVORI INFORMACIJA I PODATAKA

A) OPĆE INFORMACIJE I PODACI

Zemljopisne značajke

- Bjelovarsko-bilogorska županija: Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: www.dzs.hr

Prometna dostupnost

- Autobusni kolodvor Zagreb: www.akz.hr
- City Population: www.citypopulation.de
- Croatia Airlines: www.croatiaairlines.com
- ViaMichelin: www.viamichelin.com
- Zračna luka Osijek: www.osijek-airport.hr
- Zračna luka Zagreb: www.zagreb-airport.hr

Stanovništvo

- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: www.dzs.hr
- Grad Daruvar: www.daruvar.hr

B) GOSPODARSTVO

Makroekonomski pokazatelji

- Financijska agencija - FINA: Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika na području Grada Daruvara od 2003. do 2008.
- Grad Daruvar: Prosječan broj nezaposlenih osoba u Gradu Daruvaru od 2002. do 2009.

Poslovni sektori i subjekti

- Grad Daruvar: Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika u 2008. godini i od 01.01.2009. do 30.06.2009.
- Dalit: www.dalitcorp.com
- Građapromet: www.gradjapromet.hr
- Irida: www.agrokor.hr
- Kamen: www.kamen-sirac.hr
- Kumal: www.kumal.hr
- MPD: www.mpd-pumpe.hr
- Pivovara Daruvar: www.pivovara-daruvar.hr
- SAB: www.sab.hr
- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice: www.daruvarske-toplice.hr
- Vinarija Daruvar: www.badel1862.hr

Projekti

- Grad Daruvar: Projekti Grada Daruvara, svibanj 2009.
- Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva Republike Hrvatske: Poduzetničke zone - <http://zone.mingorp.hr/daruvarZAP.htm>

C) TURIZAM

Turistički resursi i atrakcije

- Bjelovarsko-bilogorska županija: Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije
- Grad Daruvar: www.daruvar.hr
- Općina Đulovac: www.djulovac.hr
- Općina Končanica: www.koncanica.hr
- Općina Sirač: www.sirac.hr

Turistički resursi i atrakcije: Priroda

- Sportsko ribolovno društvo Toplica: www.srd-toplica.hr
- Lovišta: www.lovac.info

Turistički resursi i atrakcije: Kultura

- Turistička zajednica Daruvar - Papuk: www.tz-daruvar.hr
- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice: www.daruvarske-toplice.hr
- Centar Rudolf Steiner Daruvar: www.centar-rsteiner-daruvar.skole.hr
- Glazbena škola Brune Bjelinskog Daruvar: www.gs-bbjelinskog.hr
- Pučko otvoreno učilište Daruvar: www.pou-daruvar.hr
- Radio Daruvar: www.radio-daruvar.hr
- Gradska limena glazba Daruvar 1922: www.glg-daruvar.hr
- Daruvarske mažoretkinje: www.da-ma.blog.hr
- Savez Čeha u Republici Hrvatskoj: www.savez-ceha.hr
- Srpsko kulturno društvo Prosvjeta Daruvar: www.sk-daruvar.com
- Zajednica Mađara Daruvar: www.zmda.hr

Turistički resursi i atrakcije: Sport i rekreacija

- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice: www.daruvarske-toplice.hr
- Termalni vodeni park Aquae Balissae: www.aquae-balissae.hr
- Gradska sportska dvorana: www.pou-daruvar.hr
- Portal daruvarskog sporta: www.daruvar-sport.com

Turistički ponuđači

- Turistička zajednica Daruvar - Papuk: www.tz-daruvar.hr

Turistički ponuđači: Lječilišni / termalni objekti

- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice: www.daruvarske-toplice.hr
- Termalni vodeni park Aquae Balissae: www.aquae-balissae.hr
- Poliklinika Arcadia: www.poliklinika-arcadia.hr
- Poliklinika Maletić: www.poliklinika-maletic.hr

Turistički ponuđači: Hoteli

- Hotel Termal: www.daruvarske-toplice.hr
- Vila Arcadia: www.daruvarske-toplice.hr
- Hotel Mladimir 3*: www.mladimir.hr
- Hotel Balise 2*: www.hotel-balise.hr

Turistički ponuđači: Ostali smještajni objekti

- Apartmani Slavonija 4*: www.restoran-slavonija.com
- Sobe Vendi 3*: www.sobevendi.com
- Kuća za odmor Vrbovčanka 3*: www.kucazaodmor-daruvar.com
- Sobe Kosić 2* (Naš mali raj): www.nas-mali-raj.com
- Sobe u kućanstvu Kod Francuza 2*: www.kodfrancuza.com
- Seljačko kućanstvo Kovačević: www.daruvar-vinarija-kovacevic.hr

Turistički ponuđači: Sadržaji hrane i pića

- Kavana Queen: www.kavana-queen.hr
- Kušaonica Vinarije Daruvar (dvorac Janković): www.badel1862.hr
- Restoran Slavonija: www.restoran-slavonija.com

Turistički ponuđači: Lovačka društva i udruge

- Hrvatski lovački savez: www.hls.com.hr

Turistički ponuđači: Sportsko-rekreacijska društva i klubovi

- Sportsko ribolovno društvo Toplica: www.srd-toplica.hr
- Kasački klub Daruvar: www.kasacki-klub-daruvar.hr
- Konjički klub Hrvatski sokol Vukovije: www.kkhsv.net

Turistički ponuđači: Izletišta

- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Ivančić: www.opg-ivancic.net

Turistički ponuđači: Proizvođači hrane

- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Ivančić: www.opg-ivancic.net
- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Ivanović: www.gospodarstvo-ivanovic.hr
- Pčelarstvo Daruvar: www.pcelarstvo-daruvar.hr

Turistički ponuđači: Proizvođači pića

- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Ivančić: www.opg-ivancic.net
- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Ivanović: www.gospodarstvo-ivanovic.hr
- Pčelarstvo Daruvar: www.pcelarstvo-daruvar.hr
- Pivovara Daruvar: www.pivovara-daruvar.hr
- Seljačko kućanstvo Kovačević: www.daruvar-vinarija-kovacevic.hr
- Vinarija Daruvar: www.badel1862.hr
- Vinarija Lotada: www.lotada.com

Turistički ponuđači: Proizvođači suvenira

- Pčelarstvo Daruvar: www.pcelarstvo-daruvar.hr
- Suvenir Arbor Vitae: www.suvenir-arbor-vitae.hr

Turistička potražnja

- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: www.dzs.hr
- Turistička zajednica Daruvar - Papuk: Mjesečni izvještaji o dolascima i noćenjima turista po smještajnim objektima i zemljama porijekla od 2006. do 2011. godine

Izletnička potražnja

- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: www.dzs.hr
- MarCon: Strateški poslovni plan za Termalni vodeni park Aquae Balissae, lipanj 2010.

Destinacijski razvoj, marketing i menadžment

- Turistička zajednica Daruvar - Papuk: Program rada i financijski plan Turističke zajednice Daruvar - Papuk za 2011. godinu, 2010.

D) PLANOVI I PROGRAMI**Planovi i programi područja Daruvar - Papuk**

- Arhitektonski atelier Deset: Generalni urbanistički plan (GUP) Grada Daruvara - I. izmjena i dopuna, 2009.
- Arhitektonski atelier Deset: Prostorni plan uređenja Općine Đulovac, 2004.
- Bjelovarsko-bilogorska županija: Prostorni plan uređenja Općine Sirač, ožujak 2006.
- Daing: Prostorni plan uređenja Općine Končanica, prosinac 2006.
- Grad Daruvar i Bercon: Strateški plan gospodarskog razvitka Grada Daruvara, svibanj 2004.
- MarCon: Investicijski prospekt za hotelske projekte u Daruvaru, lipanj 2010.
- MarCon: Strateški poslovni plan za Termalni vodeni park Aquae Balissae, lipanj 2010.
- Općina Sirač i Bercon: Strateški plan gospodarskog razvoja Općine Sirač, prosinac 2005.
- Turistička zajednica Daruvar - Papuk: Program rada i financijski plan Turističke zajednice Daruvar - Papuk za 2011. godinu, 2010.

Planovi i programi Bjelovarsko-bilogorske županije

- Bjelovarsko-bilogorska županija: Prostorni plan Bjelovarsko-bilogorske županije, travanj 2001.
- FTC Fortis savjetovanje, Razvojna agencija Sjever-DAN i Hrvatsko agronomsko društvo: Regionalni operativni program Bjelovarsko-bilogorske županije, lipanj 2006.
- Institut za turizam Zagreb: Turistički master plan Bjelovarsko-bilogorske županije, 2010.
- Regionalna razvojna agencija Bjelovarsko-bilogorske županije: Županijska razvojna strategija Bjelovarsko-bilogorske županije, 2010.

Planovi i programi Republike Hrvatske

- Ministarstvo turizma Republike Hrvatske: www.mint.hr

E) KONKURENTSKA I OGLEDNA TURISTIČKA PODRUČJA

Hrvatska

- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske: www.dzs.hr
- Hrvatska turistička zajednica: www.croatia.hr
- Mladen Obad Šćitaroci: Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
- Mladen i Bojana Šćitaroci: Dvorci i perivoji u Slavoniji, Šćitaroci, Zagreb, 1998.

Hrvatska: Lipik - Pakrac

- Turistička zajednica Požeško-slavonske županije: www.tzzps.hr
- Grad Lipik: www.lipik.hr

Hrvatska: Požeška dolina

- Turistička zajednica Požeško-slavonske županije: www.tzzps.hr
- Turistička zajednica Grada Požege: www.pozega-tz.hr
- Turistička zajednica Općine Velika: www.tz-velika.com

Hrvatska: Međimurje

- Turistička zajednica Međimurske županije: www.tzm.hr
- Općina Sveti Martin na Muri: www.svetimartin.hr
- Toplice Sveti Martin / Spa & Golf Resort Sveti Martin: www.toplicesvetimartin.hr
- Turistička zajednica Grada Čakovca: www.tourism-cakovec.hr
- Grad Prelog: www.prelog.hr
- Duhovni park Hrvatski cvijetnjak: www.hrvatski-cvijetnjak.hr

Hrvatska: Varaždinski kraj

- Turistička zajednica Varaždinske županije: www.turizam-vzz.hr
- Turistička zajednica Grada Varaždinske toplice: www.toplice-vz.hr
- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice: www.minerva.hr
- Turistička zajednica Grada Varaždina: www.tourism-varazdin.hr

Hrvatska: Donje Zagorje

- Turistička zajednica Krapinsko-zagorske županije: www.tz-zagorje.hr
- Općina Tuhelj: www.tuhelj.hr
- Terme Tuhelj: www.termes-tuhelj.hr
- Turistička zajednica Općine Krapinske Toplice: www.krapinsketoplice.net
- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Krapinske Toplice: www.sbkt.hr
- Stubičke Toplice: www.stubicketoplice.hr
- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Stubičke Toplice: www.bolnicastubicketoplice.com

Slovenija

- Statistički ured Republike Slovenije: www.stat.si
- Turistička zajednica Slovenije: www.slovenia.info

Slovenija: Istočna Dolenjska

- Terme Krka: www.terme-krka.si

Slovenija: Posavje

- Terme Čatež: www.terme-catez.si

Slovenija: Istočna Savinjska

- Terme Dobrna: www.terme-dobrna.si
- Thermana Laško: www.thermana.si
- Terme Olimia: www.terme-olimia.com
- Terme Rogaška: www.terme-rogaska.si
- Terme Zreče: www.terme-zrece.eu

Slovenija: Pomurje

- Terme Banovci (Veržej): www.sava-hotels-resorts.com
- Terme Lendava: www.sava-hotels-resorts.com
- Terme 3000 Moravske Toplice: www.sava-hotels-resorts.com
- Terme Vivat Moravske Toplice: www.vivat.si
- Terme Radenci: www.sava-hotels-resorts.com

Austrija

- Statistički ured Republike Austrije: www.statistik.at
- Turistička zajednica Austrije: www.austria.info

Austrija: Jugoistočna Štajerska

- Turistička zajednica Štajerske: www.steiermark.com
- Termalne destinacije Štajerske: www.thermenland.at
- Bad Blumau: www.blumau.com
- Bad Gleichenberg: www.bad-gleichenberg.at
- Bad Radkersburg: www.bad-radkersburg-online.at
- Bad Waltersdorf: www.badwaltersdorf.com
- Loipersdorf: www.therme.at
- Sebersdorf: www.sebersdorf.com

Austrija: Južno Gradišće

- Turistička zajednica Gradišća: www.burgenland.info
- Bad Tatzmannsdorf: www.burgenlandtherme.at
- Stegersbach: www.stegersbach.at

F) SUDIONICI STRATEŠKE RADIONICE 13. TRAVNJA 2011. GODINE**Javni sektor**

- Grad Daruvar: Ratko Vuković, Pročelnik Upravnog odjela za gospodarstvo i poduzetništvo
- Općina Končanica: Oto Janda, Službenik
- Općina Sirač: Vlasta Vončina, Službenica
- Turistička zajednica Daruvar - Papuk: Ivana Plažanin - Vuković, Administratorica

Lječilišni / termalni objekti

- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Daruvarske toplice: Marcel Medak, Ravnatelj
- Termalni vodeni park Aquae Balissae: Vedran Nemeč, Suradnik za turizam i poduzetništvo

Smještajni objekti

- Apartmani i Restoran Slavonija: Ankica Dadić, Direktorica
- Sobe Vendi: Diana Takač, Vlasnica
- Sobe u kućanstvu Kod Francuza: Nikola Ivanković, Vlasnik

Lovačka društva

- Lovačka udruga Fazan (Daruvar): Zvonko Ančić, Član udruge i Lovočuvar
- Lovačko društvo Srna (Dežanovac): Mirko Milek, Predsjednik društva

Sportsko-rekreacijska društva i klubovi

- Konjički klub Bukač i sin: Vlatko Bukač, Vlasnik i Direktor
- Planinarsko društvo Petrov vrh: Slavko Pokorny, Predsjednik društva

Proizvođači hrane i pića

- Mlinarski obrt Sirač: Kornelija Vašatko, Radnica
- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Duga Grana: Danijela Lukić, Direktorica
- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Jareš: Adela Jareš, Mljekar - Sirar
- Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Voborski: Velimir Voborski, Vlasnik
- Pčelarstvo Daruvar: Milena Kelemin, Vlasnica
- Daruvarska vinogradarska zadruha: Ivo De Bona, Direktor
- Vinarija Daruvar: Suzana Jurišić, Rukovoditeljica

Proizvođači suvenira

- Original falsifikata: Boris Bjelajac, Obrtnik

Ostali subjekti

- Ekonomska i turistička škola Daruvar: Dinka Ivanović, Ravnateljica

11. PRILOZI

- Prilog 01 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista na području Daruvar - Papuk od 2000. do 2010.
- Prilog 02 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista na području Daruvar - Papuk po mjesecima 2008.
- Prilog 03 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista na području Daruvar - Papuk po zemljama porijekla od 2005. do 2010.
- Prilog 04 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista na području Daruvar - Papuk po smještajnim objektima od 2005. do 2010.
- Prilog 05 - Postelje i zauzetost postelja na području Daruvar - Papuk od 2000. do 2010.
- Prilog 06 - Posjetitelji kupališta na području Daruvar - Papuk od 2000. do 2010.
- Prilog 07 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista u Lipiku i Pakracu od 2000. do 2010.
- Prilog 08 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista u Požeškoj dolini od 2000. do 2010.
- Prilog 09 - Posjetitelji atrakcija u Požeško-slavonskoj županiji od 2000. do 2010.
- Prilog 10 - Posjetitelji kupališta u Požeško-slavonskoj županiji od 2000. do 2010.
- Prilog 11 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista u Međimurju od 2000. do 2010.
- Prilog 12 - Posjetitelji atrakcija u Međimurju od 2000. do 2010.
- Prilog 13 - Posjetitelji kupališta u Međimurju od 2000. do 2010.
- Prilog 14 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista u Varaždinskom kraju od 2000. do 2010.
- Prilog 15 - Posjetitelji atrakcija u Varaždinskom kraju od 2000. do 2010.
- Prilog 16 - Posjetitelji kupališta u Varaždinskom kraju od 2000. do 2010.
- Prilog 17 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista u Donjem Zagorju od 2000. do 2010.
- Prilog 18 - Posjetitelji atrakcija u Donjem Zagorju od 2000. do 2010.
- Prilog 19 - Posjetitelji kupališta u Donjem Zagorju od 2000. do 2010.
- Prilog 20 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista u Istočnoj Dolenjskoj od 2003. do 2010.
- Prilog 21 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista u Posavju od 2003. do 2010.
- Prilog 22 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista u Istočnoj Savinjskoj od 2003. do 2010.
- Prilog 23 - Dolasci, noćenja i prosječni boravak turista u Pomurju od 2003. do 2010.
- Prilog 24 - Noćenja turista u Jugoistočnoj Štajerskoj od 2000. do 2009.
- Prilog 25 - Noćenja turista u Južnom Gradišću od 2000. do 2009.